

**Algemene
Sociale Wetenschappen**
Faculteit Sociale Wetenschappen,
Universiteit Utrecht

QANU, juli 2012

Uitgave:

Quality Assurance Netherlands Universities (QANU)
Catharijnesingel 56
Postbus 8035
3503 RA Utrecht
The Netherlands

Telefoon: 030 230 3100
Fax: 030 230 3129
E-mail: info@qanu.nl
Internet: www.qanu.nl

Projectnummer: Q311

© 2012 QANU

Tekst en cijfermateriaal uit deze uitgave mogen, na toestemming van QANU en voorzien van bronvermelding, door middel van druk, fotokopie, of op welke andere wijze dan ook, worden overgenomen.

Inhoud

Rapport over de bacheloropleiding Algemene Sociale Wetenschappen en de masteropleiding Algemene Sociale Wetenschappen van de Universiteit Utrecht..... 5

Administratieve gegevens van de opleidingen	5
Administratieve gegevens van de instelling.....	5
Kwantitatieve gegevens over de opleidingen	6
Samenstelling van de commissie.....	6
Werkwijze van de commissie.....	6
Samenvattend oordeel van de commissie.....	9
Behandeling van de Standaarden uit het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling.....	13

Bijlagen 49

Bijlage 1: Curricula Vitae van de leden van de visitatiecommissie.....	51
Bijlage 2: Domeinspecifiek referentiekader.....	53
Bijlage 3: Beoogde eindkwalificaties	57
Bijlage 4: Overzicht van de programma's.....	75
Bijlage 5: Kwantitatieve gegevens over de opleidingen.....	79
Bijlage 6: Bezoekprogramma.....	95
Bijlage 7: Bestudeerde afstudeerscripties en documenten.....	97
Bijlage 8: Onafhankelijkheidsverklaringen.....	99

Dit rapport is vastgesteld op 7 juli 2012.

Rapport over de bacheloropleiding Algemene Sociale Wetenschappen en de masteropleiding Algemene Sociale Wetenschappen van de Universiteit Utrecht

Dit rapport volgt het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling van de NVAO.

Administratieve gegevens van de opleidingen

Bacheloropleiding Algemene Sociale Wetenschappen

Naam van de opleiding:	Algemene Sociale Wetenschappen
CROHO-nummer:	56631
Niveau van de opleiding:	bachelor
Oriëntatie van de opleiding:	WO
Aantal studiepunten:	180 EC
Afstudeerrichtingen:	- Arbeid, Zorg en Welzijn (Social Policy and Social Intervention) - Jeugdstudies - Multiculturalisme
Locatie(s):	Utrecht
Variant(en):	voltijd
Vervaldatum accreditatie:	31 december 2013

Masteropleiding Algemene Sociale Wetenschappen

Naam van de opleiding:	Algemene Sociale Wetenschappen
CROHO-nummer:	60746
Niveau van de opleiding:	master
Oriëntatie van de opleiding:	WO
Aantal studiepunten:	60 EC
Afstudeerrichtingen:	- Arbeid, Zorg en Welzijn - Jeugdstudies - Multiculturalisme - Vrij pad
Locatie(s):	Utrecht
Variant(en):	voltijd
Vervaldatum accreditatie:	31 december 2013

Het bezoek van de visitatiecommissie Algemene Sociale Wetenschappen aan de Faculteit Sociale Wetenschappen van de Universiteit Utrecht vond plaats op 26 en 27 april 2012.

Administratieve gegevens van de instelling

Naam van de instelling:	Universiteit Utrecht
Status van de instelling:	bekostigd
Resultaat instellingstoets:	wordt afgewacht (instellingstoets heeft plaatsgevonden op 17 januari 2012)

Kwantitatieve gegevens over de opleidingen

De vereiste kwantitatieve gegevens over de opleidingen zijn opgenomen in Bijlage 5.

Samenstelling van de commissie

De commissie die de bachelor- en masteropleiding Algemene Sociale Wetenschappen van de Universiteit Utrecht beoordeelde bestond uit:

- Prof. dr. Luk van Langenhove (voorzitter), directeur van het Institute for Comparative Regional Integration Studies van de United Nations University (UNU-CRIS);
- Prof. dr. Romke van der Veen, hoogleraar Sociologie van arbeid en organisatie, Erasmus Universiteit Rotterdam;
- Prof. dr. Wouter van Haften, emeritus hoogleraar Filosofie en geschiedenis van opvoeding, vorming en onderwijs, Radboud Universiteit Nijmegen;
- Prof. dr. Peter Vermeersch, hoogleraar politieke wetenschap, Katholieke Universiteit Leuven;
- Janneke Bokkes, student Algemene Sociale Wetenschappen, Universiteit van Amsterdam.

Dr. Floor Meijer, medewerker van QANU, ondersteunde de commissie als secretaris.

De Curricula Vitae van de leden van de commissie zijn opgenomen in Bijlage 1.

Werkwijze van de commissie

De beoordeling van de bachelor- en masteropleiding Algemene Sociale Wetenschappen van de Universiteit Utrecht was onderdeel van een clusterbeoordeling. In het kader van deze clustervisitatie werd in 2012 ook de bacheloropleiding Algemene Sociale Wetenschappen van de Universiteit van Amsterdam beoordeeld.

Vanwege het kleinschalige karakter van de clustervisitatie Algemene Sociale Wetenschappen was het mogelijk om beide deelnemende instellingen door een nagenoeg gelijke commissie te laten beoordelen. Alleen de invulling van de studentgebonden expertise verschilde per bezoek.

Namens QANU trad dr. Floor Meijer op als projectleider. Tijdens het bezoek aan de Universiteit Utrecht nam zij ook het secretariaat op zich. QANU-medewerker drs. Daan de Lange ondersteunde de commissie als secretaris tijdens het bezoek aan de Universiteit van Amsterdam. Om de continuïteit te waarborgen voerden beide secretarissen herhaaldelijk overleg en lazen zij beide rapporten.

Voorbereiding

Na ontvangst van de zelfevaluatierapporten van de opleidingen controleerde de projectleider deze op kwaliteit en compleetheid. Vervolgens stuurde zij de zelfevaluatierapporten door naar de deelnemende commissieleden. Deze lazen de rapportages en formuleerden naar aanleiding van de inhoud vragen. De projectleider verzamelde de vragen en groepeerde deze naar onderwerp en gespreksgerium.

Naast de zelfevaluatie rapporten lazen de commissieleden gezamenlijk vijftien scripties per opleiding. Deze scripties werden aselekt – en in overleg met de commissievoorzitter – gekozen uit een lijst van afgestudeerden van de laatste twee voltooide studie jaren. Bij het trekken van de steekproef werden eindcijfer en afstudeerrichting als stratificatiecriteria gehanteerd.

Bezoek

Voorafgaand aan het bezoek maakte de projectleider in overleg met de commissievoorzitter en de deelnemende universiteit een programma voor de dagindeling. Het bezoekprogramma voor de bachelor- en masteropleiding Algemene Sociale Wetenschappen van de Universiteit Utrecht is in dit rapport opgenomen als Bijlage 6

Op de eerste ochtend van het bezoek aan de Universiteit Utrecht, te weten op 26 april 2012, hield de commissie een formele startvergadering. Tijdens deze vergadering besprak de commissie haar taak en werkwijze en bereidde zij het bezoek aan de Universiteit Utrecht inhoudelijk voor. Ook werden op grond van de inhoudelijke expertise van de commissieleden afspraken gemaakt over de taakverdeling binnen de commissie.

Voorafgaand aan het bezoek heeft de commissie de opleidingen verzocht om gesprekspartners te selecteren. Uitgangspunt bij deze selectie was het criterium van representativiteit: de opleidingen selecteerden studenten en alumni uit verschillende studie jaren en docenten met een variërende mate van senioriteit. Voorafgaand aan het bezoek werd de selectie van gesprekspartners ter goedkeuring aan de commissievoorzitter voorgelegd. Gedurende het bezoek sprak de commissie achtereenvolgens met een vertegenwoordiging van het faculteits- en opleidingsbestuur, studenten, docenten, leden van de opleidings- en examencommissie en alumni.

De commissie bestudeerde tijdens het bezoek bovendien het ter inzage gevraagde materiaal. Studenten en docenten werden in de gelegenheid gesteld om buiten de reguliere gesprekken om met de commissie van gedachten te wisselen. Twee studenten hebben van deze mogelijkheid gebruik gemaakt.

Het laatste deel van het bezoek heeft de commissie gebruikt voor een interne vergadering ter bespreking van de bevindingen. Het bezoek werd afgesloten met een openbare mondelinge rapportage van de eerste indrukken en algemene waarnemingen door de commissievoorzitter.

Rapportage

Op basis van de bevindingen van de commissie stelde de secretaris een conceptrapport op. De commissieleden die bij het bezoek aanwezig waren werden uitgenodigd om dit rapport te becommentariëren. Na vaststelling van het conceptrapport vroeg de projectleider de betrokken faculteit om het rapport te controleren op feitelijke onjuistheden. Het commentaar van de opleidingen werd vervolgens besproken met de voorzitter en, waar nodig, met de overige commissieleden. Daarna is het rapport definitief vastgesteld.

Beslisregels

In overeenstemming met het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling van de NVAO (d.d. 22 november 2011) heeft de commissie de volgende definities voor de beoordeling van de afzonderlijke Standaarden en de opleiding als geheel gehanteerd:

Basiskwaliteit

De kwaliteit die in internationaal perspectief redelijkerwijs verwacht mag worden van een bachelor- of masteropleiding binnen het hoger onderwijs.

Onvoldoende

De opleiding voldoet niet aan de gangbare basiskwaliteit en vertoont op meerdere vlakken ernstige tekortkomingen.

Voldoende

De opleiding voldoet aan de gangbare basiskwaliteit en vertoont over de volle breedte een acceptabel niveau.

Goed

De opleiding steekt systematisch en over de volle breedte uit boven de gangbare basiskwaliteit.

Excellent

De opleiding steekt systematisch en over de volle breedte ver uit boven de gangbare basiskwaliteit en geldt als een (inter)nationaal voorbeeld.

Samenvattend oordeel over de kwaliteit van de bachelor- en masteropleiding Algemene Sociale Wetenschappen

Dit rapport geeft de bevindingen en overwegingen weer van de commissie Algemene Sociale Wetenschap over de gelijknamige bachelor- en masteropleiding van de Universiteit Utrecht. De commissie baseert haar oordeel op informatie uit de zelfevaluatie-rapporten, de bestudeerde scripties, de documenten die tijdens het bezoek ter inzage beschikbaar waren en tijdens de gesprekken verkregen inlichtingen. De commissie heeft voor beide opleidingen zowel positieve aspecten opgemerkt als verbeterpunten gesignaleerd. Na deze tegen elkaar te hebben afgewogen, is de commissie tot het oordeel gekomen dat beide opleidingen voldoen aan de eisen voor basiskwaliteit die de voorwaarde zijn voor heraccreditatie.

Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties

De bachelor- en masteropleidingen ASW richten zich op het opleiden van interdisciplinair geschoolde sociaalwetenschappelijke professionals. Om een geïntegreerd begrip van de mens-maatschappij interactie mogelijk te maken, combineren zij onderzoeksbenaderingen en kennis uit een veelheid van disciplines, waaronder de sociologie, psychologie, pedagogiek, sociale geografie, politicologie, antropologie en communicatiewetenschap. De interdisciplinaire benadering krijgt met name vorm binnen een drietal specialisatierichtingen, te weten 1. Arbeid, zorg en welzijn: beleid en interventie, 2. Jeugdstudies, en 3. Multiculturalisme in vergelijkend perspectief. Deze specialisatierichtingen sluiten aan bij de onderzoeksprogramma's van de ASW-leerstoelgroepen en zorgen voor een continue, actuele koppeling tussen theorie, empirie en praktijk.

Beide opleidingen gaan er vanuit dat een aanzienlijk deel van de studenten terecht komt in beleidsfuncties bij de (semi-) overheid, in de publieke sector en in het bedrijfsleven. De eindkwalificaties van de bachelor- en de masteropleiding omvatten daarom zowel academische- als beleidsgerichte vaardigheden en kennis. Afgestudeerden moeten in staat zijn om sociaalwetenschappelijke kennis theoretisch en onderzoeksmatig te verbinden met sociale vraagstukken en de bijbehorende kwesties van beleid en interventie. Ten aanzien van interdisciplinariteit gaan de mastereindkwalificaties verder dan die van de bacheloropleiding. Waar bachelor-alumni vooral geacht worden om een interdisciplinair perspectief te herkennen en op waarde te schatten, dienen master-alumni kennis en methoden uit verschillende sociaalwetenschappelijke disciplines zelfstandig te kunnen integreren.

Na bestudering van de door de opleidingen geformuleerde eindkwalificaties, heeft de commissie geconcludeerd dat deze logisch voortvloeien uit de doelstellingen en het domeinspecifiek referentiekader. De eindkwalificaties zijn qua niveau, oriëntatie en inhoud voldoende geconcretiseerd en passen bij een universitaire opleiding. Door relatering aan de Dublin-descriptoren is gegarandeerd dat de opleidingen voldoen aan internationale eisen.

Grote waardering heeft de commissie voor het interdisciplinaire uitgangspunt dat de opleidingen een duidelijke 'eigenheid' en meerwaarde geeft. Wat de commissie betreft weten de opleidingen een goede balans te vinden tussen breedte en focus. Ook het streven naar de integratie van praktische en theoretische kennis vindt de commissie prijzenswaardig, al stelt zij vast dat de balans op dit moment doorslaat naar academische kennis en vaardigheden. In de toekomst zou het beleidsgerichte karakter van de opleidingen ASW nog sterker mogen doorklinken, niet alleen in de eindkwalificaties, maar ook in de benadering van het beroepenveld.

Standaard 2: Onderwijsleeromgeving

Het bachelorcurriculum ASW bestaat uit een verplicht majordeel (75 EC), majorgebonden keuzeruimte (60 EC) en profileringsruimte (45 EC). Na het doorlopen van het verplichte majordeel, waarin inleidende cursussen worden aangeboden, kiezen studenten in de keuzeruimte een studierpad. Zij volgen cursussen die thematisch aansluiten bij de specialisatie-richting en werken uiteindelijk toe naar een bachelorthesis. De profileringsruimte gebruiken zij als voorbereiding op een specifieke master of voor een stage of kort verblijf in het buitenland.

De drie specialisatie-richtingen keren ook terug in het mastercurriculum (60 EC). Hierin volgen studenten een combinatie van cursorische vakken en methoden- en techniekenonderwijs en werken zij zelfstandig aan het masterproject, waarin zij geacht worden de volledige empirische cyclus te doorlopen. Zij beëindigen het masterproject met een mondelinge en schriftelijke presentatie van de behaalde onderzoeksresultaten.

De commissie stelt vast dat de bachelor- en masteropleiding een wetenschappelijk geïntendeerd programma aanbieden dat de studenten goed in staat stelt de beoogde eindkwalificaties te realiseren. Zij is met name enthousiast over de recent in de bacheloropleiding ingevoerde studierpaden. Die zorgen niet alleen voor aansluiting bij het lopende onderzoek (en dus bij de aanwezige expertise onder de docenten), maar leiden ook logisch toe naar de masterfase, waarin de thema's van de studierpaden terugkeren als zelfstandige programmavarianten. Ondanks de grote verwevenheid tussen de bachelor- en de masteropleiding blijft het voor studenten wel mogelijk om uit te stromen naar andere masterprogramma's, wat in de praktijk ook veelvuldig voorkomt.

De commissie beoordeelt de studeerbaarheid van het programma, mede door de doorlopende leerlijnen, als goed. Het niet al te ruime aantal contacturen wordt gecompenseerd door de bevoegenheid van de staf, die, ondanks een hoge werkdruk, in samenspraak met de studenten blijft streven naar verdere verbetering van de opleidingen. Een aspect dat volgens de commissie meer aandacht zou mogen krijgen, is internationalisering. Op dit moment laten de opleidingen nog niet erg veel ambitie zien op het gebied van het aantrekken van buitenlandse studenten en het bevorderen van buitenlandbezoek van eigen studenten.

Wanneer zij het bachelor- met het mastercurriculum vergelijkt, constateert de commissie dat de bacheloropleiding na de recente curriculumwijziging een doordachte, evenwichtige indruk maakt. Het curriculum van de masteropleiding doet wat fragmentarischer aan, met name door de ongelijksoortige opbouw van de drie masterprogramma's die elk een eigen verdeling kennen tussen cursorische vakken, masterproject en stage. De verbetering die het opleidingsmanagement enige tijd geleden heeft ingezet met de invoering van de drie thematische programma's zou, wat de commissie betreft, kunnen worden afgerond door een betere onderlinge afstemming van *best practices*. Ook pleit de commissie graag voor waakzaamheid wat betreft de instroom in de masteropleiding. Om te waarborgen dat het niveau gehandhaafd blijft bij een heterogene instroom, is het snel wegwerken van eventuele deficiënties van groot belang.

Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties

De commissie heeft vastgesteld dat beide opleidingen beschikken over een goed functionerend systeem van toetsing. De tentaminering sluit over het algemeen goed aan bij de inhoud van de lesstof en er worden verschillende toetsvormen gebruikt om te garanderen dat studenten alle geformuleerde leerdoelen realiseren. De gehanteerde toetsprocedures zijn fair

en functioneel en de rollen van de verschillende betrokken gremia zijn helder gedefinieerd. De ervaringen van studenten tonen aan dat studentevaluaties serieus worden genomen en leiden tot snelle verbeteringen.

Om te controleren of de geformuleerde eindkwalificaties behaald worden, heeft de commissie gekeken naar de kwaliteit van eindwerken en de positie van afgestudeerden op de arbeidsmarkt. Ten aanzien van de eindwerken is zij aangenaam getroffen door de hoge kwaliteit van de bachelorscripties. Over de hele linie vormen de theses een duidelijke weerspiegeling van het feit dat het bachelorproject is ingedeeld in voor de student werkbare stappen, leidend tot een zorgvuldige keuze van het onderwerp. De commissie constateerde dat deze onderwerpskeuze vaak aansluit bij de expertise van de staf, evenwel zonder een ‘voorgekookte’ indruk te wekken. De commissie trof relatief originele, eigen invalshoeken aan en was onder de indruk van de kwaliteit van literatuurstudie, het verrichtte kwalitatieve dan wel kwantitatieve empirisch onderzoek en de stijl van de verslaglegging.

Een aspect dat verder aangescherpt zou kunnen worden is de mate waarin interdisciplinariteit een vereist ingrediënt is van de bachelorscriptie. Het feit dat veel studenten het eigen onderzoek als interdisciplinair bestempelen, terwijl dit veeleer multi- (of zelfs) monodisciplinair is, duidt volgens de commissie op een onjuist begrip van het concept multidisciplinariteit. Eenzelfde punt van kritiek noteerde de commissie voor de masterscripties. Juist in deze eindwerken had de commissie, in lijn met de geformuleerde eindkwalificaties, een steviger aangezet interdisciplinaire perspectief verwacht. Hoewel zij enkele zeer goede masterscripties aantrof, vond zij de kwaliteit van de masterscripties over het geheel genomen die van de bachelorscripties niet overstijgen.

Met betrekking tot de positie van afgestudeerden op de arbeidsmarkt heeft de commissie zich noodgedwongen met name op masteralumni gericht: bacheloralumni zijn op de arbeidsmarkt nog zo goed als onzichtbaar. Masteralumni doen het evenwel goed: zij stromen in in banen op voldoende niveau en komen bovendien terecht in functies die goed aansluiten bij hun opleiding. Ook alumni zelf gaven aan dat zij in hun werkkring veel profijt hebben van hun interdisciplinaire scholing. Dit onderstreept volgens de commissie zeker de toegevoegde waarde van de opleidingen ASW.

De commissie beoordeelt de standaarden uit het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling als volgt:

Bacheloropleiding Algemene Sociale Wetenschappen:

Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties	voldoende
Standaard 2: Onderwijsleeromgeving	goed
Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties	goed
Algemeen eindoordeel	goed

Masteropleiding Algemene Sociale Wetenschappen:

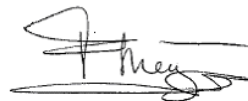
Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties	voldoende
Standaard 2: Onderwijsleeromgeving	voldoende
Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties	voldoende
Algemeen eindoordeel	voldoende

De voorzitter en de secretaris van de commissie verklaren hierbij dat alle leden van de commissie kennis hebben genomen van dit rapport en instemmen met de hierin vastgestelde oordelen. Zij verklaren ook dat de beoordeling in onafhankelijkheid heeft plaatsgevonden.

Datum: 7 juli 2012

Prof. dr. Luk van Langenhove

dr. Floor Meijer

Behandeling van de Standaarden uit het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling

De bachelor- en masteropleiding Algemene Sociale Wetenschappen (ASW) aan de Universiteit Utrecht zijn ontworpen als complementaire programma's. Om de eenheid te waarborgen komen mastercoördinatoren en de opleidingsdirecteur van de bacheloropleiding ASW regelmatig bijeen om over opleidingszaken te overleggen en deze af te stemmen. Een deel van de studenten uit de bacheloropleiding stroomt na het afstuderen door in de masteropleiding. Om deze reden worden beide opleidingen in één rapport door de commissie beoordeeld. De bevindingen en overwegingen gelden voor zowel de bachelor- als de masteropleiding, tenzij dit anders is aangegeven.

Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties

De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen.

Toelichting:

De beoogde eindkwalificaties passen wat betreft niveau en oriëntatie (bachelor of master; hbo of wo) binnen het Nederlandse kwalificatieraamwerk. Ze sluiten bovendien aan bij de actuele eisen die in internationaal perspectief vanuit het beroepenveld en het vakgebied worden gesteld aan de inhoud van de opleiding.

1.1. Bevindingen

Ter beantwoording van de vraag of de eindkwalificaties van de opleidingen wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie voldoende zijn geconcretiseerd, beschrijft dit hoofdstuk achtereenvolgens de doelstelling van de opleidingen (1.1.1.), het domeinspecifiek referentiekader (1.1.2.), niveau en positionering (1.1.3.), de geformuleerde eindkwalificaties (1.1.4.) en de contacten met het beroepenveld (1.1.5.).

1.1.1. Doelstelling van de opleidingen

De bachelor- en masteropleidingen ASW stellen zich volgens de zelfevaluatierapporten ten doel om interdisciplinair geschoolde, beginnende sociaalwetenschappelijke professionals af te leveren. Zij bieden hun studenten een brede wetenschappelijke scholing, bedoeld om inzicht te bieden in enerzijds het denken, voelen en handelen van mensen, en anderzijds in maatschappelijke verschijnselen en problemen in hun vervlechting. De zelfevaluatierapporten stellen dat bij de bestudering van maatschappelijke en sociale vraagstukken de nadruk ligt op een combinatie van gedragswetenschappelijke (psychologie, pedagogiek) en maatschappijwetenschappelijke (sociologie, antropologie) perspectieven. Studenten worden geacht belangrijke inzichten uit de verschillende disciplines van de sociale wetenschappen te leren combineren en integreren om vanuit een interdisciplinair, wetenschappelijk perspectief een bijdrage te kunnen leveren aan de analyse van en interventie in concrete sociale vraagstukken.

De zelfevaluatierapporten geven aan dat de opleidingen ASW drie specialisatiethema's omvatten, die in nauwe verbinding staan met de onderzoeksprogramma's van de ASW-leerstoelgroepen. Deze thema's keren in beide opleidingen terug. In de bacheloropleiding gaat het om drie studiepaden en in de masteropleiding om gedifferentieerde masterprogramma's. Deze programma's zijn:

1. Arbeid, zorg en welzijn: beleid en interventie (Social Policy and Social Interventions);
2. Jeugdstudies (aangeboden in samenwerking met de masteropleiding Psychologie);

3. Multiculturalisme in vergelijkend perspectief (aangeboden in samenwerking met de masteropleiding Culturele Antropologie).

4.

De overkoepelende missie van alledrie de programma's is het opleiden van interdisciplinair geschoolde beginnende sociaal-wetenschappelijke professionals in een specifiek sociaalmaatschappelijk beroepsveld.

Na bestudering van de doelstelling van de bachelor- en masteropleiding stelt de commissie vast dat de opleidingen een duidelijk doel voor ogen hebben dat consistent wordt uitgedragen. Uit de zelfevaluatierapporten en de gesprekken met management, studenten en docenten maakt zij op dat de basisfilosofie van interdisciplinariteit breed wordt gedragen door alle betrokkenen. Een substantieel deel van de geïnterviewde studenten gaf aan dat de brede, interdisciplinaire aanpak van ASW de doorslag had gegeven in hun keuze voor deze opleiding. Alumni lieten weten dat in hun huidige werkkring wordt gewaardeerd dat zij gemakkelijk kunnen schakelen tussen verschillende benaderingen en perspectieven.

De commissie onderschrijft uitdrukkelijk deze gesignaleerde meerwaarde van een interdisciplinair perspectief. Door actuele maatschappelijke vraagstukken vanuit een combinatie van invalshoeken te bekijken, voegt de opleiding een waardevolle component toe aan de bestaande maatschappij- en gedragswetenschappelijke praktijk. Behoud van de kenmerkende interdisciplinariteit acht de commissie van groot belang, zeker waar het risico bestaat dat ASW zich ontwikkelt in de richting van een 'brede bachelor', die studenten voorbereidt op verschillende disciplinaire vervolgoopleidingen.

Naast de interdisciplinariteit van ASW waardeert de commissie ook de dubbele focus van de opleidingen, die zowel wetenschappelijk als praktisch georiënteerd zijn. Zij schaart zich achter het streven om studenten vanuit een stevige academische basis klaar te stomen voor de politiek-bestuurlijke omgeving waarin zij vaak als beleidsadviseurs terecht komen.

1.1.2. Domeinspecifiek referentiekader

Voorafgaand aan de visitatie hebben de opleidingen ASW van de Universiteit Utrecht en de Universiteit van Amsterdam gezamenlijk een domeinspecifiek referentiekader opgesteld (zie Bijlage 2). De commissie kan zich goed vinden in dit domeinspecifieke referentiekader, dat erop wijst dat Algemene Sociale Wetenschappen geen discipline zijn en daarom niet kunnen leunen op het gewicht van een eigen geschiedenis. Dat er desalniettemin ruimte is voor een opleiding als ASW heeft volgens de opleidingen te maken met deels haaks op elkaar staande ontwikkelingen binnen de sociale wetenschappen.

Volgens het domeinspecifiek referentiekader brengt de voortschrijdende wetenschap enerzijds een steeds grotere tendens tot specialisatie met zich mee: specifieke onderwerpen worden dieper uitgegraven en kennisbestanden op verschillende terreinen zijn inmiddels dermate complex dat alleen specialisten zich die tot in details eigen kunnen maken. Anderzijds leeft er volgens de opleidingen juist een sterke behoefte tot synthese. Disciplinegebonden modellen maken steeds vaker plaats voor interdisciplinaire modellen waarmee onderzoekers trachten de interactie tussen het denken, voelen en gedragen van mensen en de sociale en culturele context waarin zij leven longitudinaal te onderzoeken.

Aan deze tendens tot het slechten van de barrières tussen de gedrags- en maatschappijwetenschappen ontleent ASW volgens het domeinspecifiek referentiekader haar bestaansrecht. Om een geïntegreerd begrip van de mens-maatschappij interactie mogelijk te maken, combineren algemene sociale wetenschappers onderzoeksbenaderingen en kennis uit

een veelheid van disciplines, waaronder de sociologie, psychologie, pedagogiek, sociale geografie, politicologie, antropologie en communicatiewetenschap.

1.1.3. Niveau en positionering

De beide zelfevaluatierapporten leggen veel nadruk op de wetenschappelijke oriëntatie van de opleidingen ASW. Wetenschappelijk onderzoek wordt gedefinieerd als de bron van kennis en vertrekpunt van het onderwijs. Studenten leren met een wetenschappelijk-kritische blik de veronderstelde oorzaken en oplossingen van sociale problemen te analyseren en te toetsen aan de stand van zaken in het wetenschappelijk onderzoek. Een continue, actuele koppeling tussen theorie, empirie en praktijk wordt bevorderd doordat docenten deel uit maken van een van de onderzoeksprogramma's van ASW.

Een beter beeld van het niveau van de opleidingen ASW kan worden verkregen door de opleidingen in een (inter)nationaal kader te plaatsen. Hoewel er geen officiële benchmark studie is ondernomen en er voor de opleiding ASW geen internationaal gedeelde, vastgelegde academische en professionele maatstaven bestaan, hebben de Utrechtse opleidingen ASW wel in kaart gebracht hoe zij zich verhouden tot andere interdisciplinaire programma's in binnen- en buitenland. Dit wordt hieronder toegelicht voor de bachelor- en de masteropleiding.

Bacheloropleiding

Voor de bacheloropleiding bestaat er binnen Nederland een direct met de Utrechtse opleiding vergelijkbaar programma, te weten de opleiding ASW die wordt aangeboden door de Universiteit van Amsterdam. Toch signaleert het zelfevaluatierapport belangrijke verschillen tussen de Utrechtse en Amsterdamse bachelorprogramma's. Waar in Utrecht de nadruk vooral ligt op de combinatie van gedragswetenschappelijke en maatschappijwetenschappelijke perspectieven, richt de Amsterdamse opleiding zich met name op interdisciplinariteit in de samenwerking met maatschappijwetenschappelijke disciplines zoals geografie, politicologie en rechten. Een tweede belangrijk verschil is dat de Utrechtse opleiding vorm krijgt in het drietal eerdergenoemde specialisaties.

Andere interdisciplinaire opleidingscategorieën waarmee de bacheloropleiding vergeleken zou kunnen worden, zijn volgens het zelfevaluatierapport ten eerste brede sociaalwetenschappelijke programma's, ten tweede opleidingen met een *liberal arts and sciences*-profiel, en ten derde opleidingen die zowel het terrein van de gedragswetenschappen als de geesteswetenschappen beslaan. ASW vertoont de meeste overlap met die laatste categorie. Toch spiegelt de opleiding zich naar eigen zeggen vanwege het ontbreken van internationale kwaliteitsstandaarden qua niveau liever aan de lokale varianten van de disciplines die de bron vormen voor de opleiding: psychologie, sociologie en pedagogiek.

Masteropleiding

Het rapport van de masteropleiding ASW focust met name op een (inter)nationaal vergelijk van de drie verschillende masterprogramma's. Zo is het programma Arbeid, zorg en welzijn: beleid en interventies (AZW) het meest verwant aan beleidsmatige sociologische masterprogramma's zoals IMPALLA, een samenwerking van K.U. Leuven, Universiteit van Tilburg, CEPS/INSTEAD (research institution in the Grand Duchy of Luxembourg), Université de Nancy 2 (France) en Université de Luxembourg (G.D. of Luxembourg). Echter, AZW is volgens het zelfevaluatierapport meer interdisciplinair van aard, kent een sterker internationaal vergelijkende component en is meer ingebed in internationale (onderzoeks-) samenwerking.

Het programma Jeugdstudies, dat wordt aangeboden in samenwerking met de opleiding Psychologie, is qua thematiek verwant aan klinische en niet-klinische gedragswetenschappelijke masterprogramma's in de pedagogiek of ontwikkelingspsychologie. Het programma Jeugdstudies van ASW onderscheidt zich echter door de aandacht voor maatschappijwetenschappelijke theorievorming en door de brede (inter/multi)disciplinaire, niet zuiver pedagogische en niet-klinische focus. Internationaal zijn er parallellen met de Master Child and Youth Studies van Brock University, Canada en – in iets mindere mate – met het masterprogramma Child Studies van Vanderbilt University, VS.

Het masterprogramma Multiculturalisme in vergelijkend perspectief, dat wordt aangeboden in samenwerking met de opleiding Culturele Antropologie, is volgens het zelfevaluatie-rapport verwant aan sociologische of sociaal-culturele opleidingen over vraagstukken rond multiculturalisme, ware het niet dat dit programma meer aandacht besteedt aan cultureel-antropologische en gedragswetenschappelijke invalshoeken. Ook internationaal vergelijkbare programma's aan de universiteiten van Sussex, Bristol, Malmö of Helsinki kennen niet de disciplinaire link met antropologie, maar leggen zich toe op een meer exclusieve werkrelatie met (mensen)rechten, sociologie, sociale psychologie, politicologie of filosofie.

1.1.4. Eindkwalificaties

De opleidingen ASW hebben de in paragraaf 1.1.1. beschreven doelstelling vertaald in een set eindkwalificaties. In de zelfevaluatie-rapporten van de bachelor- en de masteropleiding worden deze eindkwalificaties gerelateerd aan de vijf Dublin descriptoren. Een geschematiseerde weergave van de geformuleerde eindkwalificaties is opgenomen in Bijlage 3. In de zelfevaluatie-rapporten worden de geformuleerde eindkwalificaties ook in algemene zin geduid. De relatie tussen de specifieke eindkwalificaties en de doelstelling van de opleidingen komt hieronder aan bod.

Bacheloropleiding

Het zelfevaluatie-rapport van de bacheloropleiding betoogt dat de eindkwalificaties zijn geformuleerd met de beginnend sociaalwetenschappelijk beroepsbeoefenaar als uitgangspunt. Bachelorstudenten leren sociaalwetenschappelijke kennis theoretisch en onderzoeksmatig te verbinden met sociale vraagstukken en de bijhorende kwesties van beleid en interventie. Zij worden daartoe zowel inhoudelijk als methodisch en statistisch geëquipeerd. Verder besteedt de bacheloropleiding volgens de zelfevaluatie aandacht aan de reflectie op theoretische kennis en het professionele handelen. Ook vraagt de opleiding een open communicatieve opstelling naar anderen en de competentie zich zelfstandig (levenslang) wetenschappelijk te ontwikkelen. Studenten worden, kortom, geacht te leren om op academisch niveau problemen te analyseren en te onderzoeken, oplossingen te evalueren en te optimaliseren.

Door deze oriëntatie legt de bacheloropleiding volgens het zelfevaluatie-rapport een adequate basis voor verdere academische studie, dan wel het betreden van de arbeidsmarkt. Na afronding van de bachelor ASW beschikken studenten over de kennis, competenties en statistische en methodische vaardigheden die hen geschikt maken voor een breed scala aan academische functies. Bovendien kunnen zij doorstromen naar een relatief breed scala aan academische, educatieve en onderzoeks-masteropleidingen. Het meest voor de hand liggend is echter dat bacheloralumni doorstromen naar de master ASW, waartoe zij zonder aanvullende voorwaarden toegang hebben.

Masteropleiding

Het zelfevaluatie-rapport van de masteropleiding stelt dat de eindkwalificaties van de masterprogramma's een afspiegeling zijn van de doelstelling om sociaal-wetenschappelijke

professionals op te leiden die maatschappelijke vraagstukken vanuit een interdisciplinair wetenschappelijk perspectief kunnen analyseren. Centraal staat het vermogen om theoretische kennis en resultaten van wetenschappelijk empirisch onderzoek ten aanzien van bepaalde sociale problemen in een interdisciplinaire aanpak – zowel in theoretische en verklarende modellen, als in de ontwikkeling van een aanpak van sociale problemen – te combineren.

Studenten die met succes een ASW masterprogramma hebben afgerond, kunnen volgens de zelfevaluatie als beginnend sociaal-wetenschappelijk professional aan het werk in functies voor toegepast onderzoek, beleid en interventies, kwaliteitsverbetering en methodiekontwikkeling. De meerwaarde van de masteropleiding boven de bacheloropleiding is dat afgestudeerde masters kunnen bogen op meer zelfstandigheid, meer specialistische kennis en een hoger analyiseniveau, in het bijzonder binnen één van de drie maatschappelijke velden die de master beslaat. Dit stelt hen in staat om zelfstandig te functioneren als sociaal-wetenschappelijk professional en hierbij de aangeleerde kennis en vaardigheden toe te passen in academische functies in het beroepenveld.

Naar aanleiding van de geformuleerde eindkwalificaties van de bachelor en de masteropleiding merkt de commissie op dat deze voldoende zijn geconcretiseerd. De eindkwalificaties zijn een logische uitwerking van de doelstelling van de opleidingen en zijn gerelateerd aan de Dublin descriptor, waarmee zij voldoen aan de internationale eisen.

Uit de doelstelling van de opleidingen blijkt dat deze hun studenten niet alleen kennis en inzicht willen laten verwerven, maar ook willen bewerkstelligen dat de studenten die kennis kunnen toepassen in het kader van beleids- en interventiepraktijken. Hoewel deze dubbele focus ook doorklinkt in de eindkwalificaties, wil de commissie de kanttekening plaatsen dat wetenschappelijke aspecten hierin beter uit de verf komen dan praktijkgerichte aspecten. De opleidingen hebben ervoor gekozen om sterk in te zetten op ‘onderzoekstechnisch’ onderwijs in de vorm van scholing in methoden en technieken, waardoor studenten een gedegen wetenschappelijke basis meekrijgen.

Hoewel deze keuze wat de commissie betreft zeer verdedigbaar is, moet niet uit het oog verloren worden dat de opleidingen ASW uiteindelijk veeleer bedoeld zijn om beleidsadviseurs op te leiden en niet zozeer om wetenschappelijke onderzoekers af te leveren. Daarom moet worden voorkomen dat voor toekomstige beleidsmedewerkers relevante vaardigheden zoals het kunnen vertalen van maatschappelijke vraagstukken naar beleidsvragen en het kunnen denken in termen van sociale interventies in de eindkwalificaties teveel op het tweede plan belanden.

1.1.5. Contacten met het beroepenveld

In de zelfevaluatierapporten wordt de aansluiting tussen de opleidingen en het werkveld als aandachtspunt omschreven. Met name de bacheloropleiding gaat gebukt onder een gebrekkige aansluiting op het werkveld, dat vooralsnog nog met name is ingesteld op masterafgestudeerden. Naar bachelor alumni is vanuit het beroepenveld op dit moment nog geen specifieke vraag. Het opleidingsmanagement hoopt dat deze vraag vanzelf ontstaat naarmate meer bachelor alumni de arbeidsmarkt betreden. Uit de gesprekken met de studenten maakte de commissie echter op dat studenten het vooralsnog vanzelfsprekend vinden om pas na het behalen van de mastergraad de arbeidsmarkt te betreden. Teruglopende financiering van overheidszijde zou volgens de studenten wel remmend kunnen werken op de doorstroom naar de masteropleiding.

In het zelfevaluatie-rapport geciteerde studentevaluaties laten zien dat studenten de aansluiting tussen bacheloropleiding en arbeidsmarkt onvoldoende helder vinden. De Nationale Studenten Enquete (NSE) bevestigt dat er onduidelijkheid bestaat over de waarde van de opleiding voor de beroepspraktijk. In de NSE van zowel 2010 als 2011 scoort de opleiding onder de 3 (op een vijf-puntsschaal) met betrekking tot items die voorbereiding op de beroepsloopbaan betreffen.

Naar aanleiding van deze evaluaties heeft het opleidingsmanagement in het bachelorcurriculum recent meer contactmomenten ingebouwd met het beroepenveld. In het studiejaar 2010-2011 werd een pilot gedaan met een bachelorstage en in het lopende studiejaar is een eerstejaarscursus geïntroduceerd waarin duidelijk wordt gemaakt in welke beroepen en beroepsvelden ASW-alumni actief zijn.

Uit het zelfevaluatie-rapport van de masteropleiding blijkt dat de masteropleiding door stagevoorzieningen al langer beschikt over een adequaat netwerk in het beroepenveld. Toch stelt het rapport dat het ook hier zaak is om de bestaande contacten verder uit te bouwen en de inbedding van professionele inbreng in het programma te versterken. Wanneer de studentenaantallen verder stijgen, moeten ook de stagemogelijkheden evenredig toenemen, zo concludeert het zelfevaluatie-rapport.

Op grond van de informatie uit de zelfevaluatie-rapporten en de gesprekken met het management, stelt de commissie vast dat er op het vlak van interactie met het beroepenveld winst te behalen is. De opleidingen beschikken volgens de zelfevaluatie-rapporten weliswaar over een netwerk van personen en instanties waarmee praktijkcontacten gevestigd zijn en die worden ingezet in het onderwijs en bij de organisatie van beroeps- en onderzoekstages, maar een systematische inventarisatie van de wensen van het veld heeft (nog) niet plaatsgevonden.

De commissie raadt het opleidingsmanagement aan om het beroepenveld actief tegemoet te treden en te consulteren over de kwalificaties waaraan afgestudeerde ASW-bachelors en masters zouden moeten voldoen. Intensiever overleg tussen opleidingsmanagement en de toekomstige werkgevers van afgestudeerden zou in de ogen van de commissie een eerste noodzakelijke stap zijn naar het realiseren van een betere aansluiting tussen opleidingen en arbeidsmarkt.

1.2. Overwegingen

Na bestudering van de doelstellingen en eindkwalificaties van de opleidingen ASW heeft de commissie geconcludeerd dat deze wat betreft niveau, oriëntatie en inhoud voldoende geconcretiseerd zijn en voldoen aan de internationale eisen. Uit het domeinspecifiek referentiekader en de vergelijking met andere soortgelijke opleidingen blijkt volgens de commissie dat de opleidingen ASW een helder beeld hebben van hun eigen positie binnen het sociaalwetenschappelijke landschap.

Bewijs voor het bestaan van ruime (zelf)reflectie ziet de commissie ook in de evenwichtige manier waarop de opleidingen omgaan met bepaalde dilemma's waarmee zij geconfronteerd worden. De commissie wil hier specifiek wijzen op twee complexe spanningsvelden waarin de opleidingen ASW door zorgvuldig manoeuvreren hun plaats hebben moeten bepalen.

Het eerste spanningsveld betreft de lastige verhouding tussen enerzijds de beoogde breedte, in de vorm van interdisciplinariteit, en anderzijds de behoefte tot het aanbrengen van focus. De commissie stelt vast dat de opleidingen zich ten doel stellen om complexe maatschappelijke vraagstukken vanuit een interdisciplinair perspectief te duiden, maar

tegelijktijd de specifieke verdiensten van disciplinaire benaderingen niet uit het oog willen verliezen. In reactie hierop hebben zij ervoor gekozen om studenten in aanraking te brengen met theorievorming en onderzoek uit de verschillende sociaalwetenschappelijke disciplines, maar hen tegelijktijd ook te doordringen van de waarde van een integratie van alle specifieke theoretische en empirische elementen.

De commissie ziet deze keuze voor interdisciplinariteit met behoud van aandacht voor het 'eigene' van de verschillende deeldisciplines als zeer verdedigbaar. De verbinding van specificiteit en complexiteit is wat haar betreft een belangrijke meerwaarde van de opleidingen ASW. De commissie wil er sterk voor pleiten om deze insteek ook in de toekomst te behouden. Een werkelijk interdisciplinaire bacheloropleiding heeft naar haar mening een meerwaarde boven een multidisciplinaire, brede bachelor die studenten via een gedeeld voortraject voorbereidt op monodisciplinaire masteropleidingen.

Het tweede spanningsveld betreft de tegenstelling tussen wetenschap en praktijk. Ook binnen dit krachtenveld maken de opleidingen volgens de commissie een verdedigbare keuze. De beslissing om primair in te zetten op onderricht in academische onderzoeksvaardigheden is een logisch uitvloeisel van het gegeven dat ASW een wetenschappelijke studie is en geen beroepsopleiding. Toekomstige beleidsmedewerkers zijn volgens de commissie gebaat bij een solide academische basis, die hen in staat stelt de juiste vragen te stellen en gedegen analyses te maken.

Tegelijktijd wil de commissie er wel voor pleiten om de balans niet geheel te laten doorslaan naar onderzoekstechnisch onderwijs. Het is wat haar betreft ook belangrijk dat studenten leren om academische vragen te vertalen naar beleids- en interventiestrategieën en voldoende toegerust zijn om te functioneren binnen een politiek-bestuurlijke werkomgeving. Binnen de geformuleerde eindkwalificaties zou daarom meer nadruk gelegd mogen worden op de praktische component van de opleiding.

Dit laatste advies kan wat de commissie betreft ook worden doorgetrokken naar de wijze waarop de opleidingen zich verhouden tot het beroepenveld. Hier is ruimte voor een meer op de praktijk gerichte opstelling. In plaats van te verwachten dat de (nu nog geringe) bekendheid van ASW-alumni bij het beroepenveld vanzelf toeneemt wanneer meer alumni de arbeidsmarkt betreden, zouden de opleidingen het beroepenveld ook actief tegemoet kunnen treden. Bijvoorbeeld om te inventariseren aan welke kwalificaties afgestudeerden volgens werkgevers zouden moeten voldoen. Dit zou de nu nog problematische aansluiting tussen bacheloropleiding en arbeidsmarkt wat de commissie betreft zeker ten goede komen.

Deze kanttekeningen laten onverlet dat de commissie over het geheel genomen veel respect heeft voor de manier waarop de opleidingen in de afgelopen periode complicaties het hoofd hebben geboden. Het feit dat de doelstelling van de opleidingen door de betrokkenen zeer breed gedragen wordt, duidt volgens de commissie op de nodige stuurmanskunst van de inhoudelijk verantwoordelijken.

1.3. Conclusie

Bacheloropleiding Algemene Sociale Wetenschappen: de commissie beoordeelt Standaard 1 als **voldoende**.

Masteropleiding Algemene Sociale Wetenschappen: de commissie beoordeelt Standaard 1 als **voldoende**.

Standaard 2: Onderwijsleeromgeving

Het programma, het personeel en de opleidingsspecifieke voorzieningen maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde eindkwalificaties te realiseren.

Toelichting:

De inhoud en vormgeving van het programma stelt de toegelaten studenten in staat de beoogde eindkwalificaties te bereiken. De kwaliteit van het personeel en van de opleidingsspecifieke voorzieningen is daarbij essentieel. Programma, personeel en voorzieningen vormen een voor studenten samenhangende onderwijsleeromgeving.

2.1. Bevindingen

In dit hoofdstuk over de onderwijsleeromgeving wordt onderzocht of programma, personeel en voorzieningen het mogelijk maken om de beoogde eindkwalificaties te realiseren. Aspecten die achtereenvolgens aan de orde komen zijn: het didactisch concept (2.1.1.), de opbouw en samenhang van de curricula (2.1.2.), internationalisering (2.1.3.), studeerbaarheid en studielast (2.1.4.), instroom, rendement, contacturen en staf-studentratio (2.1.5.), docenten (2.1.6.), studiebegeleiding (2.1.7.) en overige faciliteiten (2.1.8.).

2.1.1. Didactisch Concept

De zelfevaluatierapporten van de bachelor- en de masteropleiding ASW stellen dat het eigen didactisch concept in het verlengde ligt van het Utrechts Onderwijsmodel, dat de Universiteit Utrecht in 2002 bij de vormgeving van de bachelor- en masteropleidingen heeft vastgelegd. Dit Utrechts Onderwijsmodel betreft een integrale, universiteitsbrede visie op onderwijs, die uitgaat van een helder onderscheid tussen bachelor- en masteropleiding, flexibiliteit en keuzevrijheid, kleinschalig en activerend onderwijs en aandacht voor onderwijsvernieuwing.

In de zelfevaluatierapporten hebben de opleidingen ASW een aantal didactische uitgangspunten geformuleerd die corresponderen met het Utrechts Onderwijsmodel en de doelstellingen van de opleidingen. Deze punten zijn als volgt samen te vatten:

- *Activerend onderwijs:* de opleidingen moedigen studenten aan om zelf actief met de stof om te gaan en die te verwerken door het maken van zowel individuele als collectieve opdrachten. Vooral collectieve werkvormen bieden de gelegenheid voor onderlinge samenwerking, uitwisseling en debat.
- *Diversiteit aan onderwijsvormen en toetsing:* de werkvormen betreffen in het algemeen een combinatie van hoorcolleges, werkgroepen en practica. De toetsing bestaat meestal uit een combinatie van een tentamen en één of meer schrijfofdrachten zoals een onderzoekspaper, een samenvatting, een literatuurvergelijking, een analyse van casusmateriaal en/of het presenteren van een paper. Bij groepsopdrachten wordt in toenemende mate gebruik gemaakt van onderlinge feedback (peer-review).
- *Cumulatie in kennis en vaardigheden:* de opleidingen streven naar een opbouw naar kennisinhoud en onderzoeksmethodieken in de curricula, evenals naar een zekere spreiding en opbouw van de academische vaardigheden over de cursussen en in het curriculum als geheel.
- *Inzetten van beoordeling en feedback als sturingsmechanismes voor het leren:* feedback op opdrachten of papers wordt vrijwel altijd tijdens de cursus gegeven zodat deze de vormgeving van het eindproduct verder kan beïnvloeden. De ontwikkeling van toetsvormen en -normen is voor de opleidingen een belangrijk didactisch instrument.
- *Op elkaar betrekken van inhoud en methoden:* waar mogelijk bieden de opleidingen methodische kennis aan in samenhang met inhoudelijke kwesties, zodat de relevantie en gebruiksvoorwaarden van methoden inzichtelijk worden.

- *Combineren van academische vaardigheden met inhoudelijke kennis en inzichten:* het oefenen van vaardigheden vindt steeds plaats in relatie tot inhoudelijke problemen zodat duidelijk wordt welke functie die vaardigheden hebben.
- *Betrekken van wetenschappelijke kennis op maatschappelijke thema's:* kennis en vaardigheden worden waar mogelijk gerelateerd aan actuele vraagstukken. Dat gebeurt door sociale vraagstukken steeds vanuit een theoretisch perspectief te benaderen en studenten ook de bestaande aanpak (in beleid en/of interventies) te laten analyseren. Op deze wijze ontstaat een leeromgeving voor studenten die gekenmerkt wordt door zowel een verbinding met de professionele werksetting als met de universitaire, wetenschappelijke leeromgeving van het onderzoek.
- *Gebruik van ICT:* studenten leren internet ontsluiten voor wetenschappelijke informatie en worden geschoold in softwareapplicaties als PowerPoint, SPSS (kwantitatieve analyse) en Nvivo (kwalitatieve analyse).

Voor de masteropleiding is nog een aanvullend uitgangspunt geformuleerd:

- *Afleggen van een individuele proeve van bekwaamheid:* masterstudenten schrijven een individuele masterscriptie waarin de aangeleerde kennis en vaardigheden samenkomen. In de masterscriptie moet zichtbaar worden dat een student zelfstandig in staat is om verslag te doen van een wetenschappelijk onderzoek, dit onderzoek te kunnen plaatsen in de context van voorafgaande wetenschappelijke studies en de relevantie hiervan voor het academisch werk in een bepaald veld aan te geven.

Met betrekking tot de didactische uitgangspunten constateert de commissie dat deze in dienst staan van de in Standaard 1 geformuleerde doelstellingen. In de ogen van de commissie is sprake van een goed verdedigbaar systeem van uitgangspunten dat een duidelijk uitvloeisel is van intensief beraad tussen het opleidingsmanagement en de andere betrokken partijen.

2.1.2. Opbouw en samenhang van de curricula

Uit de zelfevaluatierapporten, de aanvullende documentatie en de gesprekken met het opleidingsmanagement werd de commissie duidelijk dat de curricula van de bachelor- en masteropleiding sinds de vorige visitatie ingrijpende veranderingen hebben doorgemaakt die tot duidelijke verbeteringen hebben geleid. In de masteropleiding is sinds 2008 sprake van drie verschillende thematische masterprogramma's, die deels in samenwerking met andere opleidingen worden aangeboden en aansluiten bij de ASW-onderzoeksprogramma's.

De wijzigingen in het bachelorcurriculum zijn van recenter datum en werden, aldus de documentatie die de commissie inzag, hoofdzakelijk ingegeven door de fluctuerende studentenaantallen, de onzekere financiële situatie en de aanbevelingen gedaan door de vorige visitatiecommissie. Volgens het ter inzage aangeboden document 'Contouren van de vernieuwde bacheloropleiding' (2010) is bij de curriculumwijziging met name ingezet op een sterkere programmatische opbouw, meer samenhang van de cursussen, cumulatie en doorlopende leerlijnen. De bacheloropleiding werd gedefinieerd tot een brede sociaalwetenschappelijke opleiding die – dankzij de introductie van vaste en vrije studiepaden – niet alleen toegang geeft tot ASW-masterprogramma's en masterprogramma's in de cultuur- en maatschappijwetenschappen, maar ook tot masterprogramma's in de gedragswetenschappen.

In het lopende studiejaar 2011-2012 is het herziene bachelorcurriculum officieel van start gegaan. De belangrijkste wijzigingen ten opzichte van de oude situatie betreffen de toevoeging van nieuwe cursussen aan het curriculum (een inleidende eerstejaarscursus ASW

en een eerstejaarscursus 'Praktijkoriëntatie' waarin een hoofdrol is weggelegd voor ASW-alumni), de versterking van Methoden, Technieken en Statistiek (MTS)-cursussen, de invoering van de mogelijkheid tot het lopen van een bachelorstage en de herinrichting van het bachelorproject.

Het zelfevaluatie-rapport laat zien dat het oude bachelorcurriculum de komende twee jaar nog naast het nieuwe blijft bestaan. Het eerste jaar van de bacheloropleiding is op dit moment volgens het nieuwe curriculum ingericht, maar jaar 2 en 3 van de bachelor volgen de oude opbouw. Daarmee rijst de vraag welk curriculum de commissie moet beoordelen: het oude, het nieuwe of beide? Aangezien de ontvangen schriftelijke documentatie en mondelinge informatie – logischerwijs – wisselend betrekking hebben op het oude en op het nieuwe curriculum, zal de commissie hieronder, waar mogelijk, de nieuwe (of toekomstige) situatie proberen af te zetten tegen de oude (of bestaande). Een schematisch programma-overzicht van zowel het oude als het nieuwe curriculum is te vinden in Bijlage 3.

De onderstaande paragrafen volgen in grote lijnen de beschrijving van de curricula uit de zelfevaluatie-rapporten. Waar relevant heeft de commissie deze beschrijvingen aangevuld met tijdens het bezoek verzamelde informatie en haar eigen conclusies. Een overzicht dat laat zien hoe de verschillende cursussen (uit het oude curriculum) bijdragen aan de geformuleerde eindkwalificaties is opgenomen in Bijlage 3.

Bacheloropleiding

Het zelfevaluatie-rapport van de bacheloropleiding beschrijft de structuur van het bachelorcurriculum als cumulatief. Zowel inhoudelijk als methodisch/statistisch en qua vaardigheden kent de opleiding een opbouw van inleidend naar complex. Vanuit brede basisvakken wordt steeds verder toegewerkt naar specialisatie. Cursussen worden volgens de zelfstudie ingedeeld in drie niveaus: 1. inleidend, 2. verdiepend en 3. gevorderd. Deze niveaus corresponderen met de verschillende fases in de studie.

In de eerste anderhalf jaar van de studie zijn inleidende vakken geprogrammeerd die studenten leren om 'de taal van het vak' te spreken. Zij maken zich basisbegrippen en fundamentele concepten eigen en worden geschoold in basismethodes en -technieken. In de verdiepende vakken uit de volgende curriculumfase wordt ingezoomd op deelgebieden. Studenten nemen kennis van de *state of the art* van kennis en lopende academische debatten en leren specifieke methoden en technieken toe te passen. Bovendien worden zij geacht te reflecteren op maatschappelijke/filosofische en ethische implicaties. De gevorderde vakken, tot slot, hebben een integrerend, synthetiserend karakter. Studenten buigen zich over theorievorming op basis van onderzoeksgegevens en leren wetenschappelijke informatie uit verschillende bronnen in samenhang – en bovendien vanuit verschillende theorieën en perspectieven – te evalueren. Aan het einde van de opleiding zijn studenten volgens de zelfevaluatie in staat om als beginnend academicus te onderzoeken, schrijven en oordelen.

Binnen de gehele opleiding moeten minimaal zes cursussen (45 EC) op gevorderd niveau zijn behaald en in de profileringsruimte minimaal twee op het niveau verdiepend. Het verwerven van onderzoeksvaardigheden neemt volgens de zelfevaluatie een belangrijke plaats in het curriculum in. In totaal volgen studenten ter waarde van minimaal 45 EC aan onderzoeksgelateerde (of zogenaamde 'MTS'-) cursussen.

In de nieuwe opbouw zijn in het curriculum ook een aantal contactmomenten met het werkveld ingebouwd om studenten een duidelijker perspectief op de arbeidsmarkt te bieden.

Dit betreft met name de eerstejaarscursus ‘Praktijkoriëntatie’ en de arbeidsmarktoriëntatie-week die aan het begin van elk kalenderjaar georganiseerd wordt.

Schematisch bestaat het curriculum van de bacheloropleiding uit een drietal blokken:

- **het verplicht majordeel** (75 EC), aangeboden in jaar 1 en het eerste deel van jaar 2;
- **de majorgebonden keuzeruimte** (60 EC), aangeboden in jaar 2 en 3;
- **de profileringsruimte** (45 EC), aangeboden in jaar 2 en 3.

Hieronder worden deze drie curriculumcomponenten nader toegelicht.

Verplicht majordeel (75 EC, opgedeeld in tien cursussen van 7,5 EC)

Het eerste deel van het curriculum is opgedeeld in tien cursussen van 7,5 EC, waarin de basis van het interdisciplinaire en probleemgerichte opleidingsprogramma aangeboden wordt. Hieronder vallen:

- een inleidende cursus in de grote thematieken van ASW zelf;
- inleidende cursussen in de grote disciplines in de gedrags- en maatschappijwetenschappen (psychologie, sociologie, culturele antropologie, pedagogiek);
- cursussen die op basisniveau laten kennismaken met methoden, technieken en statistiek (MTS1 t/m 3);
- cursussen in praktijkoriëntatie, academische vaardigheden en wetenschapstheorie.

Majorgebonden keuzeruimte (60 EC)

In de majorgebonden keuzeruimte kunnen studenten een studiep pad naar keuze volgen. Dit kan gaan om één van de drie samenhangende majorkeuzepaden die ASW in samenwerking met andere sociaalwetenschappelijke opleidingen aanbiedt (Arbeid, Zorg en Welzijn, Jeugd studies of Multiculturalisme) of om een thematisch, multidisciplinair studiep ad, zoals de leergang ‘Cultuur, communicatie- en mediastudies’ die in samenwerking met de Faculteit Geesteswetenschappen is ontwikkeld. Tot slot is het volgens het zelfevaluatie rapport mogelijk om in overleg met de tutor te kiezen voor een vrij studiep ad.

De majorkeuzepaden zijn opgebouwd volgens een vast basisstramien. Elk keuzep ad omvat vier thematisch samenhangende cursussen (in totaal 30 EC) en verder bevatten ze alle dezelfde verdiepende cursus ‘Literatuursearch en capita’ (7,5 EC), één verdiepende cursus onderzoeksvaardigheden en statistiek, ‘MTS 4’ (7,5 EC), en een bachelorproject dat aansluit op de thematische studie (15 EC). In dit sluitstuk van de opleiding oefenen studenten met het uitvoeren en rapporteren van sociaalwetenschappelijk onderzoek.

Hoewel het aantal EC dat wordt toegekend aan het bachelorproject in de vernieuwde opleiding is teruggebracht tot de elders in de faculteit gehanteerde omvang van 15 EC, beargumenteert de opleiding in het zelfevaluatie rapport dat dit niet ten koste gaat van de kwaliteit. Effectief maken ook de cursus over het zoeken van literatuur (7,5 EC) en de cursus MTS 4 (7,5 EC) deel uit van het bachelorproject.

Het zelfevaluatie rapport omschrijft het bachelorproject als bestaande uit twee delen, te weten ‘BP 1’ en ‘BP 2’. In het Bachelorproject 1 kiezen studenten een onderwerp uit een voorgeselecteerd aanbod van onderzoeksthema’s die aansluiten bij de expertise van de staf. In werkgroepen van tien studenten worden per thema gemeenschappelijk een aantal teksten bestudeerd. Iedere student verzamelt vervolgens zelf literatuur bij een eigen onderzoeksvraag en schrijft een literatuurstudie. Na afronding van de individuele literatuurstudies ontwerpen

studenten in subgroepen van twee à drie studenten een onderzoeksopzet en bereiden een empirisch onderzoek voor. Het uiteindelijke resultaat is een Plan van Aanpak.

Het Plan van Aanpak vormt de basis voor de tweede fase van het bachelorproject (BP 2), waarin het geplande onderzoek daadwerkelijk wordt uitgevoerd. De subgroepen verzamelen en analyseren gegevens en rapporteren daarover schriftelijk en mondeling. Volgens het zelfevaluatie-rapport maken studenten in toenemende mate gebruik van bestaande datasets van onderzoekers binnen ASW, die hen in staat stellen uitgebreidere data te analyseren en tegelijkertijd tijdwinst te behalen.

Belangrijk is volgens het zelfevaluatie-rapport dat de inbreng van individuele studenten duidelijk herkenbaar is in het uiteindelijke gezamenlijke product. Met het behalen van de major voldoet de student immers officieel aan de disciplinaire eindkwalificaties van de opleiding ASW.

Profileringsruimte (45 EC)

De profileringsruimte bestaat uit 45 EC aan vrije keuzecursussen en kan worden gebruikt: 1. als voorbereiding op een specifiek masterprogramma waarvoor bepaalde cursussen als ingangseis gelden; 2. om extra cursussen te volgen van een van de majors ASW; 3. om cursussen te volgen buiten de major die passen bij de interesse van de betreffende student.

Het zelfevaluatie-rapport geeft aan dat studenten de profileringsruimte ook kunnen gebruiken voor studie in het buitenland of voor een korte stage. De bachelorstage omvat maximaal 7,5 EC en kan gevolgd worden in de tweede helft van het tweede en in het derde cursusjaar. Toelatingsvoorwaarde is dat studenten in elk geval de verplichte cursussen van de major hebben afgerond. De stage is een onderdeel op niveau-3 en van de stagiair wordt dus verwacht dat zij of hij werkzaamheden verricht die recht doen aan de al verworven kennis en competenties en die een substantiële bijdrage veronderstellen aan het werk van de instelling of bedrijf waar de stage plaats vindt. In het pilotjaar 2010-2011 maakten zeventien studenten volgens het zelfevaluatie-rapport gebruik van de mogelijkheid om stage te lopen.

Excellente tracés

In aanvulling op de informatie over het eigen curriculum laat de bacheloropleiding weten dat studenten ASW gedurende de bacheloropleiding de gelegenheid krijgen om deel te nemen aan een tweetal faculteit- en universiteitsbrede honoursprogramma's, respectievelijk het Von Humboldt-college en het Descartes-college. Aan de disciplinaire variant van dit eerste college nemen jaarlijks vijf tot acht ASW-studenten deel. Aan het Descartes-college nemen jaarlijks drie tot vijf studenten deel.

Bevindingen van de commissie met betrekking tot het bachelorcurriculum

Het ligt wat de commissie betreft voor de hand om allereerst stil te staan bij de recent doorgevoerde wijzigingen in het curriculum. Hoewel de commissie zich terdege realiseert dat het op dit moment nog niet mogelijk is om een compleet beeld te krijgen van het nieuwe curriculum, wil zij graag opmerken dat zij onder de indruk is van de beoogde veranderingen. De wijzigingen komen uit de documentatie en mondelinge toelichting van het opleidingsmanagement als goed doordacht en onderbouwd naar voren. Zij lijken bovendien breed te worden gedragen door docenten en studenten. Vanzelfsprekend zal de komende jaren wel goed in de gaten moeten worden gehouden of de veranderingen in de praktijk ook het gewenste effect sorteren

Met betrekking tot een aantal wijzigingen in het curriculum veroorlooft de commissie zich alvast enige voorzichtige opmerkingen. Zo is de commissie positief over de invoering van een inleidende cursus ASW, waarin het begrip interdisciplinariteit wordt geïntroduceerd. Volgens de commissie verdient het zeker aanbeveling om de opleiding ASW van begin af aan te positioneren als een sterk interdisciplinaire opleiding. De studenten met wie de commissie van gedachten wisselde, spraken eveneens hun waardering uit over de toevoeging van een dergelijke cursus aan het curriculum. De aanwezige bachelorstudente was tevreden over de invulling van de cursus en ouderejaarsstudenten gaven aan dat zij een dergelijke cursus ook graag zouden hebben gevolgd in het eerste jaar.

De al iets langer bestaande studiepaden lijken bij studenten ook in de smaak te vallen. Studenten waarderen de mogelijkheid om zich binnen een breed opgezette bachelor toch te kunnen specialiseren, zonder dat dit ten koste gaat van de interdisciplinariteit. De studiepaden reiken studenten thematische handvatten aan die het complexe begrip interdisciplinariteit inzichtelijker maken, zo benadrukten zowel studenten als docenten. De commissie stelt het bovendien zeer op prijs dat de studiepaden de studenten in nauw contact brengen met het onderzoek van docenten.

Ook de heroriëntering van de MTS-cursussen lijkt op instemming van de studenten te kunnen rekenen. Nu het methoden-, technieken-, en statistiekenonderwijs verder is aangescherpt voelen studenten zich naar eigen zeggen beter voorbereid op het bachelorproject. Studenten gaven bovendien aan zich even vertrouwd te voelen met kwalitatief als met kwantitatief onderzoek. Wel wees een student erop dat er naar zijn smaak binnen de reguliere cursussen meer aandacht besteed zou mogen worden aan de verwevenheid tussen inhoud en methode.

De nieuwe cursus 'Praktijkoriëntatie' werd minder positief besproken. Volgens de eerstejaarsstudente die deze cursus volgde, liet de kwaliteit van de bijdragen van gastsprekers uit het werkveld nogal eens te wensen over. Dat de intentie van deze cursus wel gehoor vindt, blijkt uit het feit dat de geïnterviewde studenten aangaven dat er in het bachelorcurriculum best meer aandacht voor de beroepspraktijk zou mogen zijn.

Het overwegend positieve oordeel over het curriculum vond de commissie ook terug in de cursusevaluaties die zij bestudeerde. Uit de laatstgehouden Nationale Studentenenquêtes (NSE) blijkt dat ongeveer driekwart van de studenten tevreden tot zeer tevreden is met de opleiding in het algemeen. Over de jaren 2010 en 2011 scoorde ASW respectievelijk een 3,8 en een 3,7 op een vijfpuntsschaal. Een recente evaluatie van het bachelorcurriculum door de opleiding zelf liet een minder positief beeld zien. Echter, de commissie wil hieraan vanwege het kleine aantal respondenten (N=23) en de daardoor twijfelachtige representativiteit geen consequenties verbinden.

Een aspect waarbij de commissie enige tijd heeft stilgestaan, is de in het bachelorcurriculum gebruikte literatuur. De commissie heeft niet kunnen achterhalen of de lijst van gebruikte literatuur in het zelfevaluatierapport compleet is, maar als dit het geval is, dan vindt de commissie deze aan de korte kant. Bovendien maakt zij uit de lijst op dat in de inleidende vakken over de verschillende disciplines gebruik gemaakt wordt van vrij traditionele handboeken. Weliswaar worden deze aangevuld met artikelen van recenter datum, maar toch krijgt de commissie niet de indruk dat studenten binnen de disciplinaire vakken worden doordrongen van de *state of the art* in de verschillende vakgebieden. Meer *cutting edge* literatuur zou er volgens de commissie voor zorgen dat studenten zich na het volgen van het college beter thuis voelen in een bepaalde discipline.

De commissie heeft uiteraard ruime aandacht besteed aan de vraag of de individuele onderdelen van het curriculum en het curriculum als geheel de beoogde eindkwalificaties voldoende afdekken. Uit het overzicht dat de relatie weergeeft tussen individuele programmaonderdelen en de beoogde eindkwalificaties (zie Bijlage 3) blijkt volgens de commissie dat dit inderdaad het geval is. Wel tekent de commissie hierbij aan dat op de praktijk gerichte kennis en vaardigheden in de verschillende verplichte vakken ondervertegenwoordigd zijn. Voor kennis en inzicht in beleids- en interventietheorieën bestaat blijkens het overzicht alleen aandacht in keuzeonderdelen.

Masteropleiding

Het zelfevaluatie-rapport van de masteropleiding beschrijft de drie masterprogramma's als een verdere verdieping van het bacheloronderwijs. Net als de bacheloropleiding kennen ook de masterprogramma's een cumulatieve opbouw. De curricula beginnen met cursorische onderdelen die studenten kennis aanreiken over de *state of the art* in het vakgebied, vraagstukken die spelen binnen het werkveld en relevante onderzoeksmethoden. Eenmaal toegerust met deze kennis beginnen studenten met het masteronderzoek. Tijdens deze fase van de master bekwamen studenten zich volgens het zelfevaluatie-rapport in het zelfstandig uitvoeren van beroepswerkzaamheden en toegepast onderzoek en ontwikkelen zij zich tot beginnend experts op een bepaald thema binnen het beroepsveld.

Schematisch bestaat elk van de drie masterprogramma's uit de volgende drie onderdelen:

- **een combinatie van cursorische vakken** (15-22,5 EC);
- **het vak Methoden en Technieken voor onderzoek** (7,5 EC);
- **het Masterproject**, dat bestaat uit een zelfstandige uitvoering van een onderzoeksproject, al dan niet in combinatie met een (externe) stage (30-37,5 EC).

Het zelfevaluatie-rapport geeft aan dat in het masterprogramma veel interactie plaatsvindt met de beroepspraktijk. In de cursorische onderdelen worden bijvoorbeeld gastdocenten uit de praktijk ingezet zodat studenten zich kunnen oriënteren op de verschillende beroepsmogelijkheden in het maatschappelijk veld. Ook het onderzoek van de onderzoeksprogramma's waarin studenten participeren, is deels in samenwerking met het beroepsveld opgezet, zodat een link naar de beleidspraktijk niet ontbreekt. Binnen het Masterproject lopen studenten bovendien een praktijk- of onderzoeksstage.

Hieronder wordt het Masterproject, als belangrijkste onderdeel van het mastercurriculum, afzonderlijk toegelicht.

Masterproject (30-37,5 EC)

Het zelfevaluatie-rapport van de masteropleiding stelt dat de interactie tussen onderwijs en onderzoek waarnaar de opleiding streeft het duidelijkst naar voren komt in de empirische cyclus die studenten tijdens het masterproject doorlopen. Achtereenvolgens buigen masterstudenten zich over de formulering van een probleemstelling en theoretische onderbouwing van de vraagstelling, de uitwerking van een onderzoeksopzet, het verzamelen en analyseren van data en het presenteren van de onderzoeksbevindingen.

Het zelfevaluatie-rapport geeft aan dat studenten in hun masterproject kunnen aansluiten bij lopende onderzoeken en gebruik kunnen maken van (grootschalige) bestaande datasets of zelf data kunnen verzamelen. Ook mogen zij ervoor kiezen om buiten de universiteit verzamelde onderzoeksgegevens te gebruiken. Het is studenten bovendien toegestaan om hun onderzoek (deels) te verrichten in opdracht van externe instanties, zoals gemeenten,

onderzoekinstellingen, dienstverlenende organisaties en NGO's. De onderzoeksopzet wordt in dat geval in overleg met de betrokken instantie vastgesteld. Ook indien er sprake is van een opdrachtonderzoek moet de thesis aan de wetenschappelijke eisen voldoen.

Bevindingen van de commissie met betrekking tot het mastercurriculum

Over het algemeen oordeelt de commissie positief over de beslissing van het opleidingsmanagement om het mastercurriculum onder te verdelen in drie specialistische programma's. De opleiding lijkt hierdoor aan samenhang en studeerbaarheid te hebben gewonnen. De commissie constateert bovendien dat het opleidingsmanagement zich goed bewust is van de spanning tussen een zo breed mogelijke aanpak en het tegelijkertijd aanbrengen van focus.

Uit de studentevaluatie van 2011 maakte de commissie op dat studenten tevreden zijn over het mastercurriculum, dat zij gemiddeld met een ruime voldoende beoordeelden. De individuele onderdelen, d.w.z. de verschillende componenten van het masterproject, scoorden voor alledrie de programma's tussen de 7,5 en 8 op een tienpuntschaal. Ook de studenten met wie de commissie tijdens het visitatiebezoek van gedachten wisselde, bevestigden dat de opleiding aan hun verwachtingen voldoet. Wel viel het de commissie op dat de studenten van de programma's Jeugdstudies en Multiculturalisme over het geheel genomen positiever over hun opleiding spraken dan de studenten die het programma Arbeid, Zorg en Welzijn volgen.

Na het bestuderen van de opbouw en samenhang van het mastercurriculum heeft de commissie geconstateerd dat het mastercurriculum minder gestroomlijnd is dan het nieuwe bachelorcurriculum. Dit blijkt bijvoorbeeld uit het feit dat de drie masterprogramma's elk een eigen opbouw volgen (zie Bijlage 3). Elk programma heeft een eigen indeling van het Masterproject. De commissie bemerkt dat alleen het curriculum van Jeugdstudies in een verplichte stage voorziet.

Tijdens het gesprek met het management kwam uitgebreid ter sprake dat de opleiding moet woekeren met de beschikbare tijd. Doordat het masterproject een groot deel van het jaar in beslag neemt, blijft er weinig tijd over voor cursorische verdiepingsvakken. De commissie ziet dit beeld terug in de cursusbeschrijvingen in de studiegids. Reflecterend op de gestelde leerdoelen en opgegeven literatuur, concludeert zij dat veel cursussen zwaarder aangezet kunnen worden. Om binnen de individuele cursussen een hoger niveau te realiseren zou wat de commissie betreft ook het curriculum als geheel onder de loep genomen moeten worden.

Juist binnen de masteropleiding, waarin maar één jaar beschikbaar is om studenten naar een hoger niveau te tillen, is het volgens de commissie zaak om het curriculum als geheel zo functioneel mogelijk in te richten. Nu de drie masterprogramma's een aantal jaren gedraaid hebben is het tijd voor het opleidingsmanagement om de balans op te maken en eenzelfde verbeterslag te maken als recent in de bacheloropleiding is doorgevoerd. Dit betekent wat de commissie betreft niet dat per se gestreefd moet worden naar één enkel curriculummodel voor alle drie de programma's, maar wel dat gezocht moet worden naar een opbouw die zo direct mogelijk aansluit op de geformuleerde didactische uitgangspunten.

2.1.3. Internationalisering

De commissie heeft vastgesteld dat de zelfevaluatierapporten aan activiteiten op het vlak van internationalisering niet veel aandacht besteden. De rapportages stellen weliswaar dat de opleidingen ASW internationalisering binnen het onderwijs belangrijk vinden, maar hoe hieraan uitwerking wordt gegeven of zal worden gegeven, blijkt nauwelijks. Hieronder volgt

een korte uiteenzetting van de gepresenteerde informatie voor de bachelor- en de masteropleiding.

Bacheloropleiding

Op dit moment is Nederlands de voertaal in vrijwel alle cursussen van de bacheloropleiding. De stof die bachelorstudenten bestuderen wordt wel voor een groot deel in het Engels aangeboden. Ook kunnen toetsen naar wens in het Nederlands of in het Engels gemaakt worden.

Het zelfevaluatie rapport vermeldt dat studenten in het eerste semester van het derde jaar de mogelijkheid hebben om via opleiding of stage ervaring op te doen in het buitenland. In 2007-2008, 2008-2009, 2009-2010 en 2010-2011 maakten respectievelijk 12, 20, 11 en 7 studenten van deze mogelijkheid gebruik. De commissie maakt uit deze cijfers op dat het hier eerder een afnemende dan toenemende trend betreft. Tijdens haar gesprek met de studenten kwam ter sprake dat studenten weliswaar bekend zijn met de mogelijkheden tot buitenlandbezoek, maar dat zij de timing hiervan niet ideaal vinden. Buitenlandbezoek moet plaatsvinden in de profileringsruimte die veel studenten juist gebruiken om zich te kwalificeren voor een specifiek mastertraject. Een verblijf in het buitenland heeft daarom al snel studievertraging tot gevolg.

Masteropleiding

Op dit moment wordt van het programma Arbeid, Zorg en Welzijn (Social Policy and Interventions) een Engelstalige variant aangeboden. Internationale studenten die hieraan willen deelnemen kunnen een verzoek tot toelating doen dat individueel beoordeeld wordt door de secretaris van de toelatingscommissie en de mastercoördinator. Het zelfevaluatie rapport geeft aan dat het aantal buitenlandse studenten op dit moment nog beperkt is, maar wel elk jaar groeit.

Andersom hebben studenten van het masterprogramma AZW de mogelijkheid om een onderzoeksstage in het buitenland te volgen. Masterstudenten van dit masterprogramma kunnen deelnemen aan het langlopende facultaire programma voor masteronderzoek bij diverse NGO's in Zuid-Afrika dat door een van de hoogleraren van ASW wordt gecoördineerd. De afgelopen jaren hebben ruim honderd studenten van die mogelijkheid gebruik gemaakt.

Uit het voorgaande, en uit de informatie die zij inwon tijdens het visitatiebezoek, concludeert de commissie dat de opleidingen op het gebied van internationalisering nog terrein te winnen hebben. Op dit moment lijkt vooral de bacheloropleiding geen duidelijke ambities geformuleerd te hebben op het vlak van het bevorderen van de instroom van buitenlandse studenten of het aanmoedigen van buitenlands verblijf van eigen studenten. Ook de masteropleiding zou wat de commissie betreft nog meer werk kunnen maken van internationalisering, bijvoorbeeld door ook de programma's Jeugdstudies en Multiculturalisme beschikbaar te maken voor buitenlandse studenten.

2.1.4. Studeerbaarheid en studielast

Eerder werd al genoemd dat de opleidingen ASW volgens de zelfevaluatie rapporten veel nadruk leggen op actieve inzet van studenten. Studenten dienen aan de inspanningsverplichtingen van cursussen te voldoen door aanwezig te zijn bij de colleges, en opdrachten en papers binnen de gestelde deadline in te leveren. Constateert een docent dat een student in gebreke blijft, dan mag deze een behaalde onvoldoende niet herkansen en moet hij/zij de gehele cursus in een volgend jaar opnieuw volgen. Volgens de

zelfevaluatie rapporten moet deze maatregel leiden tot een minder vrijblijvende houding van studenten en gestage studievoortgang. De opleidingsspecifieke aspecten rond studeerbaarheid en studielast worden hieronder besproken.

Bacheloropleiding

Volgens het zelfevaluatie rapport van de bacheloropleiding is de opleiding zo ingericht dat studenten in drie jaar de titel Bachelor of Science kunnen behalen. De cumulatieve opbouw van de opleiding bevordert de studeerbaarheid van de opleiding. Met het verloop van de studie en het toenemen van de kennis van de studenten neemt ook de keuzevrijheid toe. Dit vergroot volgens het zelfevaluatie rapport de studeerbaarheid, aangezien studenten eerst in verplichte onderdelen doordrongen raken van de basisbeginselen van ASW en vervolgens een beredeneerde keuze kunnen maken voor één van de drie specifiekere paden.

Het rapport stelt verder dat de studeerbaarheid wordt bevorderd door een evenwichtig over het curriculum en over de individuele componenten verdeelde studielast. Omdat cursussen in vaste *time slots* worden gegeven, zijn deze goed in te plannen. Wanneer studenten toch vertragen, bespreken tutores met hen de optie om drie in plaats van twee cursussen per blok te volgen. Het zelfevaluatie rapport meldt bovendien dat gemotiveerd studeren wordt bevorderd doordat de opleiding in het eerste jaar een bindend studieadvies (BSA) van 37,5 EC kent. In het komende jaar wordt deze drempel verhoogd naar 45 EC. Over de periode 2006-2009 kreeg gemiddeld 11-19% van de eerstejaars studenten een negatief bindend studieadvies.

Volgens het zelfevaluatie rapport bevestigen de studentoordelen uit de laatste Nationale Studentenenquête (2011) dat studenten de opleiding goed studeerbaar vinden. 75% meent dat de studielast goed verdeeld is over het studiejaar; 62% is (zeer) tevreden over de aansluiting tussen het aantal EC en de daadwerkelijke studielast. Studenten geven wel aan (te) weinig te studeren. Uit cursusevaluaties van de afzonderlijke cursussen blijkt dat 44-85% van de studenten in die cursussen minder dan 18 uur kwijt is aan contacturen en studeren. Het is dus onwaarschijnlijk dat zij met twee cursussen per blok op de beoogde 36-urige werkweek uitkomen. Het zelfevaluatie rapport plaatst hierbij wel de kanttekening dat ongeveer 45% van de studenten langer dan drie jaar over de opleiding doet. Het kan dus zijn dat studenten daardoor uiteindelijk wel ongeveer het aantal geprogrammeerde uren aan de studie besteden.

De studenten met wie de commissie tijdens het visitatiebezoek sprak, bevestigen bovengeschetst beeld. De studenten vinden het bachelorprogramma goed studeerbaar en de studielast eerder aan de lage dan aan de hoge kant. Gemiddeld lijken zij niet meer dan 30 uur per week te studeren.

Masteropleiding

Het zelfevaluatie rapport van de masteropleiding stelt dat de componenten van de eenjarige masteropleiding zo op elkaar zijn afgestemd dat studenten aan het einde van het cursusjaar kunnen afstuderen. In de eerste, cursorische helft van het jaar wordt uitvoerig aandacht gegeven aan alle voorbereidingen die nodig zijn om het tweede deel van het programma met goed gevolg te kunnen afleggen.

Om studievertraging tijdens het individuele masterproject te voorkomen worden regelmatig bijeenkomsten georganiseerd waarin de voortgang van het project besproken wordt binnen een kleine projectgroep van ongeveer vijf studenten, die onder supervisie van een docent aan hun individuele masterthesis werken. Ook wordt er gewerkt met strenge deadlines voor het inleveren van het projectvoorstel, de resultatensectie en het uiteindelijke onderzoeksverslag.

In het verleden is tijdige afronding van de masterscriptie en daarmee van de masteropleiding zelf voor veel studenten problematische gebleken. Het zelfevaluatie-rapport stelt dat binnen alle masterprogramma's in de afgelopen jaren gewerkt is aan de verbetering van de studeerbaarheid, met de bovenbeschreven cumulatieve opbouw van het programma als gevolg. Door tussentijdse toetsing en presentatie van onderdelen, en het werken met strakke deadlines is de tijdige afronding van het masterproject verbeterd, zij het dat het streefrendement van 85% afgestudeerden aan het einde van het jaar nog niet behaald is.

Het zelfevaluatie-rapport van de masteropleiding en de opmerkingen van de geïnterviewde masterstudenten laten zien dat er tijdens de masteropleiding harder gestudeerd wordt dan in de bachelor. Masterstudenten besteden naar eigen zeggen ongeveer veertig uur per week aan hun studie. Over de studeerbaarheid van het huidige programma zijn de geraadpleegde studenten tevreden.

2.1.5. Instroom, rendement, contacturen en staf-studentratio

De zelfevaluatie-rapporten geven aan dat de situatie rond instroom, doorstroom en studierendement de afgelopen periode pieken en dalen heeft gekend. Na een tijdelijke terugloop van de hoeveelheid instromende studenten is het aantal studenten ASW sinds kort weer sterk stijgende. Bij deze groeiende studentaantallen is er tegelijk sprake van teruglopende financiering, waardoor de staf-studentratio inmiddels tot kritieke hoogte is gestegen.

De zelfevaluatie-rapporten stellen dat er in reactie op deze situatie hard nagedacht wordt over de vraag hoe met teruglopende middelen en docentcapaciteit toch kwalitatief hoogstaand onderwijs kan worden aangeboden. Om te kunnen voldoen aan het aantal voorgeschreven contacturen, experimenteren de opleidingen in het kader van het facultaire project 'Teaching and Study Load' sinds kort met manieren om het onderwijs voor docenten te extensiveren bij gehandhaafde kwaliteit.

Hieronder wordt de specifieke situatie van de bachelor- en de masteropleiding toegelicht voor de aspecten toelating en instroom, uitval en rendement, staf-studentratio en gerealiseerde contacturen.

Bachelor

Toelating en instroom

Het zelfevaluatie-rapport van de bacheloropleiding noemt een VWO-diploma of propedeuse HBO als startkwalificatie voor de opleiding ASW. Studenten met een andere vooropleiding kunnen een verzoek tot toelating indienen bij de examencommissie van de opleiding. In bepaalde gevallen stelt de examencommissie een lijst van deficiënties op die weggewerkt moeten worden alvorens de student in kwestie met de opleiding kan beginnen.

Zoals af te leiden is uit de tabel met instroomgegevens in Bijlage 5, vertoonde de instroom van studenten in de bacheloropleiding de laatste jaren een dalende trend. Het zelfevaluatie-rapport noemt deze tendens als een van de redenen om de opleiding te evalueren en te herdefiniëren tot een brede sociaalwetenschappelijke opleiding die toegang geeft tot een variëteit aan masterprogramma's. Volgens het zelfevaluatie-rapport heeft deze operatie zijn vruchten afgeworpen. Terwijl de instroom in de meeste andere studierichtingen van de faculteit Sociale Wetenschappen is gestagneerd of afgenomen, is het instroomcijfer bij ASW juist toegenomen van 123 in 2010 naar 177 in 2011. Wel blijkt uit de instroomcijfers dat de hoge studentaantallen van de periode 2003-2006 (nog) niet worden geëvenaard.

Uitval en rendement

De in Bijlage 5 opgenomen tabel met data over de uitval laat zien dat die, zeker de laatste jaren, hoog te noemen is. Vooral in het eerste jaar van de bachelor vallen veel studenten uit. In de studie jaren 2007/8 en 2008/9 stopte in het eerste jaar respectievelijk 37% en 38% van de studenten met de opleiding. Uit de rendementscijfers blijkt dat studenten bovendien vrij lang over de studie doen. Van het cohort 2007 – het laatste cohort waarover de cijfers compleet beschikbaar zijn – had 20,27% de eindstreep na drie jaar behaald. Na vier jaar was dat percentage opgelopen tot bijna 44%.

De reactie van het opleidingsmanagement op deze cijfers lijkt tweeledig. Enerzijds wijst het management in de zelfevaluatie op de nadelige gevolgen van de uitval. Deze zou leiden tot een verspilling van financiële middelen en bijdragen aan de zware druk op de staf, die haar tijd uiteraard liever spendeert aan studenten die blijven dan aan studenten die voortijdig vertrekken. Anderzijds wijst het management erop dat de uitval niet afwijkt van facultaire- en landelijke gemiddelden en zelfs gezien kan worden als een intrinsiek kenmerk van brede opleidingen. ASW trekt relatief veel studenten die vooraf geen goed beeld hebben van hun eigen wensen en vervult bovendien een toeleveringsfunctie voor de andere sociale wetenschappen binnen de FSW. Veel studenten verlaten de bachelor om hun studie binnen disciplinaire bacheloropleidingen als sociologie, culturele antropologie of pedagogiek te vervolgen. In veel gevallen lopen zij hierdoor geen studievertraging op.

Hoewel de commissie er begrip voor heeft dat de grote uitval een nadelige uitwerking heeft op de motivatie van docenten en de beschikbare financiële middelen, wil zij ervoor pleiten om de opleiding deze uitval niet al te zwaar aan te rekenen. De commissie onderschrijft de conclusie dat brede opleidingen met een heterogene studentenpopulatie nu eenmaal meer last hebben van uitval dan specialistische programma's die een zeer gemotiveerd studentenpubliek trekken. Desalniettemin kan de commissie zich goed vinden in de bestaande plannen van het management om de voorlichtings-, matchings- en selectieprocedures nog eens kritisch onder de loep te nemen.

Doorstroom van bachelor naar master

Uit de tabel in Bijlage 5 blijkt dat van de afgestudeerde bachelors maar een krappe meerderheid van 55% zijn studie binnen de Faculteit Sociale Wetenschappen van de Universiteit Utrecht vervolgt, ofwel in één van de ASW-masterprogramma's ofwel in één van de andere disciplinaire masteropleidingen waartoe de bachelor toegang geeft. Maar liefst 45% van de bachelorafgestudeerden stroomt uit. Over de bestemming van deze alumni zijn geen gegevens bekend.

Dat bachelorstudenten niet automatisch doorstromen naar de masteropleiding, ziet de commissie als een direct uitvloeisel van het brede karakter van de bachelor. Bovendien onderstreept het de harde scheiding tussen de opleidingen: de bachelor- en de masteropleiding ASW zijn werkelijk op zichzelf staande opleidingen. De beperkte doorstroom naar de master draagt wat de commissie betreft echter wel een zeker risico in zich. Om te kunnen voortbestaan moet de masteropleiding immers actief inzetten op studenten die een andere vooropleiding dan ASW hebben afgerond, met een heterogene instroom van studenten als resultaat. Anderzijds bewijst de groeiende instroom van studenten van buiten de Universiteit Utrecht echter ook de aantrekkingskracht en levensvatbaarheid van de master.

Staf-studentratio en contacturen

De tabel in Bijlage 5 laat zien dat de bacheloropleiding ASW sinds de vorige visitatie te maken heeft gekregen met een stijgende staf-student ratio, van 1:35 (2008-2009) naar 1:40 (2009-

2010) en verder naar 1:43 (2010-2011). De stijgende staf-studentratio heeft vanzelfsprekend ook gevolgen voor het aantal contacturen dat gerealiseerd kan worden. Uit de tabel in Bijlage 5 blijkt dat het gerealiseerde aantal contacturen in het majorverplichte deel van het curriculum gemiddeld acht tot negen uur per week bedraagt en dus substantieel lager uitkomt dan het facultaire streefaantal van twaalf uur.

Door de afnemende middelen voor onderwijs en de toenemende werkdruk voor docenten is volgens het bachelorzelfevaluatie-rapport een spanning ontstaan tussen het streven naar activerend onderwijs en de feitelijke uitvoeringsmogelijkheden. Één van de manieren waarop de opleiding dit probleem probeert te ondervangen, is het aanbrenge-n van een differentiatie in het aantal contacturen per cursus: waar het vooral gaat om overdracht van kennis en minder om het oefenen van vaardigheden wordt minder contacttijd gehanteerd, waar veel vaardigheden worden gevraagd meer. Anderzijds wordt ook geëxperimenteerd met de DESI-methodiek ('docent extensief, student intensief'), waardoor met relatief geringe inspanning van de zijde van de docent meer contacturen kunnen worden gerealiseerd, bijvoorbeeld door begeleiding 'op afstand', extra colleges via internet, peer review naast docentreview en workshopbijeenkomsten naast werkcolleges.

Volgens het zelfevaluatie-rapport van de bacheloropleiding zal het aantal contacturen met ingang van het studiejaar 2012-2013 verhoogd worden naar 12, 11 en 10 contacturen per week voor respectievelijk het 1^e, 2^e en 3^e bachelorjaar. Dit kan bereikt worden door kleine cursussen in de keuzeruimte te schrappen en zo docenttijd vrij te maken voor de overige cursussen, door studentassistenten in te zetten als werkgroepbegeleiders waardoor het aantal werkgroepen omhoog kan, en door de ontwikkeling van didactische arrangementen met veel contacttijd maar weinig docentvoorbereidingstijd.

Tijdens het visitatiebezoek sprak de commissie met alle betrokkenen over de contacturenkwestie. Uit deze gesprekken kwam onder meer naar voren dat de behoefte van studenten qua contacturen wisselt. De meerderheid zegt weliswaar behoefte te hebben aan meer uren, met name voor de vakken op gevorderd niveau, maar er zijn ook studenten die het huidige aantal contacturen toereikend vinden.

Studenten, docenten, opleidingscommissie en management zijn het er evenwel over eens dat een kunstmatige verhoging van het aantal contacturen door het inroosteren van zogenaamde 'ophokuren' onwenselijk is. Meer contacturen hebben alleen zin als het gaat om kwalitatief hoogwaardige uren. Ook de commissie onderschrijft deze conclusie van harte. Zij spreekt graag haar waardering uit voor de inventieve en positieve wijze waarop de opleiding omgaat met de stijgende spanning tussen beschikbare middelen en het streven om geen concessies te doen aan de onderwijskwaliteit.

Masteropleiding

Toelating en instroom

Het zelfevaluatie-rapport van de masteropleiding geeft aan dat de inschrijving voor de masterprogramma's verloopt via de toelatingscommissie. Deze beoordeelt inschrijverzoeken conform de toelatingseisen in het Onderwijs- en examenreglement en kan kandidaten afwijzen, voorwaardelijk toelaten of definitief toelaten.

Eerder werd al gesignaleerd dat de omvang en aard van de instroom in de master een voortdurende uitdaging vormt voor het opleidingsmanagement. Het beleid om de enkelvoudige masteropleiding ASW op te splitsen in drie verschillende masterprogramma's heeft volgens het zelfevaluatie-rapport positief op de instroom gewerkt: de drie programma's

samen trekken meer studenten dan de oorspronkelijke masteropleiding (in 2011 een instroom van ongeveer 100 studenten). Hoewel er sprake is van groei, zijn de studentaantallen van twee van de drie programma's – Multiculturalisme en Jeugdstudies – nog steeds bescheiden. Mocht deze instroom in de toekomst ook klein blijven, dan garandeert de samenwerking met de masters Culturele Antropologie en Pedagogiek volgens het zelfevaluatie-rapport dat de programma's toch levensvatbaar blijven.

Rendement

Het zelfevaluatie-rapport geeft aan dat het eerder genoemde streefrendement nog niet is gehaald. Op dit moment is 85% van de studenten afgestudeerd na 1,5 jaar. Dat zou omlaag moeten naar 1 jaar. Studievertraging lopen studenten volgens het zelfevaluatie-rapport vooral op tijdens het masterproject. Om winst te behalen wordt ingezet op het bieden van een ondersteunende infrastructuur waarin studenten hun individuele werkzaamheden kunnen uitvoeren. De commissie geeft in aanvulling hierop ter overweging dat ook een verdere stroomlijning van het mastercurriculum zou kunnen bijdragen aan een hoger rendement.

Staf-studentratio en contacturen

Op het vlak van staf-studentratio en contacturen kampt de masteropleiding met dezelfde problemen als de bacheloropleiding. Volgens het zelfevaluatie-rapport worden gemiddeld per cursorisch onderdeel ongeveer vier tot vijf uur per week besteed aan contacturen. Daarnaast zijn er contacturen voor de individuele onderdelen, die deels uit hoorcolleges, deels uit bijeenkomsten van projectgroepen, en deels uit individuele begeleiding bestaan.

Alle masterprogramma's kennen de meeste contacturen in de eerste twee blokken van de opleiding, terwijl in het derde en vierde blok de nadruk sterk ligt op de individuele werkzaamheden in stage en onderzoek, en de contacturen primair worden besteed aan projectbijeenkomsten en individuele begeleiding. Individuele begeleiding vindt ook deels plaats buiten de universiteit door academische professionals in het veld. Dit komt ook overeen met de opzet van de masterprogramma's, waarbij in het begin vooral kennis wordt overgedragen en geanalyseerd, terwijl de nadruk in de tweede helft van het curriculum vooral ligt op supervisie bij het zelfstandig uitvoeren van academische werkzaamheden en het toepassen van kennis in praktijk en onderzoek door de studenten zelf.

2.1.6. Docenten

De zelfevaluatie-rapporten van de bachelor- en masteropleiding wijzen herhaaldelijk op het belang van een sterke koppeling tussen het ASW-onderwijs en de onderzoeksprogramma's van de ASW-leerstoelgroepen. De meeste docenten zijn volgens het rapport stevig in deze onderzoeksprogramma's verankerd, waardoor zij studenten vertrouwd kunnen maken met de onderzoekslijnen van de lopende onderzoeksprogramma's.

Om de kwaliteit van de docenten te waarborgen, hanteren de opleidingen, in overeenstemming met het beleid van de Universiteit Utrecht en de Faculteit Sociale Wetenschappen, een basiskwalificatie onderwijs (BKOW) en een seniorkwalificatie onderwijs (SKOW). Alle vaste docenten dienen minimaal aan de basiskwalificatie voor onderwijs en onderzoek (voor functies op UD-niveau) te voldoen, en bij voorkeur ook aan de seniorkwalificatie voor onderwijs (voor functies op UHD-niveau en hoger).

De kwaliteit van docenten wordt geborgd door jaarlijkse beoordeling van hun onderwijs- en onderzoeksresultaten op basis van onderwijsevaluaties en onderzoeksverslagen. Deze evaluaties vinden plaats in jaarlijkse Beoordelings- en Ontwikkelingsgesprekken (B&O) met

de direct leidinggevende kernhoogleraar. Als evaluaties daar aanleiding toe geven, wordt volgens de zelfevaluatie rapporten actie ondernomen door bijvoorbeeld extra scholing voor docenten aan te bieden.

In de berekening van het totale aantal stafleden hebben de zelfevaluatie rapporten de docenten van de bachelor- en de masteropleiding samengenomen, waarschijnlijk omdat deze groepen moeilijk te scheiden zijn. Het aantal fte voor beide opleidingen komt uit op 14,6 in 2008-2009, 12,6 in 2009-2010 en 11,1 in 2010-2011. De commissie maakt uit deze cijfers op dat de formatie in de afgelopen jaren aanzienlijk gekrompen is.

Bacheloropleiding

Vaste docenten van de bacheloropleiding zijn volgens het zelfevaluatie rapport in meerderheid (88%) gepromoveerd en genieten een goede reputatie binnen het vakgebied. Zij geven onderwijs binnen het veld van hun eigen inhoudelijke expertise. Ook bij de toewijzing van bachelorthesisdocenten aan studenten wordt rekening gehouden met de eigen deskundigheid van de begeleiders. Van de docenten met een vaste aanstelling beschikt 86% over de basiskwalificatie onderwijs en 48% over de seniorkwalificatie onderwijs.

Promovendi worden volgens het zelfevaluatie rapport alleen ingezet bij het onderwijs wanneer dat aansluit bij hun algemene sociaalwetenschappelijke en methodische kennis of hun expertise in een bepaald onderzoeks- of praktijkveld. Juniordocenten worden gecoacht door seniordocenten binnen hetzelfde vak en zij worden in de gelegenheid gesteld een cursus 'Onderwijs geven' van het Centrum voor Opleiden en Leren te volgen. In 2009 maakten drie docenten van deze gelegenheid gebruik.

De opleiding heeft er volgens het zelfevaluatie rapport expliciet voor gekozen om de coördinatie en het verzorgen van de hoorcolleges van de bachelor cursussen bij hoogleraren, UHD's en UD's neer te leggen. Juniordocenten en promovendi worden voornamelijk ingezet voor het verzorgen van werkgroepen en het begeleiden van bachelorthesissen. Dit gebeurt onder begeleiding van de coördinator van het onderdeel.

Het zelfevaluatie rapport geeft aan dat uit de docentevaluatie binnen de NSE blijkt dat in 2010 en 2011 respectievelijk 64% en 70% van de studenten tevreden of zeer tevreden zijn met de kwaliteit van docenten. Op een bredere lijst van acht criteria die de kwaliteit van docenten betreffen scoren dezen 3,7 en 3,6 in respectievelijk 2010 en 2011. Dit beeld werd bevestigd door de studenten met wie de commissie tijdens het visitatiebezoek heeft gesproken. De studenten waren vooral erg positief over de docenten die al langere tijd aan de opleiding verbonden zijn en een echt 'ASW-hart' hebben. Ook bleken de studenten tevreden met het feit dat de opleiding de laatste jaren steeds minder gebruik maakt van tijdelijke docenten. De studenten hechten grote waardering aan een stabiel corps van docenten, die zij tijdens de studie op meerdere momenten terugzien.

Ook de commissie constateert op haar beurt dat de opleiding beschikt over een gemotiveerde, vakbekwame staf die duidelijk plezier heeft in zijn werk. Feit is echter wel dat de staf-studentratio inmiddels tot een kritiek punt is gestegen. Bij verder stijgende studentenaantallen is het dus noodzakelijk om maatregelen te nemen om de docentpopulatie te ontlasten, bijvoorbeeld door het aanstellen van aanvullende stafleden.

Masteropleiding

Het merendeel van de docenten in de masterprogramma's beschikt volgens het zelfevaluatie rapport over de basiskwalificaties voor onderwijs en onderzoek (respectievelijk

88% en 94%). Een substantieel deel van de docenten heeft ook de seniorkwalificatie onderwijs behaald (53%). Op één uitzondering na zijn alle docenten gepromoveerd en betrokken bij de onderzoeksprogramma's van ASW. Promovendi en post-docs spelen alleen onder supervisie van deze docenten een rol in de begeleiding van studenten (bijvoorbeeld bij het masteronderzoek).

Uit de zelfevaluatie rapporten blijkt dat de opleiding in de NSE's van 2010 en 2011 voor de kwaliteit van docenten respectievelijk een 3,55 en 3,84 scoort, tegen een gemiddeld cijfer van 3,77 (2011) voor de gehele Faculteit Sociale Wetenschappen van de Universiteit Utrecht.

Op grond van de informatie in de zelfevaluatie rapporten en de gesprekken met de docenten en studenten concludeert de commissie dat de docenten van de opleidingen ASW beschikken over de vereiste vakinhoudelijke en didactische kennis. Echter, ook hier vormt de toenemende staf-studentratio een bedreiging, niet alleen voor het werkplezier van de stafleden, maar ook voor de toekomstige onderwijskwaliteit. Bij verder stijgende studentaantallen is het vermeerderen van het aantal stafleden met een vaste aanstelling wenselijk.

2.1.7. Studiebegeleiding

De zelfevaluatie rapporten van de bachelor- en masteropleidingen stellen dat de Faculteit Sociale Wetenschappen veel belang hecht aan de investering in goede voorlichting, studentenbegeleiding en studieadvies. De studiebegeleiding in de vorm van het tutoraat begint in de eerste week van het eerste jaar van de bachelor, wanneer studenten kennismaken met hun tutor. Om de wederzijdse betrokkenheid te vergroten, treffen studenten hun tutor zo mogelijk ook als werkgroepdocent.

Het zelfevaluatie rapport van de bacheloropleiding noemt individuele gesprekken als de kern van het eerstejaartutoraat. Mede met het oog op het bindend studieadvies worden in deze gesprekken de motivatie, studieaanpak en vaardigheden, taalvaardigheid, persoonlijke situatie en te maken keuzes aan de orde gesteld. Daarnaast vinden er in het eerste jaar drie algemene tutorgroepsbijeenkomsten plaats waarin studenten voorlichting krijgen over allerlei zaken rond studievoortgang en studievaardigheden, alsook over het maken van keuzes rond de samenstelling van het eigen programma.

In het tweede en derde studiejaar is het volgens het zelfevaluatie rapport van de bacheloropleiding mogelijk om op afspraak of via het inloopsprek uur een tutor te raadplegen. In de masteropleiding neemt studiebegeleiding primair de vorm aan van begeleiding bij het masterproject, aldus het zelfevaluatie rapport van de masteropleiding.

Uit de zelfevaluatie rapporten blijkt dat studenten bij problemen doorverwezen worden naar diverse ondersteunende instanties. Ook kunnen studenten in iedere fase van hun studie en met problemen van allerlei aard een beroep doen op de facultaire studieadviseur of studentenpsychologen. Cursussen in academische vaardigheden zijn te volgen bij het James Boswell Instituut of het Centrum voor Onderwijs en Leren.

Uit de gesprekken met de studenten en docenten is de commissie gebleken dat de studiebegeleiding goed functioneert.

2.1.8. Faciliteiten

De zelfevaluatie rapporten stellen dat de bachelor- en de masteropleiding ASW gebruik maken van alle algemene voorzieningen waarover de faculteit de beschikking heeft. Er zijn geen

aparte voorzieningen voor ASW. Om deze reden heeft de commissie besloten om in haar rapportage geen bijzondere aandacht te besteden aan de voorzieningen. Zij wenst te volstaan met de constatering dat de (faculteitsbrede) faciliteiten waarvan de opleidingen ASW gebruikmaken, zoals ICT-voorzieningen, collegezalen, laboratorium en werkplekken, voldoen aan de eisen die daaraan gesteld kunnen worden.

2.2. Overwegingen

Na bestudering van de verschillende onderdelen van de onderwijsleeromgeving stelt de commissie vast dat de onderwijsleeromgeving van zowel de bachelor- als de masteropleiding studenten in staat stelt om de gestelde eindkwalificaties te behalen. De gehanteerde didactische uitgangspunten vloeien logisch voort uit de geformuleerde eindkwalificaties en zijn, met name in de bacheloropleiding, duidelijk en structureel vertaald naar de verschillende cursussen en het curriculum als geheel.

De commissie waardeert bovendien dat de opleidingen in de inrichting van hun curricula structureel hebben ingezet op het scheppen van samenhang tussen theorie, onderzoek en academische vaardigheden. Het invoegen van studiepaden in de bacheloropleiding en masterprogramma's binnen de masteropleiding was vanuit dat oogpunt een goede zet. Wel zorgt de nauwe aansluiting tussen de specialisaties uit de bachelor en in de master voor een grote verwevenheid van de, feitelijk, zelfstandige opleidingen.

Opvallend vindt de commissie de inzet en het enthousiasme van de staf, die, ondanks een stevige werkdruk, in samenspraak met de studenten blijft zoeken naar manieren om de opleidingen verder te verbeteren. Het feit dat contacturen naar behoefte over de docenten worden verdeeld, mag gelden als bewijs van de goede collegialiteit. De commissie ziet in dit opzicht zeker de meerwaarde van een hecht team van vast aangestelde docenten. Zij raadt de opleiding aan om bij verdere toename van de studentaantallen vast te houden aan de keuze om docenten liever vast dan tijdelijk aan te stellen.

Een aspect dat in beide opleidingen meer aandacht verdient is internationalisering. De commissie wijst erop dat de tijdgeest vraagt om meer ambitie op dit vlak, zowel in de werving van buitenlandse studenten als in het creëren van uitwisselingsmogelijkheden in het buitenland. Dit zou voor de bacheloropleiding inhouden dat meer vakken in het Engels worden aangeboden en in de masteropleiding zou van alle drie de programma's een Engelstalige variant kunnen worden aangeboden.

Een aantal opleidingsspecifieke conclusies komt in de alinea's hieronder aan bod.

Bacheloropleiding

Hoewel het vooralsnog lastig is om het nieuwe bachelorcurriculum volledig op waarde te schatten - te meer daar jaar 2 en 3 van het curriculum vooralsnog alleen op de tekentafel bestaan - ziet de commissie in de voorgestelde wijzigingen duidelijke voortekenen van verbetering. Het nieuwe curriculum is het resultaat van intensief overleg tussen alle betrokken partijen en de doorgevoerde veranderingen lijken breed te worden gedragen. De structuur van het nieuwe curriculum is logisch en coherent. De cumulatieve opbouw van brede cursussen op beginnersniveau naar meer gespecialiseerde vakken voor gevorderde studenten bevordert bovendien de studeerbaarheid. Geleidelijk aan krijgen studenten alle benodigde vakinhoudelijke en onderzoekstechnische instrumenten aangereikt om in het derde jaar van de opleiding in groepjes aan de bachelorthesis te gaan werken. Het gemiddeld hoge niveau van de bachelorscripties illustreert volgens de commissie dat het bachelorproject helder is ingedeeld in voor de student werkbare stappen.

Na het bekijken van de leerdoelen van de individuele cursussen constateert de commissie dat academische vaardigheden de boventoon voeren, al is er in het nieuwe eerste jaar ook ruimte voor een kennismaking met het beroepenveld, in de vorm van de cursus 'Praktijkoriëntatie'. Positief vindt de commissie dat in het nieuwe curriculum, door de introductie van een inleidende cursus ASW, nog sterker dan voorheen wordt ingezet op interdisciplinariteit. Zij hoopt dat deze verandering ook ten gunste zal komen van de bachelorscripties, die op dit moment nog lang niet altijd interdisciplinair van karakter zijn.

Hoewel het niveau van de cursussen naar aanleiding van de aanbevelingen van de vorige visitatiecommissie al is verhoogd, mag de lesstof wat de huidige commissie betreft best nog wat uitdagender - zeker gezien het feit dat studenten aangeven dat zij het niveau met gemiddeld 30 uur studie per week gemakkelijk aankunnen. Een verdere inhoudelijke aanscherping van de lesstof en een uitbreiding van de literatuurlijst zou bovendien helpen om al in een vroeg stadium het 'kaf van het koren' te scheiden.

Zoals gezegd wil de commissie niet al te zwaar tillen aan de relatief grote uitval en het relatief lage rendement van de opleiding; dit zijn zaken waarop het opleidingsmanagement maar in beperkte mate invloed kan uitoefenen. Reden tot zorg ziet de commissie eerder in de tot kritieke hoogte gestegen staf-studentratio. Tot nog toe heeft de opleiding met inventieve oplossingen kunnen voorkomen dat de hoge werkdruk van de staf nadelig uitwerkte op de onderwijskwaliteit. Bij een verdere stijging zouden maatregelen tot extensivering van de docentinspanningen wat de commissie betreft gepaard moeten gaan met een evenredige uitbreiding van het aantal fte's.

Masteropleiding

Als geheel vindt de commissie het mastercurriculum een minder weloverwogen indruk maken dan het nieuwe bachelorcurriculum. Reflecterend op de gestelde leerdoelen en opgegeven literatuur, concludeert zij dat veel cursussen zwaarder aangezet kunnen worden. De opbouw van de masterprogramma's vertoont bovendien vrij fundamentele verschillen: terwijl het ene programma het accent op de vakinhoud legt, stuurt het andere juist stevig op onderzoekstechnische vaardigheden. Wat de commissie betreft zou deze variëteit in smaken in de programma's kunnen duiden op een variëteit in de hoofden van de betrokken staf.

Zonder te willen pleiten voor één uniform mastercurriculum, raadt de commissie de inhoudelijk betrokkenen toch aan om de structuur en inhoud van de drie masterprogramma's nauwer op elkaar af te stemmen. Juist nu de drie masterprogramma's een aantal jaren draaien is het moment daar om gezamenlijk de balans op te maken en *best practices* uit te wisselen.

Over het algemeen heeft de commissie de indruk dat het opleidingsmanagement zich goed bewust is van de kansen en uitdagingen voor de eigen opleiding. Dat op dit vlak zinnige keuzes gemaakt worden, is tijdens de visitatie afdoende gebleken. De opsplitsing van de master in drie verschillende programma's in 2008 had een positief effect op de studentaantallen en de keuze voor samenwerking met de masteropleidingen Pedagogiek en Culturele Antropologie heeft er voor gezorgd dat ook de twee kleinere masterprogramma's, Jeugdstudies en Multiculturalisme, inmiddels levensvatbaar zijn.

De commissie signaleert twee aandachtspunten voor de opleiding. Het eerste betreft de nauwe relatie tussen bachelor en master. Hoewel er zeker argumenten zijn die pleiten voor verwevenheid van beide opleidingen, moet volgens de commissie niet uit het oog verloren worden dat de master uiteindelijk een zelfstandige opleiding is die ook zonder de bachelor

moet kunnen bestaan. Een tweede aandachtspunt sluit in feite bij dit laatste aan en betreft de heterogene instroom waarmee de opleiding te maken heeft. Zeker wanneer men in de toekomst steeds afhankelijker wordt van externe instroom, is volgens de commissie van groot belang dat studenten streng worden geselecteerd op behaalde competenties en dat eventuele deficiënties snel worden weggewerkt. Alleen zo kan immers gewaarborgd worden dat het beoogde eindniveau gehaald wordt.

Al met al ziet de commissie echter genoeg redenen voor optimisme. De masteropleiding beschikt over een capabel management, bevlogen docenten en gemotiveerde studenten. De commissie vertrouwt erop dat zij er gezamenlijk in zullen slagen om het curriculum verder vlot te trekken en toekomstige uitdagingen het hoofd te bieden.

2.3. Conclusie

Bacheloropleiding Algemene Sociale Wetenschappen: de commissie beoordeelt Standaard 2 als **goed**.

Masteropleiding Algemene Sociale Wetenschappen: de commissie beoordeelt Standaard 2 als **voldoende**.

Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties

De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing en toont aan dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd.

Toelichting:

Het gerealiseerde niveau blijkt uit de tussentijdse en afsluitende toetsen, de afstudeerwerken en de wijze waarop afgestudeerden in de praktijk of in een vervolgopleiding functioneren. De toetsen en de beoordeling zijn valide, betrouwbaar en voor studenten inzichtelijk.

3.1. Bevindingen

Dit hoofdstuk onderzoekt als eerste het systeem van toetsing en beoordeling (3.1.1.), dat meer specifiek wordt toegelicht voor de eindscriptie (3.1.2.). Vervolgens komt de vraag aan de orde of studenten de beoogde eindkwalificaties van de opleidingen realiseren. Deze vraag wordt beantwoord in een paragraaf over de kwaliteit van de scripties (3.1.3.) en een paragraaf over de positie van ASW-alumni in het vervolgonderwijs en op de arbeidsmarkt (3.1.4.)

3.1.1. Systeem van toetsing en beoordeling

Aangezien het systeem van toetsing een cruciale waarborg is voor het realiseren van alle geformuleerde leerdoelen, heeft de commissie uitgebreid stilgestaan bij de validiteit van toetsen en beoordelingen. Ook in de zelfevaluatierapporten komen deze aspecten uitvoerig aan bod, deels in relatie tot een breder systeem van kwaliteitszorg. De alinea's hieronder bespreken eerst de gedeelde aspecten van het systeem van toetsing. Vervolgens wordt ingezoomd op de opleidings specifieke elementen. Als laatste worden de eigen bevindingen van de commissie weergegeven.

In de zelfevaluatierapporten wordt vermeld dat er binnen de faculteit Sociale Wetenschappen standaard regels rondom de toetsing gelden. Deze zijn vastgelegd in de Onderwijs- en examenregeling (OER). Samengevat komen deze erop neer dat studenten vooraf, via de digitale studiegids, worden geïnformeerd over de gehanteerde toetsvorm(en). Studenten krijgen één kans om aan een toets deel te nemen. Mocht de student deze toets niet met een voldoende afronden, maar wel aan alle inspanningsverplichtingen hebben voldaan en ook de toets minstens met een 4 hebben afgesloten, dan wordt de mogelijkheid geboden om een

aanvullende toets te maken. Studenten die een onderdeel niet halen, kunnen de cursus in een volgend studiejaar opnieuw volgen.

De beoordeling is in handen van docenten binnen de cursus. Uit het OER blijkt bovendien dat de uitslag van toetsen en tentamens binnen tien werkdagen bekend moet worden gemaakt aan de student. Aan studenten wordt na het tentamen de mogelijkheid geboden de tentamens en opdrachten in te zien. Voor studenten met een beperking geldt dat er voorzieningen zijn bij het maken van toetsen: aparte ruimte, extra tijd, tentamens maken op een laptop.

Alle studieonderdelen worden standaard geëvalueerd, waarbij ook aandacht wordt besteed aan de toetsing. De OAC ziet erop toe dat dit adequaat gebeurt.

Binnen cursussen worden in de regel meerdere toetsvormen gebruikt, waaronder vrijwel altijd een individueel tentamen. Andere uitgangspunten van het systeem van toetsing zijn dat opdrachten en papers tijdens de duur van de cursus moeten worden voltooid en dat docenten studenten tijdig voorzien van feedback, zodat eventuele hiaten of een onvoldoende prestatie gecorrigeerd kunnen worden.

De zelfevaluatie rapporten besteden tevens aandacht aan de taakomschrijving van de verschillende gremia die bij de toetsing betrokken zijn. Vooral de rol van de Examencommissie (EC) wordt uitgebreid toegelicht, niet in de laatste plaats omdat de wettelijke verantwoordelijkheid van de EC per 1 september 2010 aanzienlijk is uitgebreid. Om uitdrukking te geven aan de nieuwe verantwoordelijkheid, zijn de bestaande opleidingsexamencommissies met ingang van januari 2011 geherstructureerd in een drietal facultaire Examencommissies; één voor de bacheloropleidingen, één voor de academische masterprogramma's en één voor de researchmaster programma's.

Conform suggesties van de Onderwijsinspectie is een centrale Toetscommissie gevormd. De taken van deze Toetscommissie worden in de zelfevaluatie rapporten gedefinieerd als 1. het ontwerpen van regelingen en procedures die een bijdrage leveren aan de borging van de kwaliteit van examens en tentamens, 2. het toezien op de uitvoering van de genoemde richtlijnen en procedures en daarmee op de kwaliteit van de toetsing en 3. het toezien op en bevorderen van de kwaliteit van docenten, waar deze verantwoordelijkheid dragen voor de keuze en het ontwerpen van toetsvormen.

De opleidingsspecifieke taken en verantwoordelijkheden binnen het systeem van toetsing komen hieronder aan bod.

Bacheloropleiding

Het zelfevaluatie rapport van de bacheloropleiding onderscheidt een aantal verschillende stappen in de bewaking van de toetskwaliteit. Zo stelt het rapport in de eerste plaats dat het gebruikelijk is dat docenten van de individuele cursussen in onderling overleg een lijst van criteria samenstellen die gelden voor de beoordeling van werkstukken en presentaties. Dit bevordert de consistentie bij cursussen waarin meerdere docenten tentamens en/of opdrachten nakijken. De bachelorcoördinator stemt deze criteria vervolgens af met de bachelordirecteur. Eindverantwoordelijk voor het bewaken van de coherentie en de kwaliteit van toetsing in de bacheloropleiding is het BMT, dat bestaat uit de bachelordirecteur, drie docenten uit de drie verschillende leerstoelgroepen en een student.

Om te garanderen dat BMT, hoogleraren en OAC over voldoende informatie beschikken om knelpunten in de inhoud van cursussen of de toetsing ervan te signaleren, worden vragen

over inhoud en examinering van een cursus volgens het zelfevaluatie-rapport standaard opgenomen in de evaluatiecyclus. Op basis van de input uit de cursusevaluatie en hun eigen ervaringen schrijven docenten een rapport, dat samen met de cursusevaluatie wordt voorgelegd aan de bachelordirecteur en de OAC. Wanneer evaluaties of rapporten daartoe aanleiding geven, bespreekt de bachelordirecteur mogelijke veranderingen en verbeteringen voor de cursus met de cursuscoördinator.

Masteropleiding

Ook in de masteropleiding wordt de kwaliteit van het systeem van toetsing bewaakt door een breder kwaliteitszorgmechanisme. Hier beoordelen de Board of Studies en de Opleidingscommissie van de Graduate School alle aangeboden cursussen op afstemming tussen doelen en toetsvormen. Studentevaluaties zijn ook hier een leidraad om de examinering zo nodig te herzien.

De masteropleiding beschikt niet over een eigen opleidingsspecifieke OAC. In plaats daarvan zijn klankbordgroepen van studenten de spil in het signaleren van eventuele problemen met de inhoud en toetsing van bepaalde cursussen. Zij bestuderen de evaluaties van alle curriculumonderdelen en de bijgaande inhoudelijke reacties, waarin de betrokken docenten toelichten hoe met de kritiekpunten van de studenten zal worden omgegaan bij de organisatie van het studieonderdeel in het daaropvolgende studiejaar.

Bevindingen van de commissie

Gedurende het visitatiebezoek heeft de commissie een steekproef van toetsen bekeken en geconcludeerd dat deze zowel qua vorm als qua inhoud voldoen. De gebruikte toetsvormen (schriftelijke tentamens, schrijfopdrachten, mondelinge presentaties, posterpresentaties, *book reviews*) sluiten aan bij de leerdoelen van de afzonderlijke cursussen. Ook worden doorgaans per vak verschillende toetsvormen gehanteerd.

Tijdens het visitatiebezoek heeft de commissie ook kunnen vaststellen dat studenten in beginsel positief oordelen over het systeem van toetsing. Toetsen sluiten doorgaans voldoende aan op de inhoud van cursussen en de procedures zijn inzichtelijk. Recente uitkomsten van de NSE onderschrijven deze conclusies. Uit de NSE van 2010 en 2011 blijkt dat respectievelijk 66% en 71% van de bachelorstudenten tevreden is over de tentaminering en aansluiting tussen de bestudeerde literatuur en het tentamen. Desgevraagd gaven de studenten bovendien aan dat er gehoor wordt gegeven aan studentevaluaties. Bachelorstudenten zijn tevreden over de korte lijnen naar de OAC en masterstudenten voelen zich voldoende gerepresenteerd door de recent ingestelde klankbordgroepen, zo vernam de commissie.

Met betrekking tot de invulling van het systeem van toetsing merkte één student op niet tevreden te zijn over de mate waarin feedback ontvangen wordt op schriftelijke opdrachten. Volgens de student in kwestie komt het voor dat de docentbeoordeling van een werkstuk alleen een cijfer en geen nadere toelichting omvat. Gevraagd om een reactie op deze klacht, gaf het management aan zich niet in deze ervaring te herkennen. Volgens het management is het beleid om schriftelijke opdrachten altijd van feedback te voorzien.

De commissie constateerde dat de meningen van studenten over de recent (als middel tot extensivering van de werklust van docenten) geïntroduceerde praktijk van peer feedback uiteenlopen. Hoewel het zelf geven van feedback aan medestudenten als leerzaam wordt gezien, wordt het ontvangen van peer feedback minder gewaardeerd, omdat die doorgaans toch ervaren wordt als oppervlakkiger dan docentfeedback.

Betreffende het beleid rond het toekennen van herkansingen hoorde de commissie verschillende geluiden. Terwijl de zelfevaluatierapporten stellen dat de mogelijkheid tot herkansing vervalt bij een cijfer lager dan 4, gaf een geïnterviewde student aan dat het voorkomt dat ook bij lagere cijfers herkansingsmogelijkheden geboden worden. Het waarheidsgehalte van deze stelling heeft de commissie helaas niet kunnen vaststellen.

3.1.2. *Systeem van toetsing: de scriptie*

Bacheloropleiding

In de beschrijving van Standaard 2 werd vermeld dat laatstejaars bachelorstudenten gedurende een heel of een half jaar in vier duidelijk onderscheiden fasen werken aan de voltooiing van een bachelorthesis. Deze scriptie bevat zowel individuele als collectieve elementen en de begeleiding vindt plaats in thematisch georganiseerde groepen van twee tot drie studenten.

Het zelfevaluatierapport van de bacheloropleiding presenteert het bachelorproject als een omvangrijk en complex curriculumonderdeel, dat vier afzonderlijk beoordeelde onderdelen omvat: de literatuurscriptie, het plan van aanpak, de mondelinge presentatie en de schriftelijke eindrapportage. Het zelfevaluatierapport noemt het bachelorproject uitdrukkelijk een 'leerproject' in de zin dat studenten onder begeleiding van een docent leren hoe het proces van onderzoek doen in al zijn facetten verloopt. In de eindrapportage laten zij zien de vereiste competenties daadwerkelijk te hebben verworven. Studenten worden op hun bijdrage individueel beoordeeld.

Om de kwaliteit van de beoordeling te waarborgen, worden verschillende middelen ingezet. Zo zijn er volgens het zelfevaluatierapport vier verschillende toetsmomenten ingebouwd, te weten de literatuurstudie, het plan van aanpak, de presentatie en de eindrapportage. De studiehandleiding informeert studenten voor elk van deze vier toetsmomenten over de inhoudelijke eisen en beoordelingscriteria. Bovendien werkt de opleiding met gestandaardiseerde, van deze criteria afgeleide beoordelingsformulieren. Gedurende de looptijd van het bachelorproject komen docenten met enige regelmaat bij elkaar in een speciaal docentenoverleg. Binnen dit overleg bespreken en bewaken zij zowel de kwaliteit van het werk als de voortgang van de verschillende groepen studenten, aldus het zelfevaluatierapport.

Bij de beoordeling van de bachelorscriptie wordt volgens het zelfevaluatierapport belang gehecht aan het 'vier ogen'-principe. Hoewel hier door financiële beperkingen tijdelijk van moest worden afgeweken, worden bachelorscripties met ingang van het lopende studiejaar weer beoordeeld door zowel een eerste als een tweede lezer.

De commissie heeft tijdens het bezoek bij management, docenten en studenten navraag gedaan naar deze verschillende aspecten van het bachelorscriptiebeleid en stelt vast dat het toetsbeleid in basis goed functioneert. Zij juicht toe dat scripties op dit moment weer door twee afzonderlijke docenten beoordeeld worden en prijst de overlegstructuur die is opgetuigd om de kwaliteit en voortgang van scripties te bewaken. De commissie is bovendien verheugd over de recente beslissing om beoordelingsformulieren van scripties systematisch te gaan verzamelen en bewaren. Voor de periode die de commissie moest beoordelen waren dergelijke formulieren helaas niet beschikbaar.

Masteropleiding

Voor de afstudeerthesis van de masteropleiding geldt dat deze individueel wordt geschreven. De criteria voor de beoordeling van het masterproject maken volgens het zelfevaluatie-rapport deel uit van de handleiding van het masterproject, zodat studenten al in het begin van het masterprogramma weten op welke aspecten zij worden beoordeeld.

De masterthesis wordt beoordeeld door twee docenten, te weten de thesisbegeleider en een van de andere docenten uit het masterprogramma die als tweede lezer fungeert en een onafhankelijk oordeel over de kwaliteit van het werkstuk geeft. Het zelfevaluatie-rapport stelt dat het eindcijfer in intercollegiaal overleg tussen de docenten van het masterprogramma bepaald wordt. De tweede beoordeling fungeert vooral als een onafhankelijke toets voor de kwaliteit van het eindwerkstuk, terwijl in het intercollegiale overleg ook aandacht kan worden besteed aan de werkwijze tijdens het onderzoek en het schrijven van de thesis. Bij het bepalen van het eindoordeel wordt dus ook de mate van zelfstandigheid van de student meegewogen.

Het zelfevaluatie-rapport laat weten dat een aantal jaar geleden specifiek voor het masterprogramma AZW een ‘meesterprijs’ is ingesteld. Een jury die vooral bestaat uit externe deskundigen beoordeelt de door de docenten genomineerde mastertheses, selecteert daaruit de prijswinnaar en geeft bovendien feedback op de kwaliteit van de mastertheses.

Tijdens het bezoek heeft de commissie kennis genomen van de beoordelingscriteria voor de masterscriptie en deze als correct beoordeeld. Ook heeft zij vastgesteld dat het systeem van scriptiebeoordeling transparant is. Het toegepaste ‘vier ogen principe’ garandeert de vereiste mate van objectiviteit in de beoordeling van scripties.

3.1.3. Gerealiseerde eindkwalificaties: de scriptie

Het sluitstuk van de bachelor- en masteropleiding ASW is respectievelijk de bachelor- en de masterscriptie. Het niveau van deze eindschrijftjes geeft inzicht in de vraag of afgestudeerden de door de opleiding geformuleerde eindkwalificaties daadwerkelijk behalen.

Bacheloropleiding

Over de kwaliteit van de bestudeerde steekproef van bachelorscripties is de commissie erg tevreden. De scripties zijn over het algemeen logisch opgebouwd, bevatten goede onderzoeksvragen en een juiste toepassing van methoden en technieken. De commissie stelt dan ook dat de bestudeerde scripties aantonen dat studenten bij afronding van de opleiding beschikken over de kennis en vaardigheden die hen kwalificeren voor verdere studie of het betreden van de arbeidsmarkt. De commissie kon zich bovendien goed vinden in de becijfering van de scripties en had in enkele gevallen zelfs een hoger eindoordeel in gedachten dan was gegeven door de scriptiebegeleiders.

Een kritische kanttekening daarbij is dat het interdisciplinaire karakter van de opleiding ASW maar in bescheiden mate in de bestudeerde scripties doorklinkt. In het theoretisch gedeelte komt de interdisciplinariteit meestal wel aan de orde. Maar waar de auteurs vervolgens pretenderen ook interdisciplinair onderzoek te doen, duidt dat volgens de commissie toch dikwijls op een verkeerd begrip van dat concept.

De commissie merkt op dat het veelal ontbreken van een interdisciplinaire aanpak in de bachelorscripties zich laat verklaren aan de hand van de eisen die aan scripties gesteld worden. Uit het overzicht van gestelde leerdoelen per curriculumonderdeel blijkt namelijk dat van scriptiestudenten weliswaar verwacht wordt dat zij zich bewust zijn van de mogelijkheden en moeilijkheden van interdisciplinaire theorievorming (zie leerdoel 1b, Bijlage 3), maar het is

geen vereiste dat studenten binnen de scriptie zelf een interdisciplinair perspectief innemen en kennis uit verschillende sociaalwetenschappelijke disciplines in een interdisciplinaire aanpak combineren (zie leerdoel 3b, Bijlage 3).

Hoewel de commissie zich realiseert dat het hooggegrepen is om studenten op bachelorniveau interdisciplinair onderzoek te laten verrichten, meent de commissie toch dat de opleidingsdoelstelling van interdisciplinariteit in het bachelorproject te gemakkelijk terzijde wordt geschoven. Deze conclusie werd tijdens het visitatiebezoek ook bevestigd door de studenten. Uit hun opmerkingen maakte de commissie op dat docenten interdisciplinariteit soms niet zozeer presenteren als een essentieel scriptie-ingrediënt, maar eerder als een sausje om het geheel wat meer smaak te geven.

Juist gezien de hoge kwaliteit van de geproduceerde scripties vindt de commissie het jammer dat studenten op dit vlak niet meer worden uitgedaagd. De commissie wil dan ook de hoop uitspreken dat de introductie van de cursus 'Inleiding ASW' en de verdere aanscherping van het methoden- en techniekenonderwijs een aanzet vormen tot een verdere versterking van de interdisciplinaire component binnen scripties.

Een ander punt dat de commissie graag wil aanstippen is de geboden mogelijkheid om gezamenlijk een scriptie te schrijven. Hoewel de bestudeerde bachelorscripties lang niet alle een gezamenlijk product waren, heeft de commissie tijdens het bezoek begrepen dat het inmiddels gangbaar is dat studenten in groepjes aan een gezamenlijke scriptie werken. Een studente attendeerde de commissie er bovendien op dat de omvang van deze groepjes de laatste jaren is toegenomen (van 1-2 studenten naar 3-4 studenten), zonder dat daar naar haar weten een exponentiële verzwaring van de gestelde eisen tegenover stond.

Alhoewel de commissie zeker voordelen ziet in het werken in groepsverband, is zij het met de genoemde studente eens dat het ook toegestaan moet blijven om individueel aan de scriptie te werken. Daarbij wil de commissie benadrukken dat zij het van groot belang acht dat studenten, ook wanneer zij in groepsverband werken, individueel beoordeeld worden voor de geleverde prestatie. Dit betekent dat in een gezamenlijk eindproduct helder moet zijn aangegeven hoe de taken verdeeld zijn geweest. Uit de scripties die de commissie bestudeerde was een dergelijke taakverdeling niet altijd op te maken.

Masteropleiding

Na beoordeling van een steekproef van masterscripties concludeert de commissie dat de kwaliteit, omvang en ambitie die uit de geselecteerde scripties spreekt sterk wisselt. In de selectie trof de commissie enkele uitstekende scripties aan, maar daartegenover stonden ook scripties die het bachelorniveau niet wisten te overstijgen of hiervoor zelfs onderdeden. Dit betrof met name scripties met een beperkte reikwijdte, onjuist of onvoldoende geoperationaliseerde begrippen, een onbevredigend gebruik van methoden en technieken, en/of een geringe reflectie op de behaalde resultaten. Werkelijk interdisciplinaire studies heeft de commissie nauwelijks aangetroffen. De commissie beoordeelde één van de bestudeerde scripties als onvoldoende (5). In grote lijnen kon zij zich evenwel vinden in de becijfering van de eindwerken.

Naar het oordeel van de commissie laat de wisselende kwaliteit van de masterscripties zich ten dele verklaren door de heterogene instroom waarmee de drie masterprogramma's te maken hebben. De instromende studenten hebben veelal verschillende – en lang niet altijd interdisciplinaire – achtergronden. Begrijpelijkerwijs kost het de masteropleiding dus moeite om al deze studenten binnen het tijdsbestek van een jaar op eenzelfde niveau te brengen,

zeker waar het een complex begrip als interdisciplinariteit betreft. Het verbaast de commissie dan ook niet dat een specifieke ‘ASW-uitstraling’ in een meerderheid van de scripties ontbreekt. Veel scripties – waaronder ook erg goede exemplaren – hadden even goed door studenten van een andere sociaalwetenschappelijke masteropleiding geproduceerd kunnen worden.

In veel gevallen concludeerde de commissie dat studenten zich weliswaar realiseren dat een bepaald vraagstuk vanuit meerdere perspectieven kan worden bekeken, maar vervolgens toch kiezen voor één bepaalde, disciplinaire benadering. Waar deze aanpak voor de scripties op bachelorniveau nog te verantwoorden is, had de commissie van de masterscripties meer verwacht, zeker gezien het feit dat de opleiding interdisciplinariteit zelf als leerdoel van de masterscriptie onderscheidt.

Wat de commissie betreft is ook in de masteropleiding door een verdere aanscherping van het methoden- en techniekenonderwijs zeker verbetering te behalen. De commissie wijst erop dat veel van de geconstateerde mankementen – zoals het feit dat studenten uitleg over de gebruikte manier van data-verzameling en analyse veelal achterwege laten – relatief makkelijk te corrigeren zijn.

Aangenaam getroffen is de commissie, tot slot, door het gebruik om auteurs van excellente masterscripties aan te moedigen om deze te bewerken tot wetenschappelijke artikelen. Dit is wat de commissie betreft een gebruik dat meer opleidingen zouden moeten introduceren.

3.1.3. Gerealiseerde eindkwalificaties: alumni

Naast de geproduceerde eindwerken geeft ook de positie van afgestudeerden op de arbeidsmarkt inzicht in de vraag of de geformuleerde eindkwalificaties behaald zijn. Uit het zelfevaluatierapport van de bacheloropleiding blijkt echter dat deze opleiding niet bijhoudt waar bachelor alumni terechtkomen wanneer zij hun opleiding hebben afgerond. De cijfers in het zelfevaluatierapport laten uitsluitend zien dat een groot deel (45%) de FSW verlaat. Of deze alumni elders masteropleidingen gaan volgen of de arbeidsmarkt opstromen, wordt uit de cijfers niet duidelijk. Het vermoeden bestaat echter dat vooral het eerste het geval is.

Over het wedervaren van master alumni zijn meer gegevens voorhanden. Hoewel de masteropleiding geen systematische studie heeft gemaakt van de positie van de eigen afgestudeerden op de arbeidsmarkt, is ter voorbereiding op de huidige visitatie wel een LinkedIn-onderzoek ondernomen. Hierin werd bekeken in hoeverre de werksituatie van alumni die één van de masterprogramma’s van ASW hebben afgerond via internet te traceren is. De opleiding geeft bovendien aan dat zij LinkedIn in de toekomst systematisch wil gaan inzetten voor het versterken van de band tussen alumni en de opleiding.

Uit de gegevens die het zelfevaluatie presenteert, blijkt dat een belangrijk deel van de master alumni traceerbaar is via LinkedIn. Welke functies afgestudeerden vervullen verschilt per masterprogramma waarin men afgestudeerd is. Prominent vertegenwoordigd zijn echter beleidsfuncties, docent- en onderzoeksfuncties en consultancy-banen. Een belangrijk deel van de alumni is werkzaam voor de (semi-)overheid, een kleiner deel werkt in het bedrijfsleven. Voor de commissie vormen deze resultaten een goede aanwijzing dat studenten terechtkomen in het soort banen waarvoor zij zijn opgeleid. Klaarblijkelijk (h)erkent het werkveld hun competenties als die van beginnende sociaalwetenschappelijke professionals.

Alhoewel alumni er in de huidige economische conjunctuur volgens het opleidingsmanagement langer over doen om een baan te vinden, is hun arbeidsmarktpositie

over het algemeen goed. Alumni lijken betrekkelijk snel als sociaalwetenschappelijke professionals hun draai vinden in het beroepenveld en stromen in in banen op voldoende niveau. De alumni met wie de commissie sprak, wezen er echter wel op dat de opleiding meer werk zou kunnen maken van de aansluiting met de beroepspraktijk, bijvoorbeeld door het invoeren van (verplichte) stages in zowel de bachelor als alle masterprogramma's.

In aanvulling hierop wil de commissie zowel de bachelor- als de masteropleiding in overweging geven om in de toekomst systematisch onderzoek te gaan verrichten onder zowel alumni als werkgevers. De uitkomsten van dergelijk onderzoek kunnen op den duur bijdragen aan een verdere aanscherping van de gestelde eindkwalificaties. Het initiatief van de masteropleiding om alumni via LinkedIn met elkaar en met de opleiding te verbinden, ziet de commissie als een goede eerste stap richting een actiever alumnibeleid.

3.2 Overwegingen

Na bestudering van het toetsbeleid concludeert de commissie dat dit zowel voor de bachelor- als voor de masteropleiding voldoet. De tentaminering sluit over het algemeen goed aan bij de inhoud van de lesstof en er worden verschillende toetsvormen gebruikt om te garanderen dat studenten alle geformuleerde leerdoelen realiseren. De gehanteerde toetsprocedures zijn fair en functioneel en de rollen van de verschillende betrokken gremia zijn helder gedefinieerd. Het feit dat elk vak na afloop geëvalueerd wordt, zorgt ervoor dat eventuele problemen met de toetsing snel aan het licht komen. De ervaringen van studenten tonen aan dat studentevaluaties serieus worden genomen en leiden tot snelle verbeteringen.

Hoewel de commissie niet heeft kunnen verifiëren in hoeverre klachten van studenten over de mate waarin docenten feedback geven op schriftelijke opdrachten op waarheid berusten, wil zij deze wel ter kennisgeving aan het opleidingsmanagement meegeven. Ook wil zij erop aandringen dat de extensivering van de stafwerkzaamheden niet ten koste moet gaan van de feedback. Peer feedback kan een aanvulling op, maar geen vervanging zijn van docentfeedback.

Om een indruk te krijgen van de mate waarin de in Standaard 1 geformuleerde eindkwalificaties gerealiseerd worden, heeft de commissie gekeken naar zowel de kwaliteit van eindwerken als naar de positie van afgestudeerden op de arbeidsmarkt. De conclusies worden hieronder voor beide opleidingen weergegeven.

Bacheloropleiding

Na het bekijken van een selectie van recente bachelorscripties is de commissie aangenaam verrast door de gerealiseerde kwaliteit. Studenten blijken goed in staat om een onderzoek vorm te geven en te rapporteren over de behaalde resultaten. De commissie trof bovendien zowel goede exemplaren van kwantitatieve als van kwalitatieve scripties en concludeert daaruit dat het methoden- en techniekenonderwijs studenten voor beide onderzoeksvormen toerust. De becijfering van de scripties vond de commissie prima in orde, al gaf zij zelf geregeld een hoger cijfer dan de eerste en tweede beoordelaar.

Naar aanleiding van de scriptieresultaten wil de commissie echter ook twee aandachtspunten aanstippen. Het eerste betreft het gezamenlijk schrijven van scripties. Hoewel de commissie er zeker niet op tegen is om studenten samen aan een eindproject te laten werken, meent zij wel dat de individuele bijdragen hierin zichtbaar moeten zijn. In de gezamenlijke scripties die de commissie aantrof, was dat niet (altijd) het geval.

Het tweede punt van zorg is het feit dat het actief innemen van een interdisciplinair perspectief geen leerdoel is van de eindscriptie. Veel van de bestudeerde scripties bevatten in de inleiding weliswaar een verwijzing naar interdisciplinariteit, maar zijn qua gehanteerde onderzoekstechniek eerder monodisciplinair of multidisciplinair dan interdisciplinair. Hoewel de commissie zich realiseert dat het zelfstandig praktiseren van interdisciplinair onderzoek hooggegrepen is voor bachelorstudenten, meent zij toch dat studenten op dit vlak meer uitgedaagd zouden mogen worden. Het niveau van de studenten is wat de commissie betreft dermate hoog dat de leerdoelen op het vlak van interdisciplinariteit – toch de beoogde doelstelling van de opleidingen ASW – best nog aangescherpt mogen worden.

Zoals gezegd waren geen gegevens beschikbaar over de positie van bacheloralumni op de arbeidsmarkt. Het vermoeden bestaat dat de overgrote meerderheid van de bachelors ervoor kiest om een master te volgen alvorens de arbeidsmarkt te betreden. Of bacheloralumni over de vereiste kwalificaties beschikken om als beginnende beroepsbeoefenaren te kunnen functioneren is daarom lastig in kaart te brengen. De opleiding volstaat met de constatering dat het werkveld nog niet klaar is voor bacheloralumni. De commissie vindt dit iets te gemakkelijk. Hoewel zij uiteraard niet verwacht dat de opleiding eigenhandig de arbeidsmarkt zal klaarstomen voor masteralumni, meent de commissie dat veel voordeel te behalen is door de arbeidsmarkt actiever tegemoet te treden. Daarbij zou ook actief gebruik kunnen worden gemaakt van het eigen alumninetwork.

De bovengememoreerde aandachtspunten doen wat de commissie betreft maar in beperkte mate afbreuk aan de uitstekende beoordeling van de scripties. De bestudeerde eindwerken vormen het meest tastbare bewijs dat studenten de geformuleerde eindkwalificaties met verve realiseren.

Masteropleiding

Na bestudering van een selectie van recente masterscripties beoordeelt de commissie het niveau hiervan als voldoende. Enkele absolute uitschieters aan de bovenkant van het spectrum kunnen evenwel niet verhinderen dat de commissie de kwaliteit over het geheel genomen niet hoger, en soms zelfs minder vindt dan die van de bachelorscripties. De kwaliteit, omvang en ambitie van de masterscripties wisselt sterk en het volgens de eindkwalificaties verplichte kenmerk van interdisciplinariteit is niet altijd afdoende aanwezig. Veel van de scripties hadden ook bij een andere opleiding dan ASW geschreven kunnen worden.

De commissie meent dat de wisselende kwaliteit voor een groot deel verklaarbaar is uit de verscheidenheid aan studenten die in de master instromen. Lang niet alle studenten zijn vertrouwd met een interdisciplinaire benadering en een jaar is een korte periode om hen hierin bij te spijkeren, zeker gezien het feit dat de masterprogramma's maar zo weinig inhoudelijke vakken bevatten. Een scherpere selectie van studenten en een verdere stroomlijning van het curriculum, zoals aanbevolen in Standaard 2, zou wat de commissie betreft zeker helpen bij het verder verbeteren van de behaalde eindresultaten.

De positie van masteralumni op de arbeidsmarkt laat volgens de commissie een gunstig beeld zien. Afgestudeerden stromen in in banen op voldoende niveau en komen bovendien terecht in de functies waarvoor zij zijn opgeleid. Uit haar gesprek met alumni maakte de commissie bovendien op dat alumni zich zelf voldoende toegerust voelen op hun werk en door hun werkgever gewaardeerd worden om hun vermogen om vraagstukken vanuit verschillende perspectieven te kunnen bekijken. Zeker dat laatste onderstreept wat de commissie betreft de toegevoegde waarde van de opleiding ASW.

3.3 Conclusie

Bacheloropleiding Algemene Sociale Wetenschappen: de commissie beoordeelt Standaard 3 als **goed**.

Masteropleiding Algemene Sociale Wetenschappen: de commissie beoordeelt Standaard 3 als **voldoende**.

Algemeen eindoordeel

Na bestudering van alle beschikbaar gestelde documentatie en afweging van de voor de verschillende Standaarden gegeven deelvondelen, concludeert de commissie dat de Universiteit Utrecht een bachelor- en een masteropleiding ASW aanbiedt die voldoen aan alle eisen die daaraan gesteld mogen worden. In de beide opleidingen ziet de commissie duidelijke aanwijzingen dat het opleidingsmanagement helder voor ogen heeft wat de eigen doelstellingen zijn en waar de kansen en uitdagingen voor de opleiding liggen. De commissie is tevreden met de uitwerking die de opleidingen hebben gegeven aan de verbeterpunten die de vorige visitatiecommissie signaleerde. Zij denkt dan in eerste instantie aan de curriculumwijziging in de bacheloropleiding, maar ook aan de al eerder in de masteropleiding ingevoerde masterprogramma's, die duidelijk uitdrukking geven aan de verbondenheid van onderwijs en onderzoek. Het nieuwe bachelorcurriculum kan wat de commissie betreft gelden als een positief voorbeeld voor de masteropleiding. Met enige zorg en aandacht moet het de inhoudelijk verantwoordelijken lukken om ook hier de komende jaren de reeds ingezette verbetering af te ronden.

Conclusie

De commissie beoordeelt de *bacheloropleiding Algemene Sociale Wetenschappen* als **goed**.

De commissie beoordeelt de *masteropleiding Algemene Sociale Wetenschappen* als **voldoende**.

BIJLAGEN

Bijlage 1: Curricula Vitae van de leden van de visitatiecommissie

Prof. dr. L. (Luk) van Langenhove is sinds 2001 directeur van het onderzoeksinstituut over vergelijkende regionale integratiestudies van de Universiteit van de Verenigde Naties (UNU-CRIS) te Brugge. Voorheen was hij verbonden aan de Vrije Universiteit Brussel en aan het Belgische Federale Wetenschapsbeleid waar hij de functie van Adjunct Secretaris-Generaal uitoefende. Hij doceert ook aan de Vrije Universiteit Brussel, de Université Libre de Bruxelles en het Europacollege. Hij publiceerde o.a. de monografieën *Innovating the Social Sciences* (Vienna: Passagen 2007) en *Building Regions* (London: Ashgate 2011) en was (mede-)uitgever van o.a. *People and Societies* (London: Routledge 2011), *Positioning Theory* (met Rom Harré; Oxford: Basil Blackwell) en *The EU as a global actor* (met Fred Soderbaum; London: Routledge 2008). Daarnaast verschenen talloze artikelen van zijn hand in tijdschriften zoals *Global Policy*, *Global Governance*, *The Journal of European Integration*, *Review of International Studies* en *The Journal for the Theory of Social Behaviour*. Van 2005 tot 2010 was hij ondervoorzitter van de International Social Sciences Council.

Prof. dr. P. (Peter) Vermeersch is als onderzoeksprofessor politieke wetenschappen verbonden aan de Faculteit Sociale Wetenschappen van de Universiteit van Leuven (KU Leuven). Hij promoveerde in 2002 en was nadien onder meer gastonderzoeker aan de Universiteit van Harvard. Momenteel is hij geaffilieerd aan het Instituut voor Internationaal en Europees Beleid en het Center for Research on Peace and Development, beide aan de KU Leuven. Hij publiceerde de boeken *The Romani Movement: Minority Policy and Ethnic Mobilization in Contemporary Central Europe* (New York, Oxford: Berghahn Books 2006) en *Het vredesfront* (Leuven, Den Haag: Acco 2011). Daarnaast verschenen talloze academische artikelen van zijn hand in tijdschriften als *Journal of Ethnic and Migration Studies*, *European Journal of Sociology*, *Ethnic and Racial Studies*, en *Human Rights Quarterly*. Vermeersch publiceert ook essays en poëzie. Hij is redactielid van *Nationalities Papers* (Taylor and Francis) en van *Karakter*, een Nederlandstalig tijdschrift over alle aspecten van de wetenschap. Hij is bestuurslid van PEN-Vlaanderen en een van de mede-organisatoren van de G1000, een grootschalig politiek-deliberatief initiatief in België.

Prof. dr. R. (Romke) van der Veen is sinds 2004 als hoogleraar Sociologie van Arbeid en Organisatie verbonden aan de Erasmus Universiteit te Rotterdam. Momenteel is hij daar voorzitter van de capaciteitsgroep Sociologie en directeur van de opleiding Sociologie. Eerder was hij als hoogleraar Bestuurssociologie verbonden aan de Universiteit Twente en als Universitair (hoofd)docent aan het Centrum voor Beleid en Management van de Universiteit Utrecht en aan de opleidingen Bestuurskunde en Sociologie van de universiteit Leiden. Zijn onderzoeksterrein betreft de inrichting, organisatie en uitvoering van overheidsbeleid, in het bijzonder op het terrein van de sociale zekerheid, het arbeidsmarktbeleid en de gezondheidszorg. Hij promoveerde in 1990 op De sociale grenzen van beleid. Een onderzoek naar de uitvoering van het stelsel van sociale zekerheid aan de Universiteit Leiden. Recente boekpublicaties: *Omstreden Solidariteit* (Amsterdam: Aksant 2010) en *The Transformation of Solidarity. Changing Risks and the Future of the Welfare State* (Amsterdam: AUP 2011). Van 2000 tot 2007 was Romke van der Veen lid en vice-voorzitter van het College voor Zorgverzekeringen. Momenteel is hij verder actief als voorzitter van het Kennisplatform Werk en Inkomen en als voorzitter van de Toetsingscommissie Wet Werk en Bijstand.

Prof. dr. A.W. (Wouter) van Haaften voltooide na gymnasium-B (Zutphen) studies Nederlandse taal- en letterkunde, theologie, muziek, en filosofie (Utrecht, New York), en promoveerde op een dissertatie over epistemologisch relativisme (Leiden). Hij was studiesecretaris van de Hervormde Kerk, daarna wetenschappelijk medewerker en van 1983

t/m 2004 hoogleraar Filosofie en geschiedenis van opvoeding, vorming en onderwijs, aan de Nijmeegse universiteit. In die functies was hij vele jaren voorzitter van de subfaculteit Pedagogische wetenschappen en onderwijskunde en ruim zes jaar lid van het bestuur en vicevoorzitter van de faculteit Sociale wetenschappen. Ook vervulde hij lange tijd het voorzitterschap van het landelijk Kohnstamm-netwerk voor de begeleiding van promovendi op het vakgebied. Naast zijn wetenschappelijke activiteiten was (en is) hij actief als dirigent van diverse koren en orkesten. Eerder was hij lid van de visitatiecommissie Pedagogische wetenschappen en Onderwijskunde.

Mw. J. (Janneke) Bokkes heeft VWO gedaan op het VeenLanden College te Mijdrecht. In de vijfde klas verbleef zij voor een uitwisseling drie weken in een Duits gastgezin als Preistragerin van het Prämienprogramm van de Pedagogischer Auschtauschdienst. Na haar eindexamen heeft ze een jaar gereisd, om in 2010 te beginnen met de studie Algemene Sociale Wetenschappen aan de Universiteit van Amsterdam. Daar is ze onder andere actief als studentvoorlichter.

Mw. L. (Lisa) Ebbers is derdejaars bachelorstudent Algemene Sociale Wetenschappen aan de Universiteit van Utrecht. Tijdens haar studie vervulde zij een bestuursfunctie bij de Utrechtse Faculteitsvereniging der Sociale Wetenschappen. Thans is zij actief als student-lid van het managementteam van haar opleiding. In deze functie denkt zij mee over ontwikkelingen binnen het curriculum en is zij betrokken bij voorlichtingsactiviteiten

Bijlage 2: Domeinspecifiek referentiekader

ASW is geen discipline en kan daarmee niet leunen op gewicht van eigen geschiedenis. Wel zijn de uitgangspunten van ASW als opleiding geënt op een aantal belangrijke ontwikkelingen in sociale wetenschappen die ruimte geven aan een opleiding als ASW. Voorafgaand aan de visitatie van de Amsterdamse en Utrechtse ASW-opleidingen hebben zij in overleg de criteria vastgelegd waaraan de academische bacheloropleiding ASW moet voldoen. Zij hebben daarbij aansluiting gezocht bij de bevindingen van de vorige visitatiecommissies, die in 2007 de opleidingen in Utrecht en Amsterdam hebben beoordeeld. Het uitgangspunt bij het opstellen van criteria is dat ASW een zelfstandige opleiding is met eigen doelstellingen. Die doelstellingen zijn enerzijds ontleend aan het specifiek eigen interdisciplinaire en probleemgerichte karakter van ASW en anderzijds aan het veld van toepassingen waarop de opleiding voorbereidt.

In de laatste decennia is er in de sociale wetenschappen sprake van twee ten dele haaks op elkaar staande tendensen. Enerzijds brengt de wetenschappelijke ontwikkeling een steeds grotere specialisatie met zich mee: specifieke onderwerpen worden dieper uitgegraven en kennisbestanden op verschillende terreinen zijn inmiddels dermate complex dat alleen specialisten zich die tot in details kunnen eigen maken. Anderzijds wordt een sterke behoefte tot synthese opgemerkt, de mogelijkheid om specifieke kennis te integreren in modellen van een hogere orde. Het is vooral aan deze laatste tendens dat ASW haar bestaansrecht ontleent.

In onderzoek en theorievorming is zowel inhoudelijk als methodologisch sprake van een ontwikkeling in de richting van een grotere mate van interdisciplinariteit. Sociale wetenschappers zijn er meer van doordrongen geraakt dat mens en maatschappij in hun vervlechting bestudeerd kunnen en dienen te worden. Zo hebben vanuit de maatschappijwetenschappelijke hoek veel geciteerde auteurs als Pierre Bourdieu en Anthony Giddens betoogd dat traditionele sociologische variabelen niet voldoen om sociale verschijnselen te kunnen verklaren en hebben zij mensen als actoren een veel centralere rol gegeven in hun theorievorming. Een invloedrijk ontwikkelingspsycholoog als Arnold Sameroff betoogt dat complexe individuele werkelijkheden alleen te bevatten zijn in complexe modellen en dat openingen in de richting van enerzijds de biologie en biochemie (genen, brein), maar ook richting maatschappij (sociale en culturele context) noodzakelijk zijn om gedrag van mensen te kunnen begrijpen.

Sameroff observeert dat de grotere complexiteit in conceptualisering ook methodologische en statistische consequenties heeft en te zien is in de beweging waarin univariate, vaak disciplinegebonden modellen plaats maken voor multivariate, interdisciplinaire modellen. Statistiek die eens gebruikt werd om eenvoudige verschillen tussen groepen of samenhangen tussen variabelen op te sporen is daaraan aangepast met de komst van complexe structurele vormen van modellering. Het denken, voelen en gedragen van mensen zelf en de sociale en culturele context waarin zij leven, en de interactie tussen die twee worden verder steeds minder cross-sectioneel en tendentieel meer longitudinaal onderzocht. Kortom, steeds vaker wordt geprobeerd verklarende factoren van verschillend niveau in modellen te integreren; operationalisaties van maatschappelijke, sociaalpsychologische en individuele factoren komen op verschillende niveaus in hetzelfde model terug. De sociale wetenschappen zijn daarmee sterker interdisciplinair van aard geworden.

Voor de praktijk van het onderzoek heeft dit als consequentie gehad dat onderzoekers minder solitair zijn gaan optreden en zijn gaan samenwerken in teams waarin een grote verscheidenheid aan inhoudelijke, methodologische en statistische kennis aanwezig is.

Daarmee zijn ook de schotten tussen (de verschillende velden in de) gedrags- en maatschappijwetenschappen deels neergehaald.

Interdisciplinariteit vraagt om een brede methodologische oriëntatie met ruimte voor zowel kwantitatieve als kwalitatieve methoden en technieken van onderzoek. In de praktijk moeten ASW-ers in staat zijn een onderzoeksbenadering te kiezen die recht doet aan de grotere complexiteit in conceptualisering die past bij hun interdisciplinaire ambitie. Een meer omvattend en integrerend begrip van de mens-maatschappij interactie vereist het creatief en constructief combineren van kennis uit een veelheid van mogelijke disciplines, waaronder de sociologie, psychologie, sociale geografie, politicologie, antropologie, en communicatiewetenschap. Daarbij ligt in de Utrechtse opleiding een focus op sociologie, psychologie en antropologie, in Amsterdam tevens op sociale geografie en politicologie.

ASW heeft al vanaf 1985 aan de Universiteit van Utrecht en sinds 2003 aan de Universiteit van Amsterdam op de bovenstaande ontwikkelingen en kenmerken ingespeeld en door het onderwijs te enten op een tweetal uitgangspunten.

1. Ten eerste, de studie van interactie tussen mens en maatschappij vraagt om onderwijs in conceptuele modellen die interdisciplinair van aard zijn.
2. Maar wel, ten tweede, disciplines hebben hun eigen tradities in zowel theoretische en methodologische zin, en niet alle conceptuele elementen laten zich probleemloos samenvoegen in modellen met meerdere niveaus van verklaring. Interdisciplinariteit is daarmee zowel conceptueel als methodologisch en statistisch een verschijnsel dat heel praktische (hoe conceptuele elementen te integreren en onderzoeken?) en wetenschapsfilosofische (welke elementen laten zich al dan niet probleemloos integreren; wat is de potentiële meerwaarde van geïntegreerde modellen?) vragen oproept die in onderwijs aan bod moeten komen.

De opleiding ASW laat zich dan uittekenen in een tweetal elementen.

1. Studenten worden vertrouwd gemaakt met belangrijke theorieën, inzichten en begrippen uit de gedrags- en, maatschappijwetenschappen. De nadruk ligt op die begrippen en theorieën uit de gedrags- en maatschappijwetenschappen die inzicht geven in de wederzijdse bepaling van mens en samenleving. Daarnaast is grondige kennis van een divers scala aan onderzoeksmethoden en statistische technieken van analyse een belangrijk aspect van de opleiding.
2. Ten tweede wordt in de opleiding systematisch ingegaan op kwesties van interdisciplinariteit en op de (on)mogelijkheden, vragen en problemen die zich voordoen bij de combinatie en integratie van inzichten uit verschillende wetenschappen.

Dit levert de volgende uitgangspunten voor het curriculum op:

- De centrale vraag naar de relatie tussen mens en samenleving wordt bestudeerd aan de hand van gedrags-, maatschappij- en cultuurwetenschappelijke inzichten.
- De presentatie van begrippen, theorieën en disciplinaire benaderingen vindt plaats vanuit hun bijdrage aan inzicht in die centrale vraag.
- De opleiding schoolt de studenten in een scala aan kwantitatieve en kwalitatieve onderzoeksmethoden.

- De (on)mogelijkheden, vragen en problemen bij interdisciplinaire combinatie en integratie van verschillende wetenschappelijke inzichten komen aan bod via voorbeelden van integratieve theorieën en wetenschapstheoretische reflectie.
- (Inter)disciplinaire inzichten en benaderingen worden in samenhang met actuele sociale vraagstukken en waar mogelijk in een vergelijkend (historisch, internationaal) perspectief aan de orde gesteld.

Bijlage 3: Beoogde eindkwalificaties

	Kwalificaties Bachelor	Kwalificaties Master
Kennis en inzicht	<p>De afgestudeerde heeft kennis van:</p> <ul style="list-style-type: none"> • begrippen en theorieën uit de gedrags-, maatschappij- en cultuurwetenschappen, vanuit het perspectief van hun bijdrage aan de wederzijdse bepaling van individu en samenleving; • de mogelijkheden en moeilijkheden van interdisciplinaire theorievorming, zowel in wetenschapstheoretisch opzicht als wat betreft hun bijdrage aan de analyse en beleidsmatige interventie van sociale vraagstukken; • kwantitatieve en kwalitatieve methoden en technieken van sociaalwetenschappelijk onderzoek (inclusief statistiek); • belangrijke beleids- en interventietheorieën, met speciale aandacht voor de samenhang tussen het openbaar bestuur, maatschappelijke instellingen, het bedrijfsleven en de burger; • belangrijke hedendaagse sociale vraagstukken, sociale beleidsterreinen, sociale interventiestrategieën en de structuur en instituties van de Nederlandse samenleving, mede gezien in een historisch en internationaal vergelijkend perspectief. 	<p>De afgestudeerde heeft kennis van en inzicht in:</p> <ul style="list-style-type: none"> • de actuele ontwikkelingen in de huidige samenleving, in het bijzonder met betrekking tot de ontwikkelingen in één van de drie velden: arbeid, zorg en welzijn; jeugdstudies, multiculturalisme; • de theorievorming over de sociale vraagstukken binnen één van deze drie velden, in het bijzonder interdisciplinaire theorieën en modellen die toegepast worden bij het bestuderen en analyseren van de sociale vraagstukken in een van de velden; • de onderzoeksmethoden en strategieën welke toegepast worden in het empirisch onderzoek naar verklaringen voor sociale vraagstukken en in het evaluatieonderzoek naar de effectiviteit van sociale interventies en/of beleidsmaatregelen bij de aanpak van deze vraagstukken.
Toepassen kennis en inzicht	<p>De afgestudeerde:</p> <ul style="list-style-type: none"> • heeft inzicht in de mogelijkheden en moeilijkheden van het gebruik van sociaalwetenschappelijke kennis bij het analyseren, vormgeven en evalueren van beleids- en interventiepraktijken; • kan een praktijkvraag of sociaal probleem herformuleren tot een duidelijke en onderzoekbare probleemstelling; • kan de daarin vervatte begrippen op adequate wijze operationaliseren; • kan een onderwerp zowel theoretisch als empirisch bestuderen, in onderlinge samenhang; • kan de resultaten gebruiken voor het beantwoorden van een praktijkvraag of bijdragen aan verheldering en zo mogelijk oplossing van het sociale probleem, dan wel de implicaties van de uitkomsten aangeven voor interventies en beleid op het onderzochte maatschappelijke domein. 	<p>De afgestudeerde is in staat om:</p> <ul style="list-style-type: none"> • complexe sociale vraagstukken vanuit interdisciplinaire, theoretische perspectieven te analyseren en deze te relateren aan concepten die een rol spelen bij het ontwerp van strategieën voor een maatschappelijke aanpak van deze problemen; • zelfstandig en op wetenschappelijk verantwoorde wijze begrippen en theorieën over sociale vraagstukken te analyseren, te integreren en te evalueren; • zelfstandig onderzoek te doen en conclusies, zowel schriftelijk als mondeling, helder over te brengen op een publiek van specialisten en niet-specialisten; • zelfstandig bij te dragen aan de ontwikkeling van sociale interventies, aan de evaluatie van de effectiviteit van deze interventies, en aan de implementatie van interventies in een bepaald sociaal veld.
Oordeelsvorming	<p>De afgestudeerde:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan teksten, theorieën, onderzoeken en beweringen kritisch bestuderen, analyseren en vergelijken; • kan een interdisciplinair perspectief innemen en kennis uit verschillende sociaalwetenschappelijke disciplines combineren in een interdisciplinaire aanpak; • kan het resultaat weergeven in een coherent betoog dat wordt afgesloten met een heldere, synthetiserende conclusie; • kan een standpunt, model of aanpak ontwikkelen; • kan onderzoek beoordelen en zelf opzetten, uitvoeren en verslaan; • kan zich verplaatsen in de verschillende professionele rollen van een sociale- 	<p>De afgestudeerde:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan kritisch reflecteren op sociale vraagstukken, vanuit theoretische, analytische, methodologische, beleidsmatige en interventiestrategische overwegingen; • kan zich in complexe en relatief onbekende situaties van het werkveld snel inwerken en komen tot een wetenschappelijk verantwoord oordeel over een bepaald probleem; • kan kritisch reflecteren op het eigen handelen als sociaalwetenschappelijk professional ten opzichte van cliënten, participanten in onderzoek, en collega's met diverse achtergronden binnen een bepaalde praktijk; • heeft oog voor de ethische aspecten van

	wetenschapsbeoefenaar en kan tenminste een van die rollen zelfstandig vervullen op het niveau van beginnend beroepsbeoefenaar; <ul style="list-style-type: none"> • heeft een kritisch-reflexieve instelling ten aanzien van sociaalwetenschappelijke kennis en van interventies in de samenleving. 	de toepassing van wetenschappelijke kennis in het beroepsveld.
Communicatie	De afgestudeerde: <ul style="list-style-type: none"> • beschikt over algemene professionele en academische vaardigheden in het bijzonder met betrekking tot: de Nederlandse en Engelse taal; • beschikt over het vermogen informatie- en communicatietechnologie te gebruiken; • beschikt over het vermogen tot het systematisch verzamelen van informatie; • is in staat tot mondeling presenteren, discussiëren en schrijven; • is in staat tot plannen, organiseren en samenwerken; • is in staat activiteiten en prestaties van anderen en van zichzelf gestructureerd te beoordelen; • toont een communicatieve en coöperatieve instelling ten aanzien van anderen met verschillende posities, rollen, achtergronden, deskundigheden en belangen; • toont een instelling om positie te kiezen en initiatieven te nemen maar ook de eigen inbreng te beargumenteren en ter discussie te stellen. 	De afgestudeerde is in staat om: <ul style="list-style-type: none"> • samen te werken en op academisch niveau overleg te voeren met collega's met zeer diverse (disciplinaire) achtergronden; • zowel schriftelijk als mondeling, helder te communiceren met een publiek van specialisten en niet-specialisten. De afgestudeerde toont: <ul style="list-style-type: none"> • een eerlijke en kritische houding met betrekking tot onderzoeksplannen en resultaten; • een respectvolle en verantwoordelijke houding t.o.v. studenten, collega's, respondenten, cliënten, enz.; • een zakelijke en professionele houding t.o.v. studenten, collega's, respondenten, cliënten, opdrachtgevers, enz.
Leervaardigheden	De afgestudeerde toont: <ul style="list-style-type: none"> • een gerichtheid op het bijhouden van ontwikkelingen en nieuwe kennis in de sociale wetenschappen; • een reflexieve instelling ten aanzien van het eigen functioneren, en de eigen ontwikkeling en loopbaan; • zich bewust te zijn van en rekening te houden met de ethische en maatschappelijke context en implicaties van zijn of haar handelen. 	De afgestudeerde is in staat om: <ul style="list-style-type: none"> • Zich werkveldspecifieke vaardigheden eigen te maken die betrekking kunnen hebben op het onderzoeken van concrete problemen, en het implementeren en/of evalueren van een bepaalde aanpak van deze problemen; • resultaten van een wetenschappelijke analyse op verantwoorde wijze te beschrijven of in andere vorm te presenteren; • interdisciplinaire theorieën en concepten te operationaliseren ten behoeve van een uitvoerbaar onderzoeksvoorstel; • zich snel in te werken in een bepaalde nog nieuwe thematiek binnen het maatschappelijke veld; • in teamverband wetenschappelijk onderzoek te verrichten en te werken aan de kwaliteitsverbetering van een bepaald maatschappelijk veld en zich daarbij te verstaan met collega's met diverse achtergronden; • het wetenschappelijk werk van collega's te beoordelen en op wetenschappelijk verantwoorde wijze van constructief commentaar te voorzien.

Relatie beoogde eindkwalificaties en programma

Eindtermen cursussen bacheloropleiding 2010-2011 – Majorverplicht

		Eindtermen bacheloropleiding Algemene Sociale Wetenschappen – Majorverplicht									
		Introductie maatschappijwetenschappen: de Moderne samenleving	M&T1: Leefwerelden van jongeren	Introductie gedragswetenschappen	De multiculturele samenleving: een kwalitatieve benadering	Introductie Cultuurstudies	M&T2: Statistiek en SPSS	Over de grenzen van disciplines	Leeronderzoek ASW	Weerstand tegen minderheden	Sociale Probleemdefinities en interventieperspectieven vraagstukken:
1.	KENNIS EN INZICHT De afgestudeerde heeft kennis van:										
1a	begrippen en theorieën uit de gedrags-, maatschappij- en cultuur-wetenschappen, vanuit het perspectief van hun bijdrage aan de wederzijdse bepaling van individu en samenleving;	•		•		•		•	•	•	•
1b	de mogelijkheden en moeilijkheden van interdisciplinaire theorievorming, zowel in wetenschapstheoretisch opzicht als wat betreft hun bijdrage aan de analyse en beleids-matige interventie van sociale vraagstukken;					•		•		•	•
1c	kwantitatieve en kwalitatieve methoden en technieken van sociaal-wetenschappelijk onderzoek (inclusief statistiek);		•		•		•		•	•	
1d	belangrijke beleids- en interventietheorieën, met speciale aandacht voor de samenhang tussen het openbaar bestuur, maatschappelijke instellingen, het bedrijfsleven en de burger;										
1e	belangrijke hedendaagse sociale vraagstukken, sociale beleidsterreinen, sociale interventiestrategieën en de structuur en	•			•					•	

		Eindtermen bacheloropleiding Algemene Sociale Wetenschappen – Majorverplicht									
		Introductie maatschappijwetenschappen: de Moderne samenleving	M&T1: Leefwerelden van jongeren	Introductie gedragswetenschappen	De multiculturele samenleving: een kwalitatieve benadering	Introductie Cultuurstudies	M&T2: Statistiek en SPSS	Over de grenzen van disciplines	Leeronderzoek ASW	Weerstand tegen minderheden	Sociale Probleemdefinities en interventieperspectieven vraagstukken:
	instituten van de Nederlandse samenleving, mede gezien in een historisch en internationaal vergelijkend perspectief.										
2.	TOEPASSEN VAN KENNIS EN INZICHT De afgestudeerde:										
2a	heeft inzicht in de mogelijkheden en moeilijkheden van het gebruik van sociaal-wetenschappelijke kennis bij het analyseren, vormgeven en evalueren van beleids- en interventiepraktijken;			•		•		•			•
2b	kan een praktijkvraag of sociaal probleem herformuleren tot een duidelijke en onderzoek-bare probleemstelling;			•					•	•	
2c	kan de daarin vervatte begrippen op adequate wijze operationaliseren;								•	•	
2d	kan een onderwerp zowel theoretisch als empirisch bestuderen, in onderlinge samenhang;									•	
2e	kan de resultaten gebruiken voor het beantwoorden van een praktijkvraag of bijdragen aan verheldering en zo mogelijk oplossing van het sociale probleem, dan wel de implicaties van de uitkomsten aangeven voor interventies en beleid op het onderzochte maatschappelijke domein.										

		Eindtermen bacheloropleiding Algemene Sociale Wetenschappen – Majorverplicht									
		Introductie maatschappijwetenschappen: de Moderne samenleving	M&T1: Leefwerelden van jongeren	Introductie gedragswetenschappen	De multiculturele samenleving: een kwalitatieve benadering	Introductie Cultuurstudies	M&T2: Statistiek en SPSS	Over de grenzen van disciplines	Leeronderzoek ASW	Weerstand tegen minderheden	Sociale Probleemdefinities interventieperspectieven en vraagstukken:
3.	ORDEELSVORMING De afgestudeerde:										
3a	kan teksten, theorieën, onderzoeken en beweringen kritisch bestuderen, analyseren en vergelijken;	•	•	•	•	•		•		•	•
3b	kan een interdisciplinair perspectief innemen en kennis uit verschillende sociaal-wetenschappelijke disciplines combineren in een interdisciplinaire aanpak;					•		•		•	•
3c	kan het resultaat weergeven in een coherent betoog dat wordt afgesloten met een heldere, synthetiserende conclusie;			•	•	•					•
3d	kan een standpunt, model of aanpak ontwikkelen;									•	•
3e	kan onderzoek beoordelen en zelf opzetten, uitvoeren en verslaan;						•		•	•	
3f	kan zich verplaatsen in de verschillende professionele rollen van een sociale wetenschapsbeoefenaar en kan tenminste een van die rollen zelfstandig vervullen op het niveau van beginnend beroepsbeoefenaar;										
3g	heeft een kritisch-reflexieve instelling ten aanzien van sociaal-wetenschappelijke kennis en van interventies in de samenleving.	•		•				•		•	•

		Eindtermen bacheloropleiding Algemene Sociale Wetenschappen – Majorverplicht									
		Introductie maatschappijwetenschappen: de Moderne samenleving	M&T1: Leefwerelden van jongeren	Introductie gedragswetenschappen	De multiculturele samenleving: een kwalitatieve benadering	Introductie Cultuurstudies	M&T2: Statistiek en SPSS	Over de grenzen van disciplines	Leeronderzoek ASW	Weerstand tegen minderheden	Sociale Probleemdefinities en interventieperspectieven vraagstukken:
4.	COMMUNICATIE De afgestudeerde:										
4a	beschikt over algemene professionele en academische vaardigheden in het bijzonder met betrekking tot: de Nederlandse en Engelse taal;	•		•		•		•		•	
4b	beschikt over het vermogen informatie- en communicatietechnologie te gebruiken;									•	•
4c	beschikt over het vermogen tot het systematisch verzamelen van informatie;				•		•		•	•	•
4d	is in staat tot mondeling presenteren, discussiëren en schrijven;	•	•	•	•	•			•		
4e	is in staat tot plannen, organiseren en samenwerken;	•		•					•		
4f	is in staat activiteiten en prestaties van anderen en van zichzelf gestructureerd te beoordelen;			•		•					
4g	toont een communicatieve en coöperatieve instelling ten aanzien van anderen met verschillende posities, rollen, achtergronden, deskundigheden en belangen;										

		Eindtermen bacheloropleiding Algemene Sociale Wetenschappen – Majorverplicht									
		Introductie maatschappijwetenschappen: de Moderne samenleving	M&T1: Leefwerelden van jongeren	Introductie gedragswetenschappen	De multiculturele samenleving: een kwalitatieve benadering	Introductie Cultuurstudies	M&T2: Statistiek en SPSS	Over de grenzen van disciplines	Leeronderzoek ASW	Weerstand tegen minderheden	Sociale Probleemdefinities interventieperspectieven en vragstukken:
4h	toont een instelling om positie te kiezen en initiatieven te nemen maar ook de eigen inbreng te beargumenteren en ter discussie te stellen.										
5.	LEERVAARDIGHEDEN De afgestudeerde toont:										
5a	een gerichtheid op het bijhouden van ontwikkelingen en nieuwe kennis in de sociale wetenschappen;	•				•		•		•	
5b	een reflexieve instelling ten aanzien van het eigen functioneren, en de eigen ontwikkeling en loopbaan;					•					
5c	zich bewust te zijn van en rekening te houden met de ethische en maatschappelijke context en implicaties van zijn of haar handelen.					•					

Eindtermen cursussen bacheloropleiding 2010-2011 – Majorkeuze

		Eindtermen bacheloropleiding Algemene Sociale Wetenschappen – Majorkeuze																
		Adolescent development	Bachelorproject ASW 1+2	Beleid en evaluatieonderzoek	Cultuur, media en leefstijlen	De kracht van de adolescentie	De stand van Nederland: sociale wetenschappers over sociale vraagstukken en sociaal beleid	Etniciteit en nationalisme	Families: generaties en demografische veranderingen	Individualisering en sociale samenhang	Jeugdcriminaliteit	M&T3: Data-analyse	Migranten en integratie	Organisaties en interacties in theorie en praktijk	Popmuziek, popcultuur en media	Risicogedrag en verslaving in de adolescentie	Sociale wetenschap: perspectieven en grondslagendebat	Wilde jaren? Sociale wetenschappers over jeugd en generaties
1.	KENNIS EN INZICHT De afgestudeerde heeft kennis van:																	
1a	begrippen en theorieën uit de gedrags-, maatschappij- en cultuur-wetenschappen, vanuit het perspectief van hun bijdrage aan de wederzijdse bepaling van individu en samenleving;		•		•	•		•					•		•	•		•
1b	de mogelijkheden en moeilijkheden van interdisciplinaire theorievorming, zowel in wetenschapstheoretisch opzicht als wat betreft hun bijdrage aan de analyse en beleidsmatige interventie van sociale vraagstukken;		•		•							•			•		•	
1c	kwantitatieve en kwalitatieve methoden en technieken van sociaal-wetenschappelijk onderzoek (inclusief statistiek);			•		•		•			•							
1d	belangrijke beleids- en interventietheorieën, met speciale aandacht voor de samenhang tussen het openbaar bestuur, maatschappelijke instellingen, het bedrijfsleven en de burger;		•	•														
1e	belangrijke hedendaagse sociale vraagstukken, sociale beleidsterreinen, sociale interventiestrategieën en de structuur en instituties van de Nederlandse samenleving, mede bezien in een historisch en internationaal vergelijkend perspectief.		•							•		•						•

		Eindtermen bacheloropleiding Algemene Sociale Wetenschappen – Majorkeuze																
		Adolescent development	Bachelorproject ASW 1+ 2	Beleid en evaluatieonderzoek	Cultuur, media en leefstijlen	De kracht van de adolescentie	De stand van Nederland: sociale wetenschappers over sociale vraagstukken en sociaal beleid	Etniciteit en nationalisme	Families: generaties en demografische veranderingen	Individualisering en sociale samenhang	Jegenderminalliteit	M&T3: Data-analyse	Migranten en integratie	Organisaties en interacties in theorie en praktijk	Popmuziek, popcultuur en media	Risicoeetrag en verslaving in de adolescentie	Sociale wetenschap: perspectieven en grondslagen debat	Wide jaren? Sociale wetenschappers over jeugd en generaties
2.	TOEPASSEN VAN KENNIS EN INZICHT De afgestudeerde:																	
2a	heeft inzicht in de mogelijkheden en moeilijkheden van het gebruik van sociaal-wetenschappelijke kennis bij het analyseren, vormgeven en evalueren van beleids- en interventiepraktijken;	•	?•			•	•			•		•	•		•			•
2b	kan een praktijkvraag of sociaal probleem herformuleren tot een duidelijke en onderzoek-bare probleemstelling;	•	•	•		•	•	•			•	•	•		•			
2c	kan de daarin vervatte begrippen op adequate wijze operationaliseren;	•	•			•	•				•	?•			•			
2d	kan een onderwerp zowel theoretisch als empirisch bestuderen, in onderlinge samenhang;	•	•		•	•	•	•				•	•		•			
2e	kan de resultaten gebruiken voor het beantwoorden van een praktijkvraag of bijdragen aan verheldering en zo mogelijk oplossing van het sociale probleem, dan wel de implicaties van de uitkomsten aangeven voor interventies en beleid op het onderzochte maatschappelijke domein.			•									•		•			
3.	ORDEELSVORMING De afgestudeerde:																	

		Eindtermen bacheloropleiding Algemene Sociale Wetenschappen – Majorkeuze																
		Adolescent development	Bachelorproject ASW 1+ 2	Beleid en evaluatieonderzoek	Cultuur, media en leefstijlen	De kracht van de adolescentie	De stand van Nederland: sociale wetenschappers over sociale vraagstukken en sociaal beleid	Etniciteit en nationalisme	Families: generaties en demografische veranderingen	Individualisering en sociale samenhang	Jengderminalliteit	M&T3: Data-analyse	Migranten en integratie	Organisaties en interacties in theorie en praktijk	Popmuziek, popcultuur en media	Risicoeetrag en verslaving in de adolescentie	Sociale wetenschap: perspectieven en grondslagen debat	Wide jaren? Sociale wetenschappers over jeugd en generaties
3a	kan teksten, theorieën, onderzoeken en beweringen kritisch bestu-deren, analyseren en vergelijken;	•		•	•	•	•	•		•	•	•	•	•	•		•	•
3b	kan een interdisciplinair perspectief innemen en kennis uit verschillende sociaal-wetenschap-pe--lijke disciplines combineren in een interdisciplinaire aanpak;				•	•	•			•			•	•		•		•
3c	kan het resultaat weergeven in een coherent betoog dat wordt afgesloten met een heldere, synthetiserende conclusie;		•	•	•			•		•		•	•	•		•		•
3d	kan een standpunt, model of aanpak ontwikkelen;	•	•		•			•		•						•		•
3e	kan onderzoek beoordelen en zelf opzetten, uitvoeren en verslaan;											•			•			
3f	kan zich verplaatsen in de verschillende professionele rollen van een sociale wetenschapsbeoefenaar en kan tenminste een van die rollen zelfstandig vervullen op het niveau van beginnend beroepsbeoefenaar;									•	•					•		
3g	heeft een kritisch-reflexieve instelling ten aanzien van sociaal-wetenschappelijke kennis en van interventies in de samenleving.	•	•	•				•		•	•		•		•		•	
4.	COMMUNICATIE De afgestudeerde:																	

		Eindtermen bacheloropleiding Algemene Sociale Wetenschappen – Majorkeuze																
		Adolescent development	Bachelorproject ASW 1+ 2	Beleid en evaluatieonderzoek	Cultuur, media en leefstijlen	De kracht van de adolescentie	De stand van Nederland: sociale wetenschappers over sociale vraagstukken en sociaal beleid	Etniciteit en nationalisme	Families: generaties en demografische veranderingen	Individualisering en sociale samenhang	Jegenderminalliteit	M&T3: Data-analyse	Migranten en integratie	Organisaties en interacties in theorie en praktijk	Popmuziek, popcultuur en media	Risicoeetrag en verslaving in de adolescentie	Sociale wetenschap: perspectieven en grondslagen debat	Wide jaren? Sociale wetenschappers over jeugd en generaties
4a	beschikt over algemene professionele en academische vaardigheden in het bijzonder met betrekking tot: de Nederlandse en Engelse taal;	•	•	•	•			•	•	?•	•	•			•	•	•	
4b	beschikt over het vermogen informatie- en communicatietechnologie te gebruiken;	•	•	•	•			•		•					•		•	
4c	beschikt over het vermogen tot het systematisch verzamelen van informatie;	•			•	•	•	•		•		•			•		•	
4d	is in staat tot mondeling presenteren, discussiëren en schrijven;		•	•	•			•				•				•	•	
4e	is in staat tot plannen, organiseren en samenwerken;	•	•	•	•		•	•				•			•		•	
4f	is in staat activiteiten en prestaties van anderen en van zichzelf gestructureerd te beoordelen;		•				•	•				•	•		•			
4g	toont een communicatieve en coöperatieve instelling ten aanzien van anderen met verschillende posities, rollen, achtergronden, deskundigheden en belangen;							•				•	•					
4h	toont een instelling om positie te kiezen en initiatieven te nemen maar ook de eigen inbreng te beargumenteren en ter discussie te stellen.		•					•				•	•			•		

		Eindtermen bacheloropleiding Algemene Sociale Wetenschappen – Majorkeuze																	
		Wide wetenschappers over jeugd en generaties	Sociale wetenschappers over jeugd en generaties	Sociale wetenschap: perspectieven en grondslagen debat	Risicogedrag en verslaving in de adolescentie	Popmuziek, popcultuur en media	Organisaties en interacties in theorie en praktijk	Migranten en integratie	M&T3: Data-analyse	Jeugderimnaliteit	Individualisering en sociale samenhang	Families: generaties en demografische veranderingen	Etniciteit en nationalisme	De stand van Nederland: sociale wetenschappers over sociale vraagstukken en sociaal beleid	De kracht van de adolescentie	Cultuur, media en leefstijlen	Beleid en evaluatieonderzoek	Bachelorproject ASW 1+ 2	Adolescent development
5.	LEERVAARDIGHEDEN De afgestudeerde toont:																		
5a	een gerichtheid op het bijhouden van ontwikkelingen en nieuwe kennis in de sociale wetenschappen;						•					•		•					
5b	een reflexieve instelling ten aanzien van het eigen functioneren, en de eigen ontwikkeling en loopbaan;																•		•
5c	zich bewust te zijn van en rekening te houden met de ethische en maatschappelijke context en implicaties van zijn of haar handelen.	•							•				•	•				•	•

Eindkwalificaties masteropleiding, programma Arbeid, Zorg en Welzijn

		Van bescherming naar sociale investering	Onderzoeksstrategieën voor sociaal beleid	Nieuwe sociale risico's in Europa	Evaluatie van sociaal beleid	Masterthesidesign	Masterthesis
1.	KENNIS EN INZICHT De afgestudeerde heeft kennis van:						
1a	de actuele ontwikkelingen die zich voordoen in de institutionele context van de verzorgingsstaat, met name op het terrein van arbeid, zorg en welzijn;	•		•		•	•
1b	de theorievorming waarop sociale interventies worden gebaseerd;	•	?•	•		•	•
1c	de theorievorming over de organisatorische context van beleid en interventies;				•	•	•
1d	de interdisciplinaire theorieën en modellen die toegepast worden bij het bestuderen van verschillende sociale vraagstukken. Dit sluit aan bij de opgedane kennis in de bachelorfase en overtreft en verdiept het eindniveau van de bachelor;	•		•		•	•
1e	de onderzoeksmethoden en strategieën welke toegepast worden in de bestudering van sociale vraagstukken en in evaluatieonderzoek op het terrein van interventies en beleid.		•		•	•	•
2.	TOEPASSEN VAN KENNIS EN INZICHT De afgestudeerde is in staat:						
2a	complexe sociale vraagstukken vanuit interdisciplinaire theoretische perspectieven te analyseren en deze te relateren aan concepten die een rol spelen bij de studie van beleid en interventie in de domeinen arbeid, zorg, welzijn en gezinsleven;	•	•	•		•	•
2b	zelfstandig onderzoek te doen en conclusies, zowel schriftelijk als mondeling, helder en ondubbelzinnig over te brengen op een publiek van specialisten en niet-specialisten. En daarbij ook aan te geven welke kennis, motieven en overwegingen hieraan ten grondslag liggen;					•	•
2c	zelfstandig en op wetenschappelijk verantwoorde wijze begrippen en theorieën over de relatie tussen individu en samenleving, over sociale vraagstukken en over beleid en interventiepraktijken te analyseren, te integreren en te evalueren;					•	•
2d	in de analyse, evaluatie en implementatie van beleidsmatige en interventiepraktijken de relatie tussen beleid, management en uitvoeringsniveau te betrekken.				•	•	•
3.	ORDEELSVORMING De afgestudeerde:						
3a	kan kritisch reflecteren op bestaande beleids- en interventiepraktijken, vanuit theoretische, analytische, methodologische, beleidsmatige en interventiestrategische overwegingen;		•		•	•	•

		Van bescherming naar sociale investering	Onderzoeksstrategieën voor sociaal beleid	Nieuwe sociale risico's in Europa	Evaluatie van sociaal beleid	Masterthesidesign	Masterthesis
3b	kan in complexe en/of relatief onbekende situaties van het werkveld komen tot een wetenschappelijk verantwoord oordeel.						•
4.	COMMUNICATIE De afgestudeerde:						
4a	is in staat op adequate wijze te functioneren als sociale wetenschapper;	•	•	•	•	•	•
4b	is in staat zowel schriftelijk als mondeling, helder en ondubbelzinnig te communiceren met een publiek van specialisten en niet-specialisten;						•
4c	heeft een eerlijke en kritische houding met betrekking tot onderzoeksplannen en resultaten;	•	•	•	•	•	•
4d	heeft een respectvolle en verantwoordelijke houding t.o.v. studenten, collega's, respondenten, cliënten, enz.;	•	•	•	•	•	•
4e	heeft een zakelijke en klantgerichte houding t.o.v. studenten, collega's, respondenten, cliënten, opdrachtgevers, enz.						•
5.	LEERVAARDIGHEDEN De afgestudeerde is in staat:						
5a	zich werkveldspecifieke vaardigheden eigen te maken die betrekking kunnen hebben op het onderzoeken, implementeren en evalueren van beleids- en interventiepraktijken, en deze op een wetenschappelijk verantwoorde wijze toe te passen;	•	•	•	•	•	?•
5b	resultaten van een wetenschappelijke analyse op verantwoorde wijze te beschrijven of in andere vorm te presenteren;	•	•	•	•	•	•
5c	interdisciplinaire theorieën en concepten te operationaliseren ten behoeve van een uitvoerbaar onderzoeksvoorstel;		•			•	•
5d	in teamverband wetenschappelijk onderzoek te verrichten;					•	•
5e	het wetenschappelijk werk van collega's te beoordelen en op wetenschappelijk verantwoorde wijze van constructief commentaar te voorzien;				•	•	•
5f	in een complexe organisatorische context beleids- en interventievoorstellen te ontwikkelen en te implementeren en daarbij rekening te houden met de specifieke karakteristieken van de betrokken actoren.						•

Eindkwalificaties masteropleiding, programma Jeugdstudies

		Jeugd in een veranderende jeugdewereld	Praktijkoriëntatie Jeugdstudies	Methodologische en statistische aspecten van sociaalwetenschappelijk onderzoek	Masteronderzoek Jeugdstudies	Masterstage Jeugdstudies
1.	KENNIS EN INZICHT De afgestudeerde heeft kennis van:					
1a	de actuele ontwikkelingen die zich voordoen in moderne samenlevingen in de leefwereld van jeugdigen;	•	•		•	•
1b	de (inter)disciplinaire theorieën en modellen die toegepast kunnen worden bij het bestuderen van vraagstukken van jeugdigen;	•	•		•	
1c	de onderzoeksmethoden en strategieën welke toegepast worden in een verantwoorde bestudering van deze vraagstukken;	•	•	•	•	
1d	de basisprincipes van verschillende disciplinaire perspectieven (i)h psychologie en maatschappijwetenschappen), en geleerd om deze in de analyse van bepaalde problemen te combineren.	•	•		•	
2.	TOEPASSEN VAN KENNIS EN INZICHT De afgestudeerde is in staat:					
2a	complexe sociale vraagstukken rondom jeugdigen vanuit verschillende theoretische perspectieven te analyseren en deze te relateren aan concepten die een rol spelen bij de studie van jeugdigen in verschillende maatschappelijke en institutionele contexten;	•	•		•	•
2b	de basisprincipes van de verschillende disciplinaire perspectieven te combineren in een interdisciplinaire benadering en toe te passen in de analyse van bepaalde jeugd-vraagstukken;	•	•		•	•
2c	zelfstandig onderzoek te doen en conclusies, zowel schriftelijk als mondeling, helder en ondubbelzinnig over te brengen op een publiek van specialisten en niet-specialisten. En daarbij ook aan te geven welke kennis, motieven en overwegingen hieraan ten grondslag liggen.		•		•	•
3.	OORDEELSVORMING De afgestudeerde:					
3a	kan kritisch reflecteren op bestaande maatschappelijke verhoudingen en beleids- en interventiepraktijken, vanuit theoretische, analytische en methodologische overwegingen;	•	•		•	•
3b	kan kritisch reflecteren op het eigen handelen als professional ten opzichte van cliënten, participanten in onderzoek, interventies en beleid;				•	•
3c	kan in complexe en/of relatief onbekende maatschappelijke situaties komen tot een wetenschappelijk verantwoord oordeel;					•
3d	heeft oog voor de ethische aspecten van de toepassing van wetenschappelijke kennis in het betreffende beroepsveld.		•			•
4.	COMMUNICATIE De afgestudeerde:					

		Jugend in een veranderende jeugdwereld	Praktijkoriëntatie Jeugdstudies	Methodologische en statistische aspecten van sociaalwetenschappelijk onderzoek	Masteronderzoek Jeugdstudies	Masterstage Jeugdstudies
4a	is in staat op adequate wijze te functioneren als sociale wetenschapper, i.h.b. in staat om cliënten en/of participanten in onderzoek en collega's te benaderen, een werkrelatie aan te gaan, en zich ten opzichte van hen voor beroepsmatige acties en conclusies te verantwoorden;				•	•
4b	is in staat zowel schriftelijk als mondeling, helder en ondubbelzinnig te communiceren met een publiek van specialisten en niet-specialisten, en daarbij de resultaten van wetenschappelijk empirisch onderzoek te rapporteren;	•	•		•	•
4c	heeft een eerlijke en kritische houding met betrekking tot onderzoeksplannen en resultaten;	•	•	•	•	•
4d	heeft een respectvolle en verantwoordelijke houding t.o.v. studenten, collega's, respondenten, cliënten, enz.	•	•	•	•	•
5.	LEERVAARDIGHEDEN De afgestudeerde is in staat:					
5a	resultaten van een wetenschappelijke analyse op verantwoorde wijze te beschrijven of in andere vorm te presenteren;	•	•	•	•	•
5b	sociaal-wetenschappelijke theorieën en concepten te operationaliseren ten behoeve van een uitvoerbaar onderzoeksvoorstel;			•	•	
5c	te kunnen leren van literatuur, mondelinge overdracht van kennis en kunde en van feedback op eigen academische en beroepsactiviteiten;	•	•	•	•	•
5d	in teamverband wetenschappelijk onderzoek te verrichten;				•	•
5e	het wetenschappelijk werk van collega's te beoordelen en op wetenschappelijk verantwoorde wijze van constructief commentaar te voorzien.	•	•	•	•	•

Eindkwalificaties masteropleiding, programma Multiculturalisme in vergelijkend perspectief

		Modernisering en mondialisering in een historisch perspectief	Politics of multiculturalism: citizenship, state and pluralism in comparative perspective	Etnisch-culturele diversiteit in westerse samenlevingen	Methodologie en onderzoeksoptzet	Masterproject Multiculturalisme in vergelijkend perspectief
1.	KENNIS EN INZICHT De afgestudeerde heeft kennis van:					
1a	de actuele ontwikkelingen die zich voordoen in moderne samenlevingen op het terrein van multiculturalisme en het organiseren van culturele diversiteit;	•	•	•		•
1b	de interdisciplinaire theorieën en modellen die toegepast worden bij het bestuderen van vraagstukken van multiculturalisme en integratie. Dit sluit aan bij de opgedane kennis in de bachelorfase en overtreft en verdiept het eindniveau van de bachelor;	•	•	•		•
1c	de interdisciplinaire theorieën en modellen die toegepast worden bij het bestuderen van vraagstukken van multiculturalisme en integratie. Dit sluit aan bij de opgedane kennis in de bachelorfase en overtreft en verdiept het eindniveau van de bachelor;	•	•		•	•
2.	TOEPASSEN VAN KENNIS EN INZICHT De afgestudeerde is in staat:					
2a	complexe sociale vraagstukken vanuit (interdisciplinair/vergelijkend) theoretisch perspectief te analyseren en deze te relateren aan concepten die een rol spelen bij de studie van multiculturalisme en integratie in verschillende maatschappelijke en institutionele contexten;	•	•	•		•
2b	zelfstandig onderzoek te doen en conclusies, zowel schriftelijk als mondeling, helder en ondubbelzinnig over te brengen op een publiek van specialisten en niet-specialisten. En daarbij ook aan te geven welke kennis, motieven en overwegingen hieraan ten grondslag liggen.			•	•	•
3.	OORDEELSVORMING De afgestudeerde:					
3a	kan kritisch reflecteren op bestaande maatschappelijke verhoudingen en beleids- en interventiepraktijken, vanuit theoretische, analytische en methodologische overwegingen;	•	•	•		•
3b	kan in complexe en/of relatief onbekende maatschappelijke situaties komen tot een wetenschappelijk verantwoord oordeel.	•	•	•		•
4.	COMMUNICATIE De afgestudeerde:					
4a	is in staat op adequate wijze te functioneren als sociale wetenschapper;	•	•	•	•	•

		Modernisering en mondialisering in een historisch perspectief	Politics of multiculturalism: citizenship, state and pluralism in comparative perspective	Etnisch-culturele diversiteit in westerse samenlevingen	Methodologie en onderzoekopzet	Masterproject Multiculturalisme in vergelijkend perspectief
4b	is in staat zowel schriftelijk als mondeling, helder en ondubbelzinnig te communiceren met een publiek van specialisten en niet-specialisten;	•	•	?•	•	•
4c	heeft een eerlijke en kritische houding met betrekking tot onderzoeksplannen en resultaten;				•	•
4d	heeft een respectvolle en verantwoordelijke houding t.o.v. studenten, collega's, respondenten, cliënten, enz.	•	•	•	•	•
5.	LEERVAARDIGHEDEN De afgestudeerde is in staat:					
5a	resultaten van een wetenschappelijke analyse op verantwoorde wijze te beschrijven of in andere vorm te presenteren;	•	•	•	•	?•
5b	interdisciplinaire theorieën en concepten te operationaliseren ten behoeve van een uitvoerbaar onderzoeksvoorstel;				•	•
5c	in teamverband wetenschappelijk onderzoek te verrichten;				•	•
5d	het wetenschappelijk werk van collega's te beoordelen en op wetenschappelijk verantwoorde wijze van constructief commentaar te voorzien.	•	•		•	•

Bijlage 4: Overzicht van de programma's

Schematisch programmaoverzicht van de bacheloropleiding

Curriculum 2010-2011

	Semester 1		Semester 2	
	Blok 1	Blok 2	Blok 3	Blok 4
Jaar 1	Introductie maatschappijwetenschappen: de moderne samenleving	Introductie gedragswetenschappen	Introductie cultuurstudies	Over de grenzen van disciplines
	M&T1: Leefwerelden van jongeren: methoden en technieken van onderzoek	De multiculturele samenleving, een kwalitatieve benadering	M&T2: statistiek en SPSS	Leeronderzoek ASW

	Semester 1		Semester 2	
	Blok 1	Blok 2	Blok 3	Blok 4
Jaar 2	Weerstand tegen minderheden: een interdisciplinair perspectief op intergroepsrelaties	Majorkeuze of profileringsruimte	Majorkeuze of profileringsruimte	Majorkeuze of profileringsruimte
	Sociale vraagstukken: probleemdefinities en interventieperspectieven	Majorkeuze of profileringsruimte	Majorkeuze of profileringsruimte	M&T 3: Data-analyse

	Semester 1		Semester 2	
	Blok 1	Blok 2	Blok 3	Blok 4
Jaar 3	Profileringsruimte	Profileringsruimte	Profileringsruimte	Profileringsruimte
	Majorkeuze* Bachelorproject ASW 1: de ontwerp- en verdiepingfase		Majorkeuze* Bachelorproject ASW 2: De uitvoerings-, rapportage- en presentatiefase	

* Voor studenten die graag in het derde jaar in het buitenland willen studeren is er ook de mogelijkheid om het bachelorproject in een semester te volgen.

Majorgebonden keuzecursussen

Semester 1		Semester 2	
Blok 1	Blok 2	Blok 3	Blok 4
Bachelorproject ASW 1: ontwerp- en verdiepingsfase		Bachelorproject ASW 2: de uitvoerings-, rapportage en presentatiefase	
Cultuur, media en leefstijlen	Beleid en evaluatieonderzoek Sociale wetenschap: perspectieven en grondslagendebat Popmuziek, popcultuur en media	De stand van Nederland: sociale wetenschappers over sociale vraagstukken en sociaal beleid Individualisering en sociale samenhang Risicogedrag en verslaving in de adolescentie Migranten en integratie Adolescent development Organisaties en interactie in theorie en praktijk	Wilde jaren? Over jeugd en generaties Etniciteit en nationalisme M&T3: Data-analyse Families; generaties en demografische veranderingen De kracht van de adolescentie

Curriculum 2011-2012

	Semester 1		Semester 2	
	Blok 1	Blok 2	Blok 3	Blok 4
Jaar 1	Introductie Algemene Sociale Wetenschappen	Introductie gedragswetenschappen	Introductie maatschappijwetenschappen	Cultuur en ontwikkeling
	Methoden, technieken en statistiek 1	ASW in de praktijk	Methoden, technieken en statistiek 2	Leeronderzoek

	Semester 1		Semester 2	
	Blok 1	Blok 2	Blok 3	Blok 4
Jaar 2	Over de grenzen van disciplines	Methoden, technieken en statistiek 3	Profileringsruimte	Profileringsruimte
	Studiepad	Studiepad	Studiepad	Studiepad

	Semester 1		Semester 2	
	Blok 1	Blok 2	Blok 3	Blok 4
Jaar 3	Profileringsruimte	Profileringsruimte	Methoden, technieken en statistiek 4	Bachelorproject
	Profileringsruimte	Profileringsruimte	Literatuursearch en capita	Bachelorproject

De precieze indeling van de cursussen in het tweede en derde jaar is nog onder voorbehoud

Schematisch programmaoverzicht van de Masteropleiding

Arbeid, Zorg en Welzijn

Semester 1		Semester 2	
Blok 1	Blok 2	Blok 3	Blok 4
Van bescherming naar sociale investering (From protection to social investment) 7,5 EC	Nieuwe sociale risico's in Europa (New social risks in Europe) 7,5 EC	Masterthesis design (Master thesis design) 5 EC	Masterthesis Arbeid, Zorg en Welzijn (Master thesis Social Policy and Social Interventions) 25 EC
Onderzoeksstrategieën voor sociaal beleid (Research strategies for social policies) 7,5 EC	Evaluatie van sociaal beleid (Evaluation of social interventions) 7,5 EC		

Jeugdstudies

Semester 1		Semester 2	
Blok 1	Blok 2	Blok 3	Blok 4
Jeugd in een veranderende jeugdwereld 7,5 EC	Praktijkoriëntatie Jeugdstudies 7,5 EC	Stage Jeugdstudies 15 EC	
Masteronderzoek Jeugdstudies (thesis)* 7,5 EC		Masteronderzoek Jeugdstudies (thesis)* 15 EC	

Methodologische en statistische aspecten van
 sociaalwetenschappelijk onderzoek**
 7,5 EC

* Het masteronderzoek loopt gedurende het hele jaar, waarvan 7,5 EC in blok 1-2, en 15 EC in blok 3-4.

** Deze cursus loopt gedurende twee blokken.

Multiculturalisme

Semester 1		Semester 2	
Blok 1	Blok 2	Blok 3	Blok 4
Modernisering en mondialisering in historisch perspectief* 7,5 EC	Etnisch-culturele diversiteit in westerse samenlevingen 7,5 EC	Masterproject Multiculturalisme in vergelijkend perspectief (thesis) 30 EC	
Politics of multiculturalisme* 7,5 EC	Methodologie en onderzoeksopzet ASW 7,5 EC		

* Deze cursus wordt gegeven samen met de opleiding Culturele Antropologie

Bijlage 5: Kwantitatieve gegevens over de opleidingen

Instream-, doorstroom- en uitstroomgegevens bacheloropleiding: KUO/VSNU cijfers

Cohortomvang en samenstelling bachelorcohort (voltijdse instroom)

	Jaar	Cohortomvang met vooropleidingscategorie					Totaal
		VWO	HBO prop	HBO*	Buitenland	Overig	
	PER UNIVERSITEIT						
UU	02/03	73	8	5	0	3	89
	03/04	114	18	82	3	5	222
	04/05	91	9	74	4	2	180
	05/06	119	13	54	0	3	189
	06/07	103	21	43	2	3	172
	07/08	109	17	30	2	5	163
	08/09	97	12	19	4	3	135
	09/10	105	14	19	1	5	144

* Als de opleiding schakelstudenten inschrijft in de bachelorfase, is HBO inclusief studenten in schakelprogramma/premaster.

Uitval bachelorstudenten (voltijdse instroom VWO)

	Cohort	Uitval bachelorstudenten bij de opleiding				
		Omvang cohort	Na 1 jaar	Na 2 jaar	Na 3 jaar	Selectiviteit van 1 ^o jaar
	PER UNIVERSITEIT					
UU	02/03	73	19	30	30	64
	03/04	114	25	32	36	68
	04/05	91	31	33	33	93
	05/06	119	27	29	30	89
	06/07	103	37	41	41	90
	07/08	109	38	40	*45	*84
	08/09	97	37	*41		
	09/10	105	*24			

* voorlopige cijfers op peildatum 1 oktober 2011.

Bachelorrendement van herinschrijvers (voltijdse instroom VWO)

	Cohort	Omvang herins.	% van totale cohort	Bachelorrendement van herinschrijvers					Hoop/inst
				Na 3 jaar	Na 4 jaar	Na 5 jaar	Na 6 jaar	> 6 jaar	> 6 jaar
		Absoluut	<i>Percentage (cumulatief), wordt niet vermeld als het totaal kleiner dan 4 is</i>						
	PER UNIVERSITEIT								
UU	02/03	59	81	44	69	78	83	85	90
	03/04	86	75	47	74	80	83	83	83
	04/05	63	69	49	73	86	86		
	05/06	87	73	43	77	87			
	06/07	65	63	34	74				
	07/08	68	62	32					
	08/09	61	63						
	09/10	80	76						

Hoop/inst, HOOP-gebied/instelling.

Ingeschrevenen naar onderwijsvorm en geslacht

	Ingeschrevenen			Voltijdopleiding		
	Totaal	Mannen	Vrouwen	Totaal	Mannen	Vrouwen
PER UNIVERSITEIT						
02/03	124	33	91	124	33	91
03/04	327	74	253	327	74	253
04/05	465	112	353	465	112	353
05/06	465	122	343	465	122	343
06/07	472	130	342	472	130	342
07/08	489	125	364	489	125	364
08/09	438	115	323	438	115	323
09/10	420	109	311	420	109	311
10/11	415	111	304	415	111	304

Instroom-, doorstroom- en uitstroomgegevens bacheloropleiding: Facultaire gegevens

In- en uitstroom, rendementen

Cohort	N	Uitval na 1 jr	Uitval na 2 jr	Uitval totaal	Uitval totaal %	Inscr 2011	BA-ex na 3 jr	BA-ex na 4 jr	BA-ex totaal	% BA-ex na 3 jr	% BA-ex na 4 jr	% totaal
2004	214	62	66	71	33,18%	1	105	124	142	49,07%	57,94%	66,36%
2005	164	48	55	65	39,63%	4	46	80	95	28,05%	48,78%	57,93%
2006	150	57	63	65	43,33%	5	36	67	80	24,00%	44,67%	53,33%
2007	148	59	65	71	47,97%	12	30	65	65	20,27%	43,92%	43,92%
2008	132	51	56	60	45,45%	37	40		40	30,30%		30,30%
2009	137	38	42	42	30,66%	95						
2010	123	34				91						
2011	177					177						

BA-ex, bachelorexamen.

In- en uitstroom, rendementen na herinschrijving (zonder studiestakers eerste jaar)

Cohort	Herinschr 2e jr	Inscr 2011	BA-ex na 3 jr	BA-ex na 4 jr	BA-ex totaal	% BA-ex na 3 jr	% BA-ex na 4 jr	% totaal
2004	152	1	105	124	142	69,08%	81,58%	93,42%
2005	116	4	46	80	95	39,66%	68,97%	81,90%
2006	93	5	36	67	80	38,71%	72,04%	86,02%
2007	89	12	30	65	65	33,71%		
2008	81	37	40		40			
2009	99	95						
2010	89	91						
2011		177						

BA-ex, bachelorexamen.

Doorstroom

Extern*	FSW
44,86%	55,14%

* Het is niet te achterhalen waar studenten heen gaan na hun bachelor als ze bij Faculteit Sociale Wetenschappen weggaan.

Instroom-, doorstroom- en uitstroomgegevens masteropleiding: KUO/VSNU gegevens

Instroom uitgesplitst naar geslacht

	Cohort	Totaal	Mannen	Vrouwen
	PER UNIVERSITEIT*			
UU	04/05	41	5	36
	05/06	51	6	45
	06/07	78	15	63
	07/08	88	15	73
	08/09	73	12	61
	09/10	53	7	46

* De opleiding ASW kent landelijk alleen in Utrecht een masteropleiding.

Ingeschrevenen naar onderwijsvorm en geslacht

	Cohort	Ingeschrevenen			Voltijdopleiding		
		Totaal	Mannen	Vrouwen	Totaal	Mannen	Vrouwen
	PER UNIVERSITEIT*						
UU	04/05	40	4	36	40	4	36
	05/06	60	6	54	60	6	54
	06/07	88	18	70	88	18	70
	07/08	117	20	97	117	20	97
	08/09	98	15	83	98	15	83
	09/10	73	13	60	73	13	60
	10/11	78	19	59	78	19	59

* De opleiding ASW kent landelijk alleen in Utrecht een masteropleiding.

Cohortomvang en onderwijsherkomst voltijdse masterinstroom

		Cohortomvang en onderwijsherkomst masterinstroom				
	Jaar	Eigen universiteit	Andere universiteiten NL	HBO	Buiten HO	Totaal
	PER UNIVERSITEIT*					
UU	04/05	37	1	0	3	41
	05/06	45	4	0	2	51
	06/07	71	5	0	2	78
	07/08	75	8	0	5	88
	08/09	66	6	1		73
	09/10	40	12	0		53

* De opleiding ASW kent landelijk alleen in Utrecht een masteropleiding.

Studieduur masteropleiding naar onderwijsherkomst

	Afstudeercohort	Eigen universiteit		Andere universiteiten NL		Buiten HO	
		Geslaagd absoluut	Duur opl. gemiddeld in maanden	Geslaagd absoluut	Duur opl. gemiddeld in maanden	Geslaagd absoluut	Duur opl. gemiddeld in maanden
	PER UNIVERSITEIT*						
UU	04/05	25	11	1	11	2	8
	05/06	35	12	3	11	3	12
	06/07	45	13	1	11		
	07/08	74	15	10	13	4	15
	08/09	54	15	7	13	3	13
	09/10	54	16	11	11	1	32

* De opleiding ASW kent landelijk alleen in Utrecht een masteropleiding.

Instellingsverblijfsduur mastergeslaagden naar onderwijsherkomst (voltijdse instroom)

	Afstudeercohort	Eigen universiteit		Andere universiteit NL		Buiten HO	
		Aantal geslaagd	Verblijfsduur (gem) in maanden	Aantal geslaagd	Verblijfsduur (gem) in maanden	Aantal geslaagd	Verblijfsduur (gem) in maanden
	PER UNIVERSITEIT*						
UU	04/05	25	25	1	11	2	8
	05/06	35	31	3	11	3	12
	06/07	45	37	1	11		
	07/08	74	46	10	13	4	15
	08/09	54	48	7	13	3	13
	09/10	54	52	11	11	1	32

Mastergeslaagden per jaar per instelling bij alle universiteiten (totaal van voltijdse en deeltijdse instroom samen)

Cohort	Totaal	LEI	RUG	UU	EUR	TUD	TUE	UT	WU	UM	UvA	VU	RU	UvT
04/05	28	0	0	28	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
05/06	41	0	0	41	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
06/07	46	0	0	46	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
07/08	88	0	0	88	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
08/09	64	0	0	64	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

09/10	66	0	0	66	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
-------	----	---	---	----	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

Instream-, doorstroom- en uitstroomgegevens masteropleiding: Facultaire gegevens

Arbeid, Zorg en Welzijn

	Vooropleiding	Instream per cohort	Uitval totaal	Uitval totaal	Inschr 2011	MA- examen	MA- examen	MA- examen	MA- examen	MA- examen	MA- examen	MA- examen	MA- examen
Cohort		N	N	%		na 1 jr/ N	na 1,5 jr/ N	na 2 jr/ N	Totaal / N	na 1 jr/ %	na 1,5 jr/ %	na 2 jr/ %	Totaal/ %
2008	EXT	6	1	16,7	0	5	5	5	5	83,3	83,3	83,3	83,3
	PRE	20	1	5,0	0	10	15	19	19	50,0	75,0	95,0	95,0
	SW	10	2	20,0	0	6	8	8	8	60,0	80,0	80,0	80,0
	TOTAAL	36	4	11,1	0	21	28	32	32	58,3	75,0	75,0	88,9
2009	EXT	9	1	11,1	0	7	7	8	8	77,8	77,8	88,9	88,9
	PRE	14	0	0,0	0	11	12	14	14	78,6	85,7	100,0	100,0
	SW	17	3	17,6	1	11	12	13	13	64,7	70,6	76,5	76,5
	TOTAAL	40	4	10,0	1	29	31	35	35	72,5	77,5	87,5	87,5
2010	EXT	7	2	28,6	1	4				57,1			
	PRE	13	2	15,4	2	9				69,2			

	SW	9	2	22,2	1	6				66,7			
	TOTAAL	29	6	20,7	4	19				65,5			
2011	EXT	15			15								
	PRE	19			19								
	SW	16			16								
	TOTAAL	50			50								

SW = studenten die binnen de Faculteit Sociale Wetenschappen een diploma hebben behaald; PRE = Premaster; EXT = studenten die elders binnen de UU of buiten de UU een diploma hebben behaald.

Jeugdstudies*

	Vooropleiding	Instroom per cohort	Uitval totaal	Uitval totaal	Inschr 2011	MA- examen	MA- examen	MA- examen	MA- examen	MA- examen	MA- examen	MA- examen	MA- examen
Cohort		N	N	%		na 1 jr/ N	na 1,5 jr/ N	na 2 jr/ N	Totaal / N	na 1 jr/ %	na 1,5 jr/ %	na 2 jr/ %	Totaal/ %
2008	EXT	2	0	0,0	0	2	2	2	2	100,0	100,0	100,0	100,0
	PRE	2	1	50,0	0	1	1	1	1	50,0	50,0	50,0	50,0
	SW	24	2	8,3	0	20	20	21	22	83,3	83,3	87,5	91,7
	TOTAAL	28	3	10,7	0	23	23	24	25	82,1	82,1	85,7	89,3
2009	EXT	4	0	0,0	0	4	4	4	4	100,0	100,0	100,0	100,0
	SW	11	0	0,0	0	11	11	11	11	100,0	100,0	100,0	100,0
	TOTAAL	15	0	0,0	0	15	15	15	15	100,0	100,0	100,0	100,0
2010	EXT	9	0	0,0	1	8				88,9			
	SW	19	1	5,3	1	17				89,5			
	TOTAAL	28	1	3,6	2	25				89,3			
2011	EXT	7			7								
	PRE	8			8								

	SW	19			19								
	TOTAAL	34			34								

* In deze tabel zijn alleen de cijfers meegenomen van het masterprogramma Jeugdstudies variant ASW, de variant Psychologie wordt in het zelfevaluatierapport van de master Psychologie beschreven.
SW = studenten die binnen de Faculteit Sociale Wetenschappen een diploma hebben behaald; PRE = Premaster; EXT = studenten die elders binnen de UU of buiten de UU een diploma hebben behaald.

Multiculturalisme in vergelijkend perspectief*

	Vooropleiding	Instroom per cohort	Uitval totaal	Uitval totaal	Inschr 2011	MA- examen	MA- examen	MA- examen	MA- examen	MA- examen	MA- examen	MA- examen	MA- examen
Cohort		N	N	%		na 1 jr/ N	na 1,5 jr/ N	na 2 jr/ N	Totaal / N	na 1 jr/ %	na 1,5 jr/ %	na 2 jr/ %	Totaal/ %
2008	EXT	4	1	25,0	0	1	3	3	3	25,0	75,0	75,0	75,0
	SW	9	3	33,3	0	4	5	6	6	44,4	55,6	66,7	66,7
	TOTAAL	13	4	30,8	0	5	8	9	9	38,5	61,5	69,2	69,2
2009	EXT	3	0	0,0	0	1	2	3	3	33,3	66,7	100,0	100,0
	PRE	3	0	0,0	0	3	3	3	3	100,0	100,0	100,0	100,0
	SW	4	1	25,0	0	3	3	3	3	75,0	75,0	75,0	75,0
	TOTAAL	10	1	10,0	0	7	8	9	9	70,0	80,0	90,0	90,0
2010	EXT	2	0	0,0	2	0				0,0			
	PRE	1	0	0,0	0	1				100,0			
	SW	5	1	20,0	0	4				80,0			
	TOTAAL	8	1	12,5	2	5				62,5			
2011	EXT	4			4								

	PRE	4			4								
	SW	8			8								
	TOTAAL	16			16								

* In deze tabel zijn alleen de cijfers meegenomen van het masterprogramma Multiculturalisme in vergelijkend perspectief variant ASW, de variant van Culturele Antropologie wordt in het zelfevaluatie rapport van de master Culturele Antropologie beschreven.

SW = studenten die binnen de Faculteit Sociale Wetenschappen een diploma hebben behaald; PRE = Premaster; EXT = studenten die elders binnen de UU of buiten de UU een diploma hebben behaald.

Gerealiseerde docent-studentratio bachelor- en masteropleiding

Jaar	Aantal fte onderwijs	Aantal ingeschreven studenten*	Ratio staf-student
2008-2009	14,6	506	1:35
2009-2010	12,6	498	1:40
2010-2011	11,1	474	1:43

* De inschrijfcijfers betreffen het totaal aantal studenten dat in het betreffende collegejaar zijn ingeschreven voor de de bachelor ASW en voor de masteropleiding ASW (voor de masterprogramma's samen).

Gemiddeld aantal contacturen per fase van de bacheloropleiding

Cursus	Aantal uur hoorcollege	Aantal uur werkgroep/ practicum	Aantal uren schriftelijk tentamen	Individueel ¹	Blackboard ²	EC	Totaal
Introductie maatschappijwetenschappen: de moderne samenleving	24	0	9	0,5	4	7,5	37,5
M&T1: leefwerelden van jongeren: methoden van onderzoek	18	16	6	0,5	4	7,5	44,5
Introductie gedragswetenschappen	16	14	9	0,5	4	7,5	43,5
De multiculturele samenleving, een kwalitatieve benadering	10	20	6	0,5	4	7,5	40,5
Introductie cultuurstudies	18	18	6	0,5	4	7,5	46,5
M&T2: statistiek en SPSS	36	10	8	0,5	4	7,5	58,5
Over de grenzen van disciplines	22	0	4	0,5	4	7,5	30,5
Leeronderzoek ASW	2	18	8	0,5	4	7,5	32,5
Weerstand tegen minderheden: een interdisciplinair perspectief op intergroepsrelaties	27	16	6	0,5	4	7,5	53,5
Sociale vraagstukken: probleemdefinities en interventieperspectieven	24	0	9	0,5	4	7,5	37,5
MAJORKEUZE							
Adolescent development	34	0	9	0,5	4	7,5	47,5
Bachelorproject 1: ontwerp en verdiepingsfase	16	18	0	1	8	15	43
Bachelorproject 2: de uitvoerings-, rapportage- en presentatiefase	0	10	0	1	8	15	19
Beleid en evaluatieonderzoek	14	14	6	0,5	4	7,5	38,5

Cursus	Aantal uur hoorcollege	Aantal uur werkgroep/ practicum	Aantal uren schriftelijk tentamen	Individueel ¹	Blackboard ²	EC	Totaal
Cultuur, media en leefstijlen	12	35	6	0,5	4	7,5	57,5
De kracht van de adolescentie	36	0	4	0,5	4	7,5	44,5
De stand van Nederland: sociale wetenschappers over sociale vraagstukken en sociaal beleid	16	16	6	0,5	4	7,5	42,5
Etniciteit en nationalisme	16	12	6	0,5	4	7,5	38,5
Families: generaties en demografische veranderingen	16	4	6	0,5	4	7,5	30,5
Individualisering en sociale samenhang	22	0	6	0,5	4	7,5	32,5
Jeugdcriminaliteit	14	8	4	0,5	4	7,5	30,5
M&T3: Data-analyse	32		9	0,5	4	7,5	45,5
Migranten en integratie	10	6	6	0,5	4	7,5	26,5
Organisaties en interactie in theorie en praktijk	20	16	6	0,5	4	7,5	47
Risicogedrag en verslaving in de adolescentie	14	6	4	0,5	4	7,5	29
Sociale Wetenschap: Perspectieven en grondslagendebat	16	16	6	0,5	4	7,5	43
Wilde jaren? Over jeugd en generaties		36		0,5	4	7,5	41

- 1 Individueel: Naast de genoemde contacttijden die in regulier geprogrammeerd onderwijs betreffen is ook sprake van contacttijd als bijvoorbeeld studenten bij docenten langskomen op spreekuren, e-mailcontacten, voorlichtingen over beroepsmogelijkheden en bij bespreking van gemaakte tentamens en opdrachten.
- 2 Gebruik van Blackboard (onder andere discussion board) waarin docenten mededelingen plaatsen en vragen beantwoorden van studenten, aan de hand van stellingen in discussie gaan met studenten etc.

Gemiddeld aantal contacturen per fase van de masteropleiding

Naam cursus	Aantal uren hoorcolleges	Aantal uren werkgroepen	Aantal uren toetsing	EC	Blackboard (uren) ¹	Individueel (uren) ²
ARBEID, ZORG EN WELZIJN³						
Van bescherming naar sociale investering	16	16	6	7,5	4	1
Onderzoeksstrategieën voor sociaal beleid	14	14	6	7,5	4	1
Nieuwe sociale risico's in Europa	12	12	4	7,5	4	1
Evaluatie van sociaal beleid	14	12	6	7,5	4	1
Master thesis design		Ten minste 9 (3 x 3)		5	2	

Master thesis		Ten minste 27 (9 x 3)		25	4	
JEUGDSTUDIES						
Jeugd in een veranderende jeugdwereld	16	16	4	7,5	4	1
M&S van toegepast wetenschappelijk onderzoek	16	16	2	7,5	4	1
Praktijkoriëntatie Jeugdstudies	16	20	4	7,5	4	1
Stage Jeugdstudies		6		15	8	20 ⁴
Masteronderzoek Jeugdstudies	8	16 (presentatie) 24 (bijeenkomsten)		22,5	4	2
MULTICULTURALISME IN VERGELIJKEND PERSPECTIEF						
Modernisering en mondialisering in historisch perspectief	36	18	6	7,5	4	1
Politics of multiculturalisme	18	18	4	7,5	4	1
Etnisch-culturele diversiteit in westerse samenlevingen	18	18		7,5	4	1
Methodologie en onderzoeksopzet	16	16	4	7,5	4	1
Masterproject Multiculturalisme in vergelijkend perspectief		8 (presentatie) 20 (bijeenkomsten)		30	4	8

- 1 Gebruik van Blackboard en daarbinnen onder andere Discussion Board tijdens de cursus waar docenten mededelingen plaatsen en vragen beantwoorden van studenten, aan de hand van stellingen in discussie gaan met studenten etc.
- 2 Individueel: Naast de genoemde contacttijden die uitsluitend regulier geprogrammeerd onderwijs betreffen is ook sprake van contacttijd in bijvoorbeeld studenten die bij docenten langskomen, spreekuren, e-mailcontacten, voorlichtingen over bijvoorbeeld beroepsmogelijkheden en bespreking van gemaakte tentamens en opdrachten. Bij de individuele onderdelen thesis en stage gaat het om het aantal uren dat studenten individueel begeleid worden door de docent via email en afspraken.
- 3 Social Policy and Social Interventions volgen dezelfde hoorcollege en volgen parallel de werkgroepen.
- 4 Wekelijks 1 uur begeleiding op de stageplek.

Bijlage 6: Bezoekprogramma

Concept bezoekprogramma ASW UU, 26-27 april 2012		
Locatie: Faculteitskamer, Willem C. van Unnikgebouw, Heidelberglaan 2, Utrecht		
26 april		
09.30	10.00	aankomst
10.00	13.00	startvergadering + lunch: instructie commissie, bespreking van zelfstudie en scripties, inzage materiaal leestafel
13.00	14.00	Gesprek met management: <ul style="list-style-type: none"> - Prof. dr. Theo Wubbels, Vicedecaan Undergraduate School Social and Behavioural Sciences; - Prof. dr. Werner Raub, Vicedecaan Graduate School Social and Behavioural Sciences; - Prof. dr. Tom ter Bogt, Bachelordirecteur opleiding ASW; - Prof. dr. Wilma Vollebergh, Mastercoördinator ASW; - Drs. Mirande van Leuven, Manager bedrijfsvoering dept. Gedragwetenschappen ASW en Psychologie
14.00	15.00	Gesprek met studenten (BA1 + MA1): <ul style="list-style-type: none"> - Dagmar Gravestijn, 1^e jaarsstudent BA ASW; - Elles Wijnberg, 2^e jaarsstudent BA ASW; - Annika Meerman, 3^e jaarsstudent BA ASW; - Jasper Timmerman, 3^e jaarsstudent BA ASW; - Stijn van Vliet, 3^e jaarsstudent BA ASW; - Reinier Dohmen BSc, student master Jeugdstudies; - Astrid de Jong BSc, student master Multiculturalisme; - Annelijn van der Slikke BSc, student master Arbeid, zorg en welzijn.
15.00	15.15	pauze
15.15	16.15	Gesprek met docenten (BA1 + MA1): <ul style="list-style-type: none"> - Dr. Ruud Abma, UD; - Drs. Joyce Reimus, UD en coördinator tutoraat; - Dr. Regina van den Eijnden, UD; - Margot Peeters MSc, promovendus; - Dr. Marcel Hoogenboom, UD en studietoelichting Arbeid, zorg en welzijn; - Prof. dr. Trudie Knijn, mastercoördinator Arbeid, Zorg en Welzijn (SPSI); - Dr. Gonneke Stevens, UD en mastercoördinator Jeugdstudies; - Dr. Marcel Coenders, UD en mastercoördinator Multiculturalisme.
16.15	17.00	Gesprek met alumni: <ul style="list-style-type: none"> - Berto Bosscha, MA Multiculturalisme 2011; - Susan Doornwaard, BA ASW 2008; - Colin Lee, BA ASW + MA Arbeid, zorg en welzijn 2009; - Marijke Borgerding, BA ASW en MA Arbeid, zorg en welzijn 2011; - Jana Hazen, BA ASW en MA Arbeid, zorg en welzijn 2009; - Martijn Mahler, Premaster en MA Arbeid, zorg en welzijn 2009; - Chantal van den Thillart, BA ASW en MA Jeugdstudies 2011.
17.00	17.30	Spreekuur
17.30	18.30	Interne commissievergadering: inzage materiaal leestafel, nabespreking dag 1
27 april		
08.15	08.30	Verzamelen in hotellobby en transfer naar locatie
9.00	10.00	Gesprek met studenten en docenten opleidingscommissie: <ul style="list-style-type: none"> - Dr. Jaap Bos, voorz. OLC; - Dr. Jette Westerbeek van Eerden, docentlid OLC;

		<ul style="list-style-type: none"> - Dr. Jochem Thijs, docentlid OLC; - Bas Blok, studentlid OLC; - Catharina Brandsma, studentlid OLC; - Jos Hummelen, studentlid OLC;
10.00	11.00	Gesprek met examencommissie en studentadviseur: <ul style="list-style-type: none"> - Dr. Sibe Doosje, lid bachelor EC; - Prof. dr. Carol van Nijnatten, voorz. Master EC; - Dr. Vincent Duindam, EC lid ASW; - Dr. Herman van Boxtel, voorz. Toetscommissie; - Drs. Silvia Bouwens, studieadviseur
11.00	11.30	commissievergadering: voorbereiding op eindvergadering
11.30	12.30	eindgesprek management
12.30	13.30	lunch
13.30	15.30	opstellen bevindingen
15.30	16.15	mondelinge rapportage + receptie

Bijlage 7: Bestudeerde afstudeerscripties en documenten

Voor het bezoek heeft de commissie de afstudeerscripties bestudeerd van de studenten met de volgende studentnummers:

Bachelorscripties

3245047	3175049	3138941	3291944	3112772
3121305	3015637	0261165	3004813	3417662
3242404	3278883	0408425	3182878	3237974

Masterscripties

0465860	9903356	3593193	3028666	3178854
0423157	3028771	3013065	3437930	3182878
0055697	3112470	3240304	0413186	3459934

Tijdens het bezoek heeft de commissie onder meer de volgende documenten bestudeerd (deels als *hard copies* en deels via de elektronische leeromgeving):

- voorlichtingsmateriaal;
- studiemateriaal: handboeken en syllabi, readers, studiehandleidingen;
- verplichte literatuur die studenten zelf (via internet) verzamelen;
- voorbeelden van werkstukken, portfolio's, onderzoeksverslagen van studenten, stageverslagen;
- scriptiereglementen en richtlijnen voor het maken van werkstukken;
- tentamen- en examenreglement;
- toetsmaterialen;
- notulen Opleidingscommissie;
- notulen Examencommissie;
- college-, onderwijs- en curriculumevaluaties;
- onderwijsjaarverslagen.

Bijlage 8: Onafhankelijkheidsverklaringen

ONAFHANKELIJKHEIDS- EN GEHEIMHOUDINGSVERKLARING

INDIENEN VOORAFGAAND AAN DE OPLEIDINGSBEOORDELING

ONDERGETEKENDE

NAAM: VAN LAWGENHOVE LUK

ADRES: UUU-CRIS
PO Heuvelgr,
8000 Brugge

IS ALS DESKUNDIGE / SECRETARIS GEVRAAGD VOOR HET BEOORDELEN VAN DE OPLEIDING:

ZIE BIJLAGE

AANGEVRAAGD DOOR DE INSTELLING:

ZIE BIJLAGE

VERKLAART HIERBIJ GEEN (FAMILIE)RELATIES OF BANDEN MET BOVENGENOEMDE INSTELLING TE ONDERHOUDEN, ALS PRIVÉPERSOON, ONDERZOEKER / DOCENT, BEROEPSBEOEFENAAR OF ALS ADVISEUR, DIE EEN VOLSTREKT ONAFHANKELIJKE OORDEELSVORMING OVER DE KWALITEIT VAN DE OPLEIDING TEN POSITIEVE OF TEN NEGATIEVE Zouden KUNNEN BEÏNVLOEDEN;

VERKLAART HIERBIJ ZODANIGE RELATIES OF BANDEN MET DE INSTELLING DE
AFGELOPEN VIJF JAAR NIET GEHAD TE HEBBEN;

VERKLAART STRIKTE GEHEIMHOUDING TE BETRACHTEN VAN AL HETGEEN IN
VERBAND MET DE BEOORDELING AAN HEM/HAAR BEKEND IS GEWORDEN EN
WORDT, VOOR ZOVER DE OPLEIDING, DE INSTELLING OF DE NVAO HIER
REDELIJKERWIJS AANSPRAAK OP KUNNEN MAKEN.

VERKLAART HIERBIJ OP DE HOOGTE TE ZIJN VAN DE NVAO GEDRAGSCODE.

PLAATS: *Utrecht*

DATUM: *26/04/2012*

HANDTEKENING:

A handwritten signature in black ink, consisting of a series of loops and a long horizontal stroke extending to the right.

ONAFHANKELIJKHEIDS- EN GEHEIMHOUDINGSVERKLARING

INDIENEN VOORAFGAAND AAN DE OPLEIDINGSBEOORDELING

ONDERGETEKENDE

R. van der Veen

NAAM:

ADRES:

*Badweg 25
3312 AB Dordrecht*

IS ALS DESKUNDIGE / SECRETARIS GEVRAAGD VOOR HET BEOORDELEN VAN DE OPLEIDING.

ZIE BIJLAGE

AANGEVRAAGD DOOR DE INSTELLING:

ZIE BIJLAGE

VERKLAART HIERBIJ GEEN (FAMILIE)RELATIES OF BANDEN MET BOVENGENOEMDE INSTELLING TE ONDERHOUDEN, ALS PRIVÉPERSOON, ONDERZOEKER / DOCENT, BEROEPSBEOEFENAAR OF ALS ADVISEUR, DIE EEN VOLSTREKT ONAFHANKELIJKE OORDEELSVORMING OVER DE KWALITEIT VAN DE OPLEIDING TEN POSITIEVE OF TEN NEGATIEVE Zouden kunnen beïnvloeden;

VERKLAART HIERBIJ ZODANIGE RELATIES OF BANDEN MET DE INSTELLING DE
AFGELOPEN VIJF JAAR NIET GEHAD TE HEBBEN;

VERKLAART STRIKTE GEHEIMHOUDING TE BETRACHTEN VAN AL HETGEEN IN
VERBAND MET DE BEOORDELING AAN HEM/HAAR BEKEND IS GEWORDEN EN
WORDT, VOOR ZOVER DE OPLEIDING, DE INSTELLING OF DE NVAO HIER
REDELIJKERWIJS AANSPRAAK OP KUNNEN MAKEN.

VERKLAART HIERBIJ OP DE HOOGTE TE ZIJN VAN DE NVAO GEDRAGSCODE.

PLAATS: *Dordrecht* DATUM: *25-9-2012*

HANDTEKENING:

A large, stylized handwritten signature in black ink, written over a horizontal line. The signature is highly cursive and difficult to decipher, but it appears to be a personal name.

ONAFHANKELIJKHEIDS- EN GEHEIMHOUDINGSVERKLARING

INDIENEN VOORAFGAAND AAN DE OPLEIDINGSBEOORDELING

ONDERGETEKENDE

NAAM: A. W. VAN HAAFTEN

ADRES: KERKSTRAAT 20
6543 KK NIMEGEN

IS ALS DESKUNDIGE / ~~SECRETARIS~~ GEVRAAGD VOOR HET BEOORDELEN VAN DE OPLEIDING:

ZIE BIJLAGE

AANGEVRAAGD DOOR DE INSTELLING:

ZIE BIJLAGE

VERKLAART HIERBIJ GEEN (FAMILIE)RELATIES OF BANDEN MET BOVINGENOEMDE INSTELLING TE ONDERHOUDEN, ALS PRIVÉPERSOON, ONDERZOEKER / DOCENT, BEROEPSBEOEFENAAR OF ALS ADVISEUR, DIE EEN VOLSTREKT ONAFHANKELIJKE OORDEELSVORMING OVER DE KWALITEIT VAN DE OPLEIDING TEN POSITIEVE OF TEN NEGATIEVE Zouden KUNNEN BEÏNVLOEDEN;

VERKLAART HIERBIJ ZODANIGE RELATIES OF BANDEN MET DE INSTELLING DE
AFGELOPEN VIJF JAAR NIET GEHAD TE HEBBEN;

VERKLAART STRIKTE GEHEIMHOUDING TE BETRACHTEN VAN AL HETGEEN IN
VERBAND MET DE BEOORDELING AAN HEM/HAAR BEKEND IS GEWORDEN EN
WORDT, VOOR ZOVER DE OPLEIDING, DE INSTELLING OF DE NVAO HIER
REDELIJKERWIJS AANSPRAAK OP KUNNEN MAKEN.

VERKLAART HIERBIJ OP DE HOOGTE TE ZIJN VAN DE NVAO GEDRAGSCODE.

PLAATS: NIJMEGEN

DATUM: 20-04-2012

HANDTEKENING:

A handwritten signature in black ink, which appears to be 'C. van der...' followed by a flourish.

ONAFHANKELIJKHEIDS- EN GEHEIMHOUDINGSVERKLARING

INDIENEN VOORAFGAAND AAN DE OPLEIDINGSBEOORDELING

ONDERGETEKENDE

NAAM: PETER VERMEERSCH

ADRES: PHILIPPE DEWOLFSTRAAT 3/1
1170 BRUSSEL

IS ALS DESKUNDIGE / SECRETARIS GEVRAAGD VOOR HET BEOORDELEN VAN DE OPLEIDING:

ZIE BIJLAGE

AANGEVRAAGD DOOR DE INSTELLING:

ZIE BIJLAGE

VERKLAART HIERBIJ GEEN (FAMILIE)RELATIES OF BANDEN MET BOVENGENOEMDE INSTELLING TE ONDERHOUDEN, ALS PRIVÉPERSOON, ONDERZOEKER / DOCENT, BEROEPSBEOEFENAAR OF ALS ADVISEUR, DIE EEN VOLSTREKT ONAFHANKELIJKE OORDEELSVORMING OVER DE KWALITEIT VAN DE OPLEIDING TEN POSITIEVE OF TEN NEGATIEVE Zouden KUNNEN BEÏNVLOEDEN;

VERKLAART HIERBIJ ZODANIGE RELATIES OF BANDEN MET DE INSTELLING DE
AFGELOPEN VIJF JAAR NIET GEHAD TE HEBBEN;

VERKLAART STRIKTE GEHEIMHOUDING TE BETRACHTEN VAN AL HETGEEN IN
VERBAND MET DE BEOORDELING AAN HEM/HAAR BEKEND IS GEWORDEN EN
WORDT, VOOR ZOVER DE OPLEIDING, DE INSTELLING OF DE NVAO HIER
REDELIJKERWIJS AANSPRAAK OP KUNNEN MAKEN.

VERKLAART HIERBIJ OP DE HOOGTE TE ZIJN VAN DE NVAO GEDRAGSCODE.

PLAATS: *UTRECHT*

DATUM: *26/04/2012*

HANDTEKENING:

A handwritten signature in black ink, consisting of a large, stylized initial 'J' followed by a series of loops and a long horizontal stroke extending to the right.

ONAFHANKELIJKHEIDS- EN GEHEIMHOUDINGSVERKLARING

INDIENEN VOORAFGAAND AAN DE OPLEIDINGSBEOORDELING

ONDERGETEKENDE

NAAM: Janneke Bokkes

ADRES: Overamstelstraat 63
1091 TM Amsterdam

IS ALS ~~DESKUNDIGE~~ / SECRETARIS GEVRAAGD VOOR HET BEOORDELEN VAN DE OPLEIDING.

ZIE BIJLAGE

AANGEVRAAGD DOOR DE INSTELLING:

ZIE BIJLAGE

VERKLAART HIERBIJ GEEN (FAMILIE)RELATIES OF BANDEN MET BOVENGENOEMDE INSTELLING TE ONDERHOUDEN, ALS PRIVÉPERSOON, ONDERZOEKER / DOCENT, BEROEPSBEOEFENAAR OF ALS ADVISEUR, DIE EEN VOLSTREKT ONAFHANKELIJKE OORDEELSVORMING OVER DE KWALITEIT VAN DE OPLEIDING TEN POSITIEVE OF TEN NEGATIEVE Zouden kunnen beïnvloeden;

VERKLAART HIERBIJ ZODANIGE RELATIES OF BANDEN MET DE INSTELLING DE AFGELOPEN VIJF JAAR NIET GEHAD TE HEBBEN;

VERKLAART STRIKTE GEHEIMHOUDING TE BETRACHTEN VAN AL HETGEEN IN VERBAND MET DE BEOORDELING AAN HEM/HAAR BEKEND IS GEWORDEN EN WORDT, VOOR ZOVER DE OPLEIDING, DE INSTELLING OF DE NVAO HIER REDELIJKERWIJS AANSPRAAK OP KUNNEN MAKEN.

VERKLAART HIERBIJ OP DE HOOGTE TE ZIJN VAN DE NVAO GEDRAGSCODE.

PLAATS: Amsterdam

DATUM: 25 april 2012

HANDTEKENING:

A handwritten signature in black ink, consisting of a stylized, cursive 'M' followed by a 'B'.

ONAFHANKELIJKHEIDS- EN GEHEIMHOUDINGSVERKLARING

INDIENEN VOORAFGAAND AAN DE OPLEIDINGSBEOORDELING

ONDERGETEKENDE

NAAM: Floor Meijer

ADRES: Catharijnesingel 56-II
3511 GE Utrecht

IS ALS DESKUNDIGE / SECRETARIS GEVRAAGD VOOR HET BEOORDELEN VAN DE OPLEIDING:

Algemene Sociale Wetenschappen

AANGEVRAAGD DOOR DE INSTELLING:

Universiteit Utrecht

VERKLAART HIERBIJ GEEN (FAMILIE)RELATIES OF BANDEN MET BOVENGENOEMDE INSTELLING TE ONDERHOUDEN, ALS PRIVÉPERSOON, ONDERZOEKER / DOCENT, BEROEPSBEOEFENAAR OF ALS ADVISEUR, DIE EEN VOLSTREKT ONAFHANKELIJKE OORDEELSVORMING OVER DE KWALITEIT VAN DE OPLEIDING TEN POSITIEVE OF TEN NEGATIEVE ZOULDEN KUNNEN BEÏNVLOEDEN;

VERKLAART HIERBIJ ZODANIGE RELATIES OF BANDEN MET DE INSTELLING DE
AFGELOPEN VIJF JAAR NIET GEHAD TE HEBBEN;

VERKLAART STRIKTE GEHEIMHOUDING TE BETRACHTEN VAN AL HETGEEN IN
VERBAND MET DE BEOORDELING AAN HEM/HAAR BEKEND IS GEWORDEN EN
WORDT, VOOR ZOVER DE OPLEIDING, DE INSTELLING OF DE NVAO HIER
REDELIJKERWIJS AANSPRAAK OP KUNNEN MAKEN.

VERKLAART HIERBIJ OP DE HOOGTE TE ZIJN VAN DE NVAO GEDRAGSCODE.

PLAATS: Utrecht

DATUM: 26 /4/ 2012

HANDTEKENING:

